

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์ประยุกต์)

ปริญญา

ภาษาศาสตร์ประยุกต์

ภาษาศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การศึกษาวากยสัมพันธ์ข้ามสมัยในคำว่า ไป และ มา

A Diachronic Syntactic Study of pay and maa

นามผู้วิจัย นางสาววรลักษณ์ วีระยุทธ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์กิติมา อินทร์พรรษ์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์หม่อมหลวงจรัลวิไล จรุงโรจน์, อ.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

สิงห์สีทอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาวากยสัมพันธ์ข้ามสมัยในคำว่า ไป และ มา

A Diachronic Syntactic Study of pay and maa

โดย

นางสาววรลักษณ์ วีระยุทธ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์ประยุกต์)

พ.ศ. 2556

วรลักษณ์ วีระยุทธ 2556: การศึกษาวากยสัมพันธ์ข้ามสมัยในคำว่า ไป และ มา
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์
ภาควิชาภาษาศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์กิติมา อินทร์พรรษ,
Ph.D. 148 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อจำแนกชนิดคำและความหมายและศึกษากระบวนการกลายเป็นคำ
ไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา ตามทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพทการก ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้รวบรวมจาก
เอกสารในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน ผลการศึกษา พบว่า คำว่า ไป และ มา มีคำพ้องรูปและเสียง ทำหน้าที่
คำกริยาและคำวิเศษณ์ พบคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ไป และ มา 4 คู่ ได้แก่ 1) คำว่า ไป₁ และ มา₁ เป็น
อกรรมกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏตามลำพัง โดยไม่มีคำนามตามมา 2) คำว่า ไป₂ และ มา₂ เป็น
อกรรมกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏหน้าบุพบทแสดงสถานที่ 3) คำว่า ไป₃ และ มา₃ เป็นอกรรมกริยา
แสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏหน้าคำนามการกสถานที่ และ 4) คำว่า ไป₄ และ มา₄ เป็นอกรรมกริยาแสดงการ
เคลื่อนที่ ปรากฏหน้าคำกริยา

งานวิจัยนี้พบคำวิเศษณ์ ไป 4 คำ และคำวิเศษณ์ มา 3 คำ ได้แก่ 1) คำวิเศษณ์ ไป₅ และ มา₅ แสดง
ทิศทาง ปรากฏหลังคำกริยาการเคลื่อนไหวและกริยาการติดต่อสื่อสาร 2) คำวิเศษณ์ ไป₆ และ มา₆ แสดงการณ
ลักษณะสมบูรณ์ ปรากฏหลังกริยาที่แสดงการกระทำที่สำเร็จหรือเสร็จสิ้นสมบูรณ์และกริยาแสดงสภาพ 3) คำ
วิเศษณ์ ไป₇ และ มา₇ แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ ปรากฏหลังกริยาที่แสดงการกระทำที่ยังไม่เสร็จ
สมบูรณ์ 4) คำวิเศษณ์ ไป₈ แสดงการประเมินค่า ปรากฏหลังคำกริยาแสดงสภาพ โดยพบว่า คำกริยา ไป และ
มา และคำวิเศษณ์ ไป และ มา มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์และแสดงความหมายแตกต่างกัน โดยคำกริยา ไป
และ มา มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำกริยาและความหมายแสดงการเคลื่อนที่ ในขณะที่คำวิเศษณ์ ไป
และ มา ไม่มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำกริยา

การศึกษาวากยสัมพันธ์ข้ามสมัยในคำว่า ไป และ มา พบว่า คำกริยาและคำวิเศษณ์ ไป และ มา
ปรากฏครั้งแรกในสมัยสุโขทัย ยกเว้น คำวิเศษณ์ มา₆ ที่ปรากฏครั้งแรกในสมัยอยุธยา เมื่อเปรียบเทียบการ
ปรากฏของคำกริยาและคำวิเศษณ์ ไป และ มา พบว่า คำกริยา ไป₄ และ มา₄ ปรากฏมากที่สุดในทุกสมัยและมี
แนวโน้มจะปรากฏเพิ่มขึ้น คำกริยา ไป₂ และ มา₂ มีแนวโน้มปรากฏลดลง ในขณะที่คำกริยา ไป₃ และ มา₃ มี
แนวโน้มปรากฏเพิ่มขึ้น คำวิเศษณ์ มา₆ ปรากฏลดลง ในขณะที่คำวิเศษณ์ มา₅ และ มา₇ ปรากฏเพิ่มขึ้นอย่าง
มากในปัจจุบัน การใช้คำวิเศษณ์ ไป และ มา เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน แสดงแนวโน้มการ
ปรากฏซึ่งเป็นผลจากการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ต่อเนื่อง และยังไม่เสร็จสิ้นสมบูรณ์

Worralak Weerayuth 2013: A Diachronic Syntactic Study of pay and maa.

Master of Arts (Applied Linguistics), Major Field: Applied Linguistics, Department of

Linguistics. Thesis Advisor: Associate Professor Kitima Indrambarya, Ph.D. 148 pages.

The aims of this study are to classify the motion verb pay and maa and the adverb pay and maa based on Lexicase Dependency Grammar and to study the grammaticalization of pay and maa. In this research, data were collected from documents from Sukhothai period to present-day language. It is found that the words pay and maa form homophonous verbs and the adverbs. There are 4 pairs of motion verbs pay and maa in Thai. They are: 1) pay₁ and maa₁ functioning as motion intransitive verbs which are one-argument verbs. 2) pay₂ and maa₂ functioning as motion intransitive verbs which require a prepositional phrase which indicates location. 3) pay₃ and maa₃ functioning as motion intransitive verbs which require a locational noun. 4) pay₄ and maa₄ functioning as motion intransitive verbs which must be followed by a verb.

It is found there are 4 adverbs pay and 3 adverbs maa. They are: 1) The adverbs pay₅ and maa₅ expressing direction, following a motion verb and a communication verb; 2) The adverbs pay₆ and maa₆ showing perfective aspect which follow a telic verb and a stative verb; 3) The adverbs pay₇ and maa₇ showing continuous action which follow an atelic verb; 4) The adverb pay₈ showing a speaker's attitudes which follow a stative verb. The motion verbs and the adverbs pay and maa are different in their syntactic distributions and meanings. The motion verbs pay and maa reflect the characteristics of verbs and express motion in meaning while the adverbs pay and maa do not show any characteristic of verbs.

The diachronic study of pay and maa reveals that the motion verbs and the adverbs pay and maa first occurred in Sukhothai period, except for the adverb maa₇ which was first found in Ayutthaya period. When comparing the distribution of the motion verbs and the adverbs pay and maa, It is found that the verbs pay₄ and maa₄ show the highest frequency in all periods and have tendency to increase. The verbs pay₂ and maa₂ tend to decrease while the verbs pay₃ and maa₃ tend to increase. The adverb maa₆ decrease while the adverbs maa₅ and maa₇ dramatically increase in the present-day usage. The usage of the adverbs pay and maa continuously increase over time. There is a tendency to increase as a result of grammaticalization which is continuous and not yet incomplete.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้จะไม่สำเร็จลงได้ หากปราศจากความช่วยเหลือจากบุคคลดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ. ดร. กิติมา อินทร์มรรยห์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ท่านแรกที่ได้ให้ความรู้ด้านวาทกรรมสัมพันธ์และจุดประกายการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้แก่ผู้วิจัย สอนให้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและทำงานอย่างละเอียด รอบคอบ อีกทั้งยังกรุณา สละเวลาให้คำปรึกษาและตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความอดทนมาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และดร. นัทรชนัน เขียวพัฒน์ ประธานการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้ในการทำวิจัย และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความรู้ทางภาษาศาสตร์ ให้กำลังใจ และให้คำแนะนำต่างๆ เสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณรุ่นพี่และเพื่อนๆ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ กันและกันตลอดการทำงานวิจัยนี้ ขอบคุณมนต์ชัย เดชะพิพัฒน์สกุล ให้ความช่วยเหลือในทุกๆเรื่อง คำแนะนำ และข้อคิดดีๆ ทั้งในเรื่องการทำวิทยานิพนธ์และการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะไม่สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้ หากไม่ได้กำลังใจที่เข้มแข็งจากพี่คนนี้ในทุกครั้งที่ท้อใจ ขอบคุณเพื่อนๆ ภาษาศาสตร์ วณิชชกร กนกวรรณ อันธิกา ณิชฐา นาฏนดา และกุลพรภัสร์ สำหรับการร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกันตลอดเส้นทางสายนี้ ทุกคนทำให้การเรียนปริญญาโทเต็มไปด้วยความสุขสนุกสนาน ขอบคุณเพื่อนๆ มศว กรแก้วและประไพศรี ที่เข้าใจ อดทน และเป็นกำลังใจให้เพื่อนคนนี้เสมอ ขอบคุณเพื่อนสมัยมัธยม ปาติยา ณิชฐณิยา จุลภา และศลิทิพย์ สำหรับมิตรภาพที่สวยงามและการอยู่เคียงข้างกันมาตลอดสิบห้าปีทั้งในยามทุกข์และยามสุข

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณครอบครัวซึ่งเป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุด ขอบคุณพ่อ สำหรับการอบรมสั่งสอนให้อดทนและมีระเบียบวินัยในชีวิต ขอบคุณแม่ ที่เสียสละ ท่มเททั้งแรงกาย แรงใจ สอนให้มีความพยายามและเป็นต้นแบบการดำเนินชีวิตให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอบคุณน้องชาย ที่เป็นแรงใจและรับฟังทุกปัญหาด้วยความเข้าใจเสมอมา

วรลักษณ์ วีระยุทธ

มีนาคม 2556

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(4)
สารบัญภาพ	(6)
คำอธิบายสัญลักษณ์และอักษรย่อ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
ทฤษฎีไวยากรณ์พึงพา-ศัพทการก	5
แนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกชนิดคำ	14
แนวคิดเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำว่า ไป และ มา	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์	36
งานวิจัยเชิงวากยสัมพันธ์ข้ามสมัย	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
เกณฑ์การทดสอบคำกริยาและคำวิเศษณ์ ตามแนวไวยากรณ์พึงพา-ศัพทการก	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ชนิดคำของคำว่า ไป และ มา	53
คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยา	53

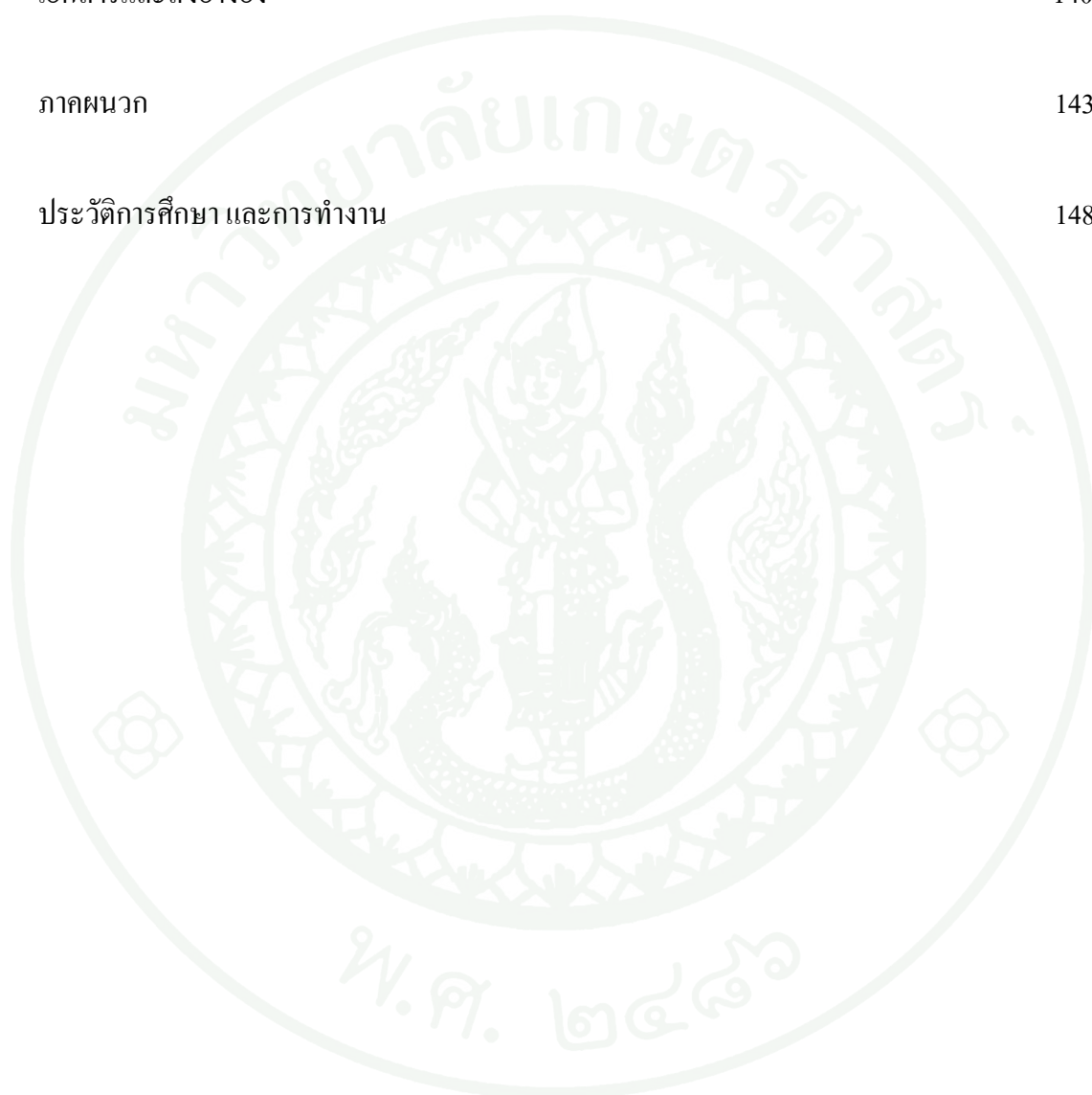
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
คำว่า ไป ₁ และ มา ₁ ‘เคลื่อนที่โดยไม่ระบุจุดหมาย’	53
คำว่า ไป ₂ และ มา ₂ ‘เคลื่อนที่ยังจุดๆ หนึ่งของสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’	58
คำว่า ไป ₃ และ มา ₃ ‘เคลื่อนที่ยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’	63
คำว่า ไป ₄ และ มา ₄ ‘เคลื่อนที่เพื่อกระทำกริยา’	68
คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์	75
คำวิเศษณ์ ไป ₅ และ มา ₅ ‘แสดงทิศทาง’	76
คำวิเศษณ์ ไป ₆ และ มา ₆ ‘แสดงการณ์ลักษณะสมบูรณ์’	79
คำวิเศษณ์ ไป ₇ และ มา ₇ ‘แสดงความต่อเนื่อง’	87
คำวิเศษณ์ ไป ₈ ‘แสดงการประเมินค่า’	96
บทที่ 5 ผลการปรับขยายหน้าที่ของคำว่า ไป และ มา	103
การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป	103
การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำกริยา ไป	103
การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป	109
ผลการปรับขยายหน้าที่ของคำว่า ไป	114
การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำว่า มา	115
การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำกริยา มา	115
การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำวิเศษณ์ มา	120
ผลการปรับขยายหน้าที่ของคำว่า มา	124
กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา	125
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	130
การวิเคราะห์ชนิดคำของคำว่า ไป และ มา	131
การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป และ มา	132
การวิเคราะห์การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา	135
อภิปรายผล	136
ข้อเสนอแนะ	139

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

เอกสารและสิ่งอ้างอิง	140
ภาคผนวก	143
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	148

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงการปรากฏของคำกริยาแสดงทิศทาง	33
5.1 แสดงการปรากฏในสมัชสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป ₁	103
5.2 แสดงการปรากฏในสมัชสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป ₂	104
5.3 แสดงการปรากฏในสมัชสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป ₃	105
5.4 แสดงการปรากฏในสมัชสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป ₄	107
5.5 แสดงการปรากฏในสมัชสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป ₅	109
5.6 แสดงการปรากฏในสมัชสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป ₆	110
5.7 แสดงการปรากฏในสมัชสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป ₇	111
5.8 แสดงการปรากฏในสมัชสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป ₈	112
5.9 แสดงการปรากฏของคำว่า ไป ในรูปแบบต่างๆ ในแต่ละสมัย	113
5.10 แสดงการปรากฏในสมัชสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า มา ₁	115
5.11 แสดงการปรากฏในสมัชสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า มา ₂	116
5.12 แสดงการปรากฏในสมัชสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า มา ₃	117
5.13 แสดงการปรากฏในสมัชสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า มา ₄	118

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.14 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า มา ₅	120
5.15 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า มา ₆	121
5.16 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า มา ₇	122
5.17 แสดงการปรากฏของคำว่า มา ในรูปแบบต่างๆ ในแต่ละสมัย	123
5.18 แสดงการเปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า ไป ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน	126
5.19 แสดงการเปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า มา ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน	127
6.1 แสดงชนิดคำ การปรากฏ และความหมายของคำว่า ไป และ มา	131

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงการกำหนดการผู้รับในไวยากรณ์ฟังก์ชันพหุคูณ	7
2.2 แสดงการกำหนดการผู้กระทำในไวยากรณ์ฟังก์ชันพหุคูณ	7
2.3 แสดงการกำหนดการสถานที่ในไวยากรณ์ฟังก์ชันพหุคูณ	8
2.4 แสดงการกำหนดการผู้เกี่ยวข้องในไวยากรณ์ฟังก์ชันพหุคูณ	8
2.5 แสดงการกำหนดการวิธีในไวยากรณ์ฟังก์ชันพหุคูณ	9
2.6 แสดงการกำหนดการเชื่อมการในไวยากรณ์ฟังก์ชันพหุคูณ	11
2.7 แสดงการกำหนดลักษณะในไวยากรณ์ฟังก์ชันพหุคูณ	12
2.8 แสดงโครงสร้างประโยคด้วยแผนภูมิต้นไม้ในไวยากรณ์ฟังก์ชันพหุคูณ	13
2.9 แสดงลำดับการขยายความหมายในเชิงอุปลักษณ์	27
4.1 แสดงแผนภูมิต้นไม้ของคำว่า ไป ₁ ทำหน้าที่กริยาแท้	55
4.2 แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า มา ₁ ทำหน้าที่กริยาไม่แท้	57
4.3 แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า มา ₂ ทำหน้าที่กริยาแท้	60
4.4 แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า ไป ₂ ทำหน้าที่กริยาไม่แท้	62
4.5 แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า ไป ₃ ทำหน้าที่กริยาแท้	65

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.6 แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า ไป ₃ ทำหน้าที่กริยาไม่แท้	67
4.7 แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า มา ₄ แสดงการเคลื่อนที่ ทำหน้าที่กริยาแท้	70
4.8 แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า ไป ₄ ไม่แสดงการเคลื่อนที่ ทำหน้าที่กริยาแท้	72
4.9 แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า ไป ₄ แสดงการเคลื่อนที่ ทำหน้าที่กริยาไม่แท้	75
4.10 แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป ₅ แสดงทิศทาง	77
4.11 แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ มา ₅ แสดงทิศทาง	79
4.12 แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป ₆ แสดงการณัฏลักษณะสมบูรณ์	81
4.13 แสดงความแตกต่างระหว่างคำวิเศษณ์ ไป ₆ และ มา ₆	84
4.14 แสดงความแตกต่างระหว่างคำวิเศษณ์ ไป ₆ และ มา ₆	85
4.15 แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป ₆ แสดงการณัฏลักษณะสมบูรณ์	86
4.16 แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ มา ₆ แสดงการณัฏลักษณะสมบูรณ์	87
4.17 แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป ₇ แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ	89
4.18 แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ มา ₇ แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ	90
4.19 แสดงความแตกต่างระหว่างคำวิเศษณ์ ไป ₇ และ มา ₇	91

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.20 แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป, แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ	92
4.21 แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ มา, แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ	93
4.22 แสดงความแตกต่างระหว่างคำวิเศษณ์ ไป, และ มา,	94
4.23 แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ มา, แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ	95
4.24 แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป, แสดงการณัฏกษณะสมบูรณ์	96
4.25 แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป, แสดงการประเมินค่า	97
5.1 แสดงการการขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์ของคำว่า ไป และ มา	128
6.1 แสดงการปรากฏของคำว่า ไป จากสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน	132
6.2 แสดงการปรากฏของคำว่า มา จากสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน	133

คำอธิบายสัญลักษณ์และอักษรย่อ

N	=	คำนาม (noun)
V	=	คำกริยา (verb)
Adj	=	คำคุณศัพท์ (adjective)
Adv	=	คำวิเศษณ์ (adverb)
P	=	คำบุพบท (preposition)
Conj	=	คำสันธาน (conjunction)
Q	=	คำปริมาณ (quantifier)
Det	=	ตัวกำหนด (determiner)
Nom	=	รูปการกประธาน (Nominative)
Acc	=	รูปการกกรรม (Accusative)
Lcv	=	รูปการกสถานที่ (Locative)
Crsp	=	รูปการกผู้เกี่ยวข้อง (Correspondence)
Mns	=	รูปการกวิธี (Means)
AGT	=	การกผู้กระทำ (Agent)
PAT	=	การกผู้รับผลการกระทำ (Patient)
LOC	=	การกสถานที่ (Location)
COR	=	การกผู้เกี่ยวข้อง (Correspondence)
MNS	=	การกวิธี (Means)
actr	=	การกบทบาทหัตถ์ภาค (actr)
+lctn	=	คำนามการกสถานที่ (locational noun)
-trns	=	อกรรมกริยา (intransitive verb)
+trns	=	สกรรมกริยา (transitive verb)
+fint	=	กริยาแท้ (finite Verb)
-fint	=	กริยาไม่แท้ (non-finite Verb)
+xtns	=	ส่วนขยาย (extension)

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ผู้วิจัยพบว่า คำว่า "ไป" และ "มา" ในภาษาไทย สามารถปรากฏในตำแหน่งต่างๆ ในประโยค ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) ประิสนาเดินไปโรงเรียน
- (2) หนูดีไปทานข้าว
- (3) ชานนท์ผอมไป

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คำว่า "ไป" สามารถปรากฏในบริบทต่างๆ โดย คำว่า "ไป" ในประโยคที่ (1) ปรากฏหลังคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ *เดิน* และปรากฏหน้าคำนามการกสถานที่ *โรงเรียน* ในขณะที่ คำว่า "ไป" ในประโยคที่ (2) ปรากฏหน้าคำกริยา *ทาน* และคำว่า "ไป" ในประโยคที่ (3) ปรากฏหลังคำกริยาแสดงสภาพ *ผอม* ซึ่งการปรากฏในบริบทต่างๆ ของคำว่า "ไป" คล้ายกับการปรากฏของคำว่า *มา* ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (4) ประไพศรีเข้ามาในห้อง
- (5) กรแก้วมาทำงานทุกวัน
- (6) สุชาดาอ่านหนังสือมาหลายชั่วโมงแล้ว

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า *มา* ในประโยคที่ (4) ปรากฏหลังคำกริยาแสดงทิศทาง *เข้า* และปรากฏหน้าบุพบทวลี *ในห้อง* ในขณะที่คำว่า *มา* ในประโยคที่ (5) ปรากฏหน้าคำกริยา *ทำงาน* และ คำว่า *มา* ในประโยคที่ (6) ปรากฏหลังคำกริยา *อ่าน*

นอกจากการปรากฏในบริบทที่แตกต่างกันแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า คำว่า "ไป" และ "มา" สามารถแสดงความหมายอื่นนอกเหนือจากความหมายแสดงการเคลื่อนที่ด้วย เช่นคำว่า "ไป" ในประโยคที่ (3) ไม่ได้มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายที่ไกลออกไป เนื่องจากคำนามที่ทำหน้าที่ประธาน ได้แก่ *ชานนท์* ไม่ได้กระทำการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมาย แต่มีความหมายในเชิงประเมินค่า แสดงคุณค่าหรือปริมาณที่เกินจากมาตรฐานของผู้พูดเกี่ยวกับรูปร่างของชานนท์ เช่นเดียวกันกับคำว่า *มา* ในประโยคที่

(6) คำนาม สุชวา ไม่ได้แสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดหมายตามความหมายของคำกริยา มา แต่มีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ

การที่ คำว่า ไป และ มา สามารถปรากฏในบริบทต่างๆ และแสดงความหมายอื่น นอกเหนือจากความหมายแสดงการเคลื่อนที่ ทำให้เกิดความสับสนในการระบุชนิดคำ เนื่องจากคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่นได้ เช่นเดียวกับ คำวิเศษณ์ไป และ มา ที่ปรากฏหลังคำกริยาชนิดต่างๆ นอกจากนี้ การศึกษาวิจัยในอดีตยังพบว่า มีการวิเคราะห์ชนิดคำและความหมายของคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏในบริบทต่างๆ ไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ในแง่ของการปรากฏเป็นกริยาตัวเดียวในประโยค พระยาอุปกิตศิลปสาร (2546: 84) ระบุว่า คำว่า ไป และ มา ทำหน้าที่เป็นอกรรมกริยา สามารถปรากฏตามลำพังโดยไม่ต้องมีกรรมมารองรับก็ได้ ใจความสมบูรณ์ เช่น เขาไป เรามา สอดคล้องกับ อุดม วโรตม์สถิตติ์ (2539: 73) ที่จำแนกว่าคำว่า ไป และ มา เป็นอกรรมกริยาสามัญ โดยนามที่นำหน้าอกรรมกริยาสามัญมีหน้าที่หลักเป็นผู้กระทำการหรือผู้มีประสบการณ์ เช่น วสุดีไป เป็นต้น

นักภาษาศาสตร์ได้ทำการศึกษาโดยพิจารณาการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ร่วมกับกริยาชนิดต่างๆ เช่น วิจิตร ณ ภาณุพงศ์ (2538: 59-60) วิเคราะห์ว่า คำว่า ไป และ มา เป็นหมวดคำหน้ากริยาและหมวดคำหลังกริยา เช่น ไปส่ง มาส่ง ส่งไป เข้ามา เป็นต้น สอดคล้องกับ Rangkupan (1992) ซึ่งวิเคราะห์ว่า คำว่า ไป และ มา เป็นกริยารอง ที่สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาชนิดต่างๆ ได้ ในขณะที่ Wilawan (1993) Indrambarya (1994) และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553) ทำการศึกษาคำกริยาในภาษาไทย โดยใช้เกณฑ์การทดสอบชนิดคำตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพท์การก (Lexicase Dependency Grammar) มีความเห็นพ้องต้องกันว่าคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทยประกอบด้วย คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ ซึ่งมีรูปเหมือนกันแต่มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์และความหมายแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษการวิเคราะห์คำว่า ไป และ มา ในภาษาไทย จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ยังไม่สามารถที่จะให้คำตอบได้อย่างชัดเจนในการระบุว่าคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏในบริบทใดเป็นคำกริยาและคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏในบริบทใดเป็นคำวิเศษณ์ เนื่องจากการศึกษาคำว่า ไป และ มา ในสมัยอดีตมุ่งเน้นการวิเคราะห์ทางด้านวากยสัมพันธ์หรืออรรถศาสตร์เพียงอย่างเดียว จึงทำให้ไม่สามารถจำแนกคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ซึ่งมีการปรากฏในบริบทที่คล้ายกันได้ อย่างชัดเจน

แม้จะมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการศึกษาคำว่า ไป และ มา แต่ยังไม่เคยมีงานวิจัยชิ้นใดที่ได้ทำการศึกษาคำว่า ไป และ มา ทั้งในด้านวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ควบคู่กันอย่างละเอียด นอกจากนี้ ยังไม่เคยมีการศึกษาคำว่า ไป และ มา ในเชิงวากยสัมพันธ์ข้ามสมัย เพื่อศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา มาก่อน ดังนั้น การศึกษาคำว่า ไป และ มา จากข้อมูลการปรากฏในสมัยอดีตจนถึงปัจจุบันในงานวิจัยนี้ จะทำให้สามารถระบุชนิดคำของคำว่า ไป และ มา และคาดการณ์แนวโน้มการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ในอนาคตได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยาและคำชนิดอื่นๆ ในภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจำแนกชนิดคำและความหมายของคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทย ตามแนวไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพทการก (Lexicase Dependency Grammar)
2. เพื่อวิเคราะห์การปรับขยายหน้าที่และการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำจากเอกสารในอดีตตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) โดยเลือกศึกษาคำว่า ไป และ มา จากเอกสารประเภทร้อยแก้วเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำไปพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวไทยและชาวต่างชาติที่สนใจศึกษาโครงสร้างไวยากรณ์ในภาษาไทย
2. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยคำที่มีรูปเดียวกัน แต่มีหน้าที่และความหมายต่างกัน
3. เป็นแนวทางในการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในภาษาไทย
4. เป็นแนวทางในการศึกษาภาษาในเชิงประวัติ

นิยามศัพท์

คำเนื้อหา (content word) หมายถึง คำที่มีบทบาทสำคัญในประโยค สามารถสื่อความหมายและปรากฏตามลำพังได้ คำเนื้อหาจะแสดงใจความสำคัญของประโยคในการสื่อความหมาย (วจินตัน ภาณุพงศ์ และ ราตรี ชันวารชร, 1975: 355-356)

คำไวยากรณ์ (function word or grammatical word) หมายถึง คำที่ไม่สามารถสื่อความหมายได้เมื่อปรากฏตามลำพัง การสื่อความหมายจะต้องปรากฏร่วมกับคำเนื้อหา เป็นส่วนที่เชื่อมโยงใจความของคำเนื้อหาให้เป็นประโยคเท่านั้น และมีข้อจำกัดในการปรากฏมากกว่าคำเนื้อหา (วจินตัน ภาณุพงศ์ และ ราตรี ชันวารชร, 1975: 355-356)

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) หมายถึง การเพิ่มขอบเขตทางไวยากรณ์ของหน่วยคำ จากคำเนื้อหากลายเป็นคำไวยากรณ์ หรือจากคำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์น้อย กลายเป็นคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์มากขึ้น (Kurylowicz, 1965:52)

กริยาแสดงการกระทำที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว (telic verbs) หมายถึง คำกริยาแสดงการกระทำซึ่งมีนัยของความเสร็จสิ้นสมบูรณ์ของการกระทำ เช่น ปฏิบัติ จัดการ แต่งงาน สัมเลิก พ่ายแพ้ เป็นต้น

กริยาแสดงการกระทำที่ยังไม่เสร็จสิ้นสมบูรณ์หรือแสดงการทำกิจกรรม (atelic verbs) หมายถึง คำกริยาแสดงการกระทำหรือกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีนัยแสดงถึงเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องหรือยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เช่น อ่านหนังสือ ฟังเพลง ทำงาน ดูแลคน เป็นต้น

กริยาแสดงสภาพ (stative verbs) หมายถึง คำกริยาที่ไม่แสดงการกระทำ แต่แสดงถึงสภาพสภาวะ หรือคุณลักษณะ เช่น อ้วน ผอม ดี เลว สลบ ตาย เป็นต้น

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การทบทวนวรรณกรรมในงานวิจัยชิ้นนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่จะกล่าวถึง ได้แก่ ทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพท์การก แนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกชนิดคำ และแนวคิดเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพท์การก (Lexicase Dependency Grammar)

ทฤษฎีไวยากรณ์ศัพท์การกกำเนิดขึ้นในปี 1970 โดยสแตนลีย์ สตารอสต้า (Stanley Starosta) ทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพท์การก เป็นทฤษฎีไวยากรณ์ที่แสดงถึงความสัมพันธ์แบบพึ่งพาของคำแต่ละคำในประโยค ทั้งในด้านการสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์และความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ของคำ โดยมีการกำหนดการกให้กับคำเหล่านั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น (Indrambarya, 1994: 11-12)

Starosta (1988: 7-8) กล่าวถึงทฤษฎีไวยากรณ์ศัพท์การกไว้ว่า ทฤษฎีไวยากรณ์ศัพท์การกมีรากฐานมาจากทฤษฎีของชอมสกี (Chomsky) และฟิลมอร์ (Fillmore) ทฤษฎีไวยากรณ์ศัพท์การกคิดค้นขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาอำนาจที่มากเกินไปของทฤษฎีไวยากรณ์เหล่านั้น โดยการสร้างเงื่อนไขบังคับ (Constraints) เพื่อลดจำนวนโครงสร้างที่เป็นไปได้ลง เนื่องจากทฤษฎีที่ไม่มีเงื่อนไขบังคับทำให้ทุกโครงสร้างเป็นไปได้ และไม่สามารถชี้จุดที่ผิดได้ ดังนั้น จึงไม่มีหลักเกณฑ์ที่สามารถสังเกตเห็นได้ในขณะที่ทฤษฎีที่มีเงื่อนไขบังคับอย่างทฤษฎีไวยากรณ์ศัพท์การกวิเคราะห์ว่าการไม่มีข้อผิดพลาดเลยเป็นไปได้ และสร้างเกณฑ์ที่ใช้ตรวจสอบข้อผิดพลาดด้วยการค้นหาตัวอย่างโครงสร้างที่เป็นไปไม่ได้ และเนื่องจากทฤษฎีที่มีเงื่อนไขบังคับสามารถตรวจสอบข้อผิดพลาดได้ ดังนั้นจึงมีหลักเกณฑ์ที่สามารถสังเกตเห็นได้ ยิ่งสร้างเงื่อนไขบังคับได้มากขึ้นเท่าไร ก็จะยิ่งจำกัดวงโครงสร้างตัวอย่างให้แคบลง และเข้าใจโครงสร้างที่แท้จริงได้ชัดเจนมากขึ้นเท่านั้น

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2546: 322 - 324) กล่าวถึงทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-
 ศัพทการกไว้ว่า ทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพทการกให้ความสำคัญกับคำศัพท์แต่ละคำ เมื่อคำศัพท์แต่ละ
 คำเรียงลำดับกันเกิดเป็นการปรากฏร่วมของคำที่มีความสัมพันธ์แบบพึ่งพา ทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพท
 การกจึงเป็นไวยากรณ์ที่เน้นการพึ่งพา (dependency) และมีการกำหนดการก (case) ให้แก่คำนาม เพื่อ
 แสดงความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพทการก พบว่า ทฤษฎีไวยากรณ์
 ศัพทการกมีการกำหนดการกให้แก่คำนามเพื่อให้เกิดความชัดเจนทางวากยสัมพันธ์ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้
 จึงมีการกำหนดการกให้แก่คำนามที่ใช้เป็นตัวอย่างในงานวิจัย โดยการกที่ใช้ในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น
 รูปการก การกสัมพันธ์ การกบทบาทหัพภาค และเครื่องหมายบ่งชี้การก ตามทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-
 ศัพทการก ดังนี้

1.1 รูปการก (Case forms)

กิติมา อินทร์มรรย (Indrambarya, 1994: 61-63) อธิบายว่า รูปการกในไวยากรณ์ศัพท
 การก ใช้แสดงความสัมพันธ์ทางการกและแสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำนาม มีทั้งหมด 5 รูปการก
 ได้แก่

- 1) รูปการกประธาน (Nominative, Nom)
- 2) รูปการกกรรม (Accusative, Acc)
- 3) รูปการกสถานที่ (Locative, Lcv)
- 4) รูปการกวิธี (Means, Mns)
- 5) รูปการกผู้เกี่ยวข้อง (Correspondence, Crsp)

1.2 การกสัมพันธ์ (Case relations)

การกสัมพันธ์แสดงความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ของคำนามและคำกริยา ด้วยการระบุ
 การกให้แก่คำนาม Starosta (1988: 126) ระบุการกสัมพันธ์ไว้ 5 การก ดังนี้

- 1) การกผู้รับ (Patient, PAT) แสดงความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยา โดยระบุการก
 ผู้รับให้แก่คำนามที่เป็นประธานของอกรรมกริยา หรือระบุให้แก่คำนามที่เป็นกรรมของสกรรมกริยา
 เพื่อแสดงว่าคำนามที่ระบุการกผู้รับนั้นเป็นผู้รับรู้หรือรับผลการกระทำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นภา	วິง
1ndex	2ndex
+N	+V
Nom	-trns
PAT	+fint
actr	

ภาพที่ 2.1 แสดงการกำหนดการกรผู้รับในไวยากรณ์พึงพา-ศัพทการก

จากตัวอย่างการกำหนดการกสัมพันธ์ข้างต้น ส่วนหลักที่เป็นคำกริยาระบุการกรผู้รับ (PAT) ให้แก่คำนาม “นภา” ซึ่งเป็นประธานของกรรมกริยา “วິง”

2) การกรผู้กระทำ (Agent, AGT) แสดงความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยา โดยระบุการกรผู้กระทำให้แก่คำนามที่เป็นประธานของกรรมกริยา เพื่อแสดงว่าคำนามที่ระบุการกรผู้กระทำเป็นผู้ก่อเหตุ สนับสนุน มีประสบการณ์ หรือควบคุมสถานการณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

น้อย	ดี	ง
1ndex	2ndex	3ndex
+N	+V	+N
Nom	+trns	Acc
AGT	+fint	PAT
actr		

ภาพที่ 2.2 แสดงการกำหนดการกรผู้กระทำในไวยากรณ์พึงพา-ศัพทการก

จากตัวอย่างการกำหนดการกสัมพันธ์ข้างต้น ส่วนหลักที่เป็นคำกริยาระบุการกรผู้รับ (PAT) ให้แก่คำนาม “ง” ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมของกรรมกริยา “ดี” จึงระบุการกร (Acc) และระบุการกรผู้กระทำ (AGT) ให้แก่ “น้อย” ซึ่งเป็นผู้แสดง (actr) กริยา “ดี”

3) การกสถานที่ (Locus, LOC) ระบุให้แก่คำนามที่เป็นแหล่งกำเนิด (source) จุดหมาย (goal) หรือสถานที่ (location) ของผู้รับผลการกระทำ (Patient) มักใช้ในกรณีที่เป็นแหล่งกำเนิด (source) จุดหมาย (goal) และวิถี (path) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ข้างใน และระบุให้แก่คำนามที่เป็นแหล่งกำเนิด (source) จุดหมาย (goal) หรือสถานที่ (location) ของการกระทำ เหตุการณ์ หรือสภาพ มักใช้ในกรณีที่เป็นสถานที่ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ข้างนอก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อาทิตย์	อยู่	ที่	บ้านพัก	ที่	เชียงใหม่
1ndex	2ndex	3ndex	4ndex	5ndex	6ndex
+N	+V	+P	+N	+P	+N
Nom	-trns		Acc		Acc
PAT	+fint		LOC		LOC
actr	3[+P]		+lctn		+lctn
	5([+P])		วงใน		วงนอก

ภาพที่ 2.3 แสดงการกำหนดการกสสถานที่ในไวยากรณ์พึงพา-ศัพท์กรร

จากตัวอย่างการกำหนดการกสสถานที่ (LOC) ข้างต้น คำนาม “บ้านพัก” เป็นการกสสถานที่วงในซึ่งเป็นส่วนเติมเต็ม (complement) ของกริยา “อยู่” ในขณะที่คำนาม “เชียงใหม่” ระบุการกสสถานที่ (LOC) เป็นการกวงนอกซึ่งเป็นส่วนขยายร่วม (adjunct)

4) การกผู้เกี่ยวข้อง (Correspondent, COR) ระบุให้แก่คำนามเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยา แสดงความสัมพันธ์วงในที่เกี่ยวข้องกับผู้รับผลการกระทำ (Patient) และแสดงความสัมพันธ์วงนอกเกี่ยวกับการอ้างถึงการกระทำ เหตุการณ์ หรือสภาพทั่วไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แก้ว	เล่น	กับ	พวกเรา	ด้วย	ความสนุกสนาน
1ndex	2ndex	3ndex	4ndex	5ndex	6ndex
+N	+V	+P	+N	+P	+N
Nom	-trns		Acc		Acc
PAT	+fint		COR		COR
actr	3[+P]				
	5([+P])		วงใน		วงนอก

ภาพที่ 2.4 แสดงการกำหนดการกผู้เกี่ยวข้องในไวยากรณ์พึงพา-ศัพท์กรร

จากตัวอย่างการกำหนดการกผู้เกี่ยวข้อง คำนาม “พวกเรา” ระบุการก (COR) เป็นการกผู้เกี่ยวข้องวงในซึ่งเป็นส่วนเติมเต็ม (complement) ของกริยา “เล่น” ในขณะที่คำนาม “ความสนุกสนาน” เป็นการกวงนอกซึ่งเป็นส่วนขยายร่วม (adjunct)

5) การกิริ (Means, MNS) ระบุให้แก่คำนาม เพื่อแสดงความสัมพันธ์ขึ้นเกี่ยวกับการกระทำที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้รับผลการกระทำ (Patient) ได้แก่ คำนามที่เป็นเครื่องมือ (Instrument) วัสดุ (Material) และยานพาหนะ (vehicle) และแสดงความสัมพันธ์ขึ้นเกี่ยวกับการกระทำ เหตุการณ์ หรือสภาพต่างๆ ไปที่รับรู้ได้ ได้แก่ คำนามที่เป็นเครื่องมือ (Instrument) และวิธีการ (Manner) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ราณี	เย็บ	กระทง	จาก	ใบตอง	ด้วย	ความปราณีต
1ndex	2ndex	3ndex	4ndex	5ndex	6ndex	7ndex
+N	+V	+N	+P	+N	+P	+N
Nom	+trns	Acc		Mns		Mns
AGT	+fint	PAT		MNS		MNS
actr	3[+P]					
	5([+P])			วงใน		วงนอก

ภาพที่ 2.5 แสดงการกำหนดการกิริในไวยากรณ์พึงพา-ศัพท์การก

จากตัวอย่างการกำหนดการกิริ (MNS) ข้างต้น คำนาม “กระทง” เป็นการกิริวงในซึ่งเป็นส่วนเติมเต็ม (complement) ของกริยา “เย็บ” ในขณะที่คำนาม “ความปราณีต” เป็นการกิริวงนอกซึ่งเป็นส่วนขยายร่วม (adjunct)

1.3 การกบทบาทหัพภาค (Macrorole)

Starosta (1988: 145) ระบุว่า การกบทบาทหัพภาค ได้แก่ การกผู้แสดง (Actor, actr) ใช้แสดงความสัมพันธ์ของคำนามกับคำกริยา ระบุให้แก่คำนามที่เป็นผู้กระทำกรรมกริยา ซึ่งถูกระบุการก AGT (Agent) และระบุให้แก่คำนามที่เป็นผู้กระทำกรรมกริยา ซึ่งถูกระบุการก PAT (Patient)

1.4 เครื่องหมายบ่งชี้การก (Case Marker)

Starosta (1988: 193-194) ระบุว่า เครื่องหมายบ่งชี้การกเป็นเครื่องหมายที่ใช้แบ่งกลุ่มการแสดงรูปการกและเสริมความหมายของการกสัมพันธ์ เครื่องหมายบ่งชี้การกที่ใช้ในงานวิจัยนี้ได้แก่ [+lctn] หรือ location ซึ่งระบุให้แก่คำนามการกสถานที่

1.5 ลักษณะในไวยากรณ์ศัพท์การก (Features in Lexicase)

Starosta (1988:53) อธิบายว่า ลักษณะ (Features) ในไวยากรณ์ศัพท์การกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) ลักษณะแบบเน้นบริบท (Context Features) เป็นลักษณะที่ใช้แสดงคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์หรือชนิดของคำ เช่น คำนาม (noun, [+N]) คำกริยา (verb, [+V]) คำวิเศษณ์ (verb, [+Adv]) เป็นต้น และแสดงความสัมพันธ์แบบพึ่งพาของส่วนหลักกับส่วนพึ่งพาที่ปรากฏร่วม ตัวอย่างเช่น $[?([\square \text{Fi})]]$ เป็นลักษณะเน้นบริบทแบบเลือกได้จึงมีเครื่องหมาย ‘()’ หมายถึงลักษณะเน้นบริบทแบบเลือกได้ (optional contextual feature) หรือ $[?[\square \text{Fi}]]$ เป็นลักษณะเน้นบริบทแบบบังคับ (obligatory contextual feature) แสดงโดย ‘[]’ (Indrambarya, 1994: 16)

2) ลักษณะแบบไม่เน้นบริบท (Context-free Features) เป็นลักษณะที่แสดงความสัมพันธ์ของคำชนิดต่างๆ ที่ปรากฏร่วมกันในโครงสร้าง ประกอบด้วยคำที่แสดงคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว เช่น คำนาม [+N] และ คำกริยา [+V] คำที่แสดงคุณสมบัติทางความหมายเพียงอย่างเดียว เช่น [+dgre] “degree” และคำที่แสดงคุณสมบัติทั้งสองอย่าง เช่น [+prnm] “pronoun” และ [+plrl] “plural” เป็นต้น

1.6 การเชื่อมการก (Case Linking)

Starosta (1999: 29-30) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปการก (case form) การกสัมพันธ์ (case relation) และการบทบาทมหัพภาค (macro role) โดยใช้การเชื่อมโยงการก (case linking) ดังนี้

1) ส่วนหลักที่เป็นกริยาแท้ [+fint] จะตามหาคำนาม $[?[\text{+N}]]$ ที่ระบุรูปการกประธาน $[?[\text{+Nom}]]$ และการกผู้แสดง $[?[\text{+actr}]]$ โดยระบุในลักษณะของส่วนหลัก

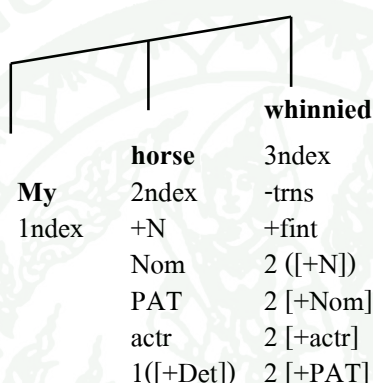
2) ส่วนหลักที่เป็นกรรมกริยา [-trns] จะตามหาคำนามที่ระบุผู้แสดง $[?[\text{+actr}]]$ และการกผู้รับ $[?[\text{+PAT}]]$ โดยระบุในลักษณะของส่วนหลัก

3) ส่วนหลักที่เป็นกรรมกริยา [+trns] จะตามหาคำนามที่ระบุการกผู้แสดง $[?[\text{+actr}]]$ และการกผู้กระทำ $[?[\text{+AGT}]]$ โดยระบุในลักษณะของส่วนหลัก

4) ส่วนหลักที่เป็นกรรมกริยา [+trns] จะตามหาคำนามที่ระบุรูปการกรรม [?(+Acc)] และ การกรผู้รับ [?(+PAT)] โดยระบุในลักษณะของส่วนหลัก

นอกจากนี้ Starosta (อ้างใน มนต์ชัย, 2552:37-38) ยังอธิบายว่า ในไวยากรณ์ศัพท์การกนั้น จะต้องระบุลักษณะของส่วนพึ่งพา (dependent) ไว้ที่ลักษณะของส่วนหลัก (regent) ซึ่งเป็นส่วนที่อยู่สูงกว่า เช่น

(7) My horse whinnied

ภาพที่ 2.6 แสดงการกำหนดการเชื่อมการกในไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพท์การก

ที่มา: Starosta (1999: 27)

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า คำว่า ‘whinnied’ เป็นกรรมกริยา ระบุลักษณะ [-trns] และเป็นกริยาแท้ระบุลักษณะ [+fint] โดยกรรมกริยา ‘whinnied’ เป็นส่วนหลักที่มีคำนาม ‘horse’ เป็นส่วนพึ่งพา ในขณะที่คำนาม ‘horse’ ทำหน้าที่เป็นประธานของโยค ระบุรูปการกประธาน (Nom) และเป็นประธานของกรรมกริยาจึงระบุการกรผู้รับ (PAT) และระบุการกรผู้แสดง (actr) ในขณะที่คำว่า ‘My’ ทำหน้าที่ตัวกำหนดและเป็นส่วนพึ่งพาของคำนาม ‘horse’ จากประโยค My horse whinnied สามารถกำหนดลักษณะทั้งหมดของกริยา whinnied ดังนี้

whinnied	
3	index
V	
-	trns
+	fint
2	([+N])
2	[+N]
	[Nom]
2	[+Nom]
2	[Nom]
	[actr]
2	[+actr]
2	[actr]
	[PAT]
2	[PAT]

ภาพที่ 2.7 แสดงการกำหนดลักษณะในไวยากรณ์พึงพา-ศัพท์การก

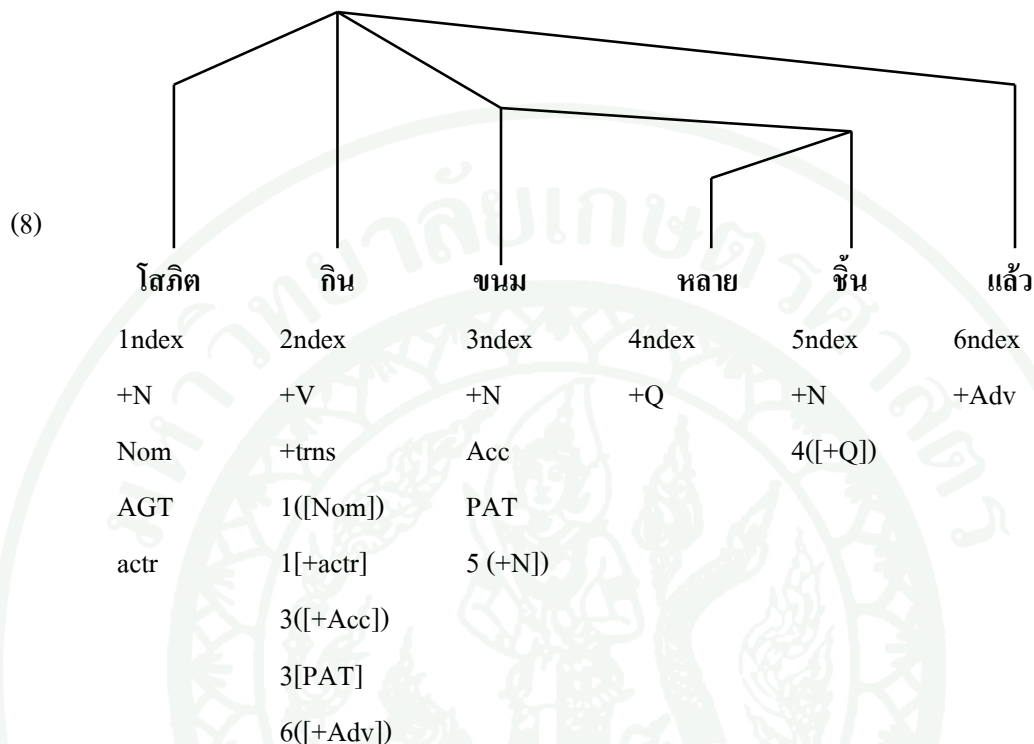
ที่มา: Starosta (1999: 27)

จากตัวอย่างการเชื่อมโยงการกข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า คำว่า 'whinnied' เป็นส่วนหลัก ซึ่งเป็นกริยาแท้ [-fint] ตามหาคำนาม [?(+N)] ที่ระบุรูปการกประธาน [?(+Nom)] และผู้แสดง [?(+actr)] และกรรมกริยา 'whinnied' [-trns] ตามหาคำนามซึ่งระบุลักษณะผู้กระทำ [2(+actr)] และการผู้รับ [2(+PAT)]

1.7 การใช้แผนภูมิต้นไม้ในไวยากรณ์ศัพท์การก (Tree strcture in Lexicase)

ทฤษฎีไวยากรณ์พึงพา-ศัพท์การก ใช้แผนภูมิต้นไม้แสดงโครงสร้างของประโยค เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำนามและคำกริยาในประโยค โดยแสดงรูปการก (case form) การกสัมพันธ์ (case relation) และการบทบาทมหัพภาค (macro role) แผนภูมิต้นไม้ประกอบด้วย ส่วนหลักของประโยค ได้แก่ คำกริยา (Starosta, 1988:16) โดยคำที่เป็นส่วนหลักจะมีลักษณะแบบเน้น ปรับทเพื่อแสดงชนิดของคำและเป็นตัวกำหนดส่วนพึงพา (dependent) ที่ปรากฏร่วม ซึ่งอยู่ทางซ้ายหรือทางขวาของส่วนหลัก (Starosta, 1988:104) โดยใช้เส้นดิ่งแทนส่วนหลัก และใช้เส้นเอียงแทนส่วน พึงพา และใช้เครื่องหมาย (+) และ (-) กำกับที่ลักษณะแบบเน้นปรับทหรือลักษณะแบบไม่เน้นปรับท เพื่อ แสดงว่าคำนามนั้นมีหรือไม่มีลักษณะนั้นๆเป็นองค์ประกอบ ซึ่งคำทุกคำที่ปรากฏในแผนภูมิต้นไม้จะมีเลข กำกับ (index) เพื่ออ้างอิงลักษณะแบบเน้นปรับท เช่น 1index หมายถึงคำที่ปรากฏเป็นลำดับที่หนึ่งใน ประโยค 2ndex หมายถึงคำที่ปรากฏเป็นลำดับที่สองในประโยคดังตัวอย่างแผนภูมิต้นไม้ต่อไปนี้

(8) โสภิตกินขนมหลายชิ้นแล้ว

ภาพที่ 2.8 ตัวอย่างที่ (8) แสดงโครงสร้างประโยคด้วยแผนภูมิต้นไม้ในไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพทการก

จากแผนภูมิต้นไม้ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคำกริยา *กิน* ซึ่งเป็นส่วนหลัก ปรากฏเป็นลำดับที่สอง ระบุลักษณะ +V และเป็นกริยาแท้ ระบุลักษณะ +trns และเป็นกรรมกริยา ระบุลักษณะ +N โดยการระบุลักษณะ 1(+actr) แสดงให้เห็นว่าคำนาม *โสภิต* ที่ปรากฏเป็นลำดับที่หนึ่งทางด้านซ้าย มีความสัมพันธ์แบบพึ่งพากับคำกริยา *กิน* โดยทำหน้าที่ประธานของประโยคและเป็นผู้กระทำกริยา จึงระบุลักษณะ [Nom] [AGT] และ [actr]

ในขณะที่การระบุลักษณะ 5 [+N] แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของคำกริยา *กิน* กับคำนาม *ขนม* ที่ปรากฏทางขวา ซึ่งเป็นกรรมของกริยา *กิน* ระบุลักษณะ Acc และ PAT โดยมีเครื่องหมาย '[']' แสดงลักษณะเน้นบริบทแบบบังคับ (obligatory contextual feature) ซึ่งเป็นส่วนที่ต้องปรากฏ ละไม่ได้ ส่วนการระบุลักษณะ 6([+Adv]) แสดงความสัมพันธ์ของคำกริยา *กิน* กับคำวิเศษณ์ *แล้ว* ที่ปรากฏ

ทางขวา โดยมีเครื่องหมาย‘()’ แสดงถึงลักษณะเน้นบริบทแบบเลือกได้ (optional contextual feature) ซึ่งเป็นส่วนขยาย เนื่องจากภาษาไทยมีลักษณะภาษาที่สามารถละประธานได้ (pro-drop language)

นอกจากนี้ คำว่า *ขึ้น* ซึ่งปรากฏเป็นลำดับที่ 5 ของประโยค แสดงลักษณะเน้นบริบทด้วยการระบุลักษณะ +N เป็นส่วนหลักของส่วนพึ่งพาทางซ้ายมือ ได้แก่ คำว่า *หลาย* ซึ่งเป็นคำปริมาณ ระบุลักษณะ +Q โดยมีลักษณะ 4[+Q] แสดงความสัมพันธ์ของคำว่า *ขึ้น* กับคำปริมาณ *หลาย* ซึ่งเป็นส่วนพึ่งพา

การกำหนดการกให้แก่คำที่ปรากฏในประโยค และการใช้แผนภูมิต้นไม้แสดงโครงสร้างของประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำนามและคำกริยาในประโยคด้วยการเชื่อมการกตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพทการก สามารถแสดงให้เห็นการทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำชนิดต่างๆที่ปรากฏเป็นส่วนประกอบของประโยคได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงใช้แผนภูมิต้นไม้แสดงโครงสร้างประโยคที่มีคำว่า *ไป* และ *มา* ปรากฏอยู่ เพื่อที่จะได้มองเห็นความแตกต่างทางวากยสัมพันธ์ของคำว่า *ไป* และ *มา* ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ ซึ่งปรากฏในบริบทที่แตกต่างกันได้ อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกชนิดคำ

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการจำแนกชนิดคำเพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ในการจำแนกชนิดคำ ที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ชนิดคำของคำว่า *ไป* และ *มา* จากการศึกษาการจำแนกชนิดคำพบว่า นักภาษาศาสตร์จำแนกชนิดคำในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์ต่างๆ สามารถแบ่งการจำแนกชนิดคำตามแนวทฤษฎีต่างๆ ได้เป็น แนวไวยากรณ์ดั้งเดิม แนวไวยากรณ์โครงสร้าง แนวไวยากรณ์ปริวรรต และแนวไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพทการก ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แนวไวยากรณ์ดั้งเดิม

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2546: 70) ได้จำแนกชนิดของคำในภาษาไทยออกเป็น 7 ชนิด ได้แก่ *คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และ คำอุทาน* ในการจำแนกชนิดคำนั้นใช้เกณฑ์ 3 เกณฑ์ โดยใช้เกณฑ์ความหมายจำแนกคำนาม คำกริยา และคำอุทาน ใช้เกณฑ์หน้าที่จำแนกคำสรรพนาม คำวิเศษณ์ และคำสันธาน และใช้เกณฑ์ตำแหน่งจำแนกคำบุพบท

ในส่วนของคำว่า ไป และ มา พระยาอุปทิศศิลปสาร (2546: 84) วิเคราะห์ว่าคำว่า ไป และ มา เป็นอกรรมกริยา

2.2 แนวไวยากรณ์โครงสร้าง

วิจินต์ ภาณุพงศ์ (2538: 49) ใช้เกณฑ์ตำแหน่งและเกณฑ์หน้าที่จำแนกหมวดคำ การใช้เกณฑ์ตำแหน่งอาศัยการพิจารณาจากตำแหน่งของคำในกรอบประโยคทดสอบ ซึ่งกรอบประโยคทดสอบได้มาจากการสังเกตตำแหน่งของคำในประโยค โดยคำที่ปรากฏในตำแหน่งเดียวกันจัดเป็นคำในหมวดคำเดียวกัน ส่วนการใช้เกณฑ์หน้าที่ในการจำแนกหมวดคำ พิจารณาหน้าที่ของคำในฐานะที่เป็นส่วนประกอบของประโยค แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ คำเนื้อหา และคำไวยากรณ์

จากการใช้กรอบประโยคทดสอบ วิจินต์จำแนกคำออกเป็น 26 หมวด ได้แก่ 1. นาม 2. กริยากรรม 3. กริยากรรมกร 4. กริยาทวิกรรม 5. กริยากรรมย่อย 6. คุณศัพท์ 7. คำช่วยกริยา 8. คำช่วยหลังกริยา 9. คำปฏิเสธ 10. คำนำกริยา 11. คำหลังกริยา 12. คำลงท้าย 13. คำวิเศษณ์ 14. คำพิเศษ 15. คำสรรพนาม 16. ลักษณะนาม 17. คำจำนวนนับ 18. คำลำดับที่ 19. คำนำจำนวน 20. คำหลังจำนวน 21. คำที่เกี่ยวกับการกำหนด 22. คำบอกกำหนดเสียงตรีและจัตวา 23. คำบอกกำหนดเสียงโท 24. คำบอกเวลา 25. คำบุพบท และ 26. คำเชื่อม

ในส่วนของคำว่า ไป และ มา วิจินต์ ภาณุพงศ์ (2538: 59-60) ระบุว่า คำว่า ไป และ มา เป็นหมวดคำนำกริยาและหมวดคำหลังกริยา

2.3 แนวไวยากรณ์ปริวรรต

อุดม วโรตม์ลิขิตต์ (2539: 74) วิเคราะห์ภาษาตามแนวไวยากรณ์ปริวรรต เห็นว่าการจำแนกชนิดคำควรใช้เกณฑ์ตำแหน่งเป็นหลักและใช้หน้าที่เป็นเกณฑ์รอง อุดมจำแนกคำในภาษาไทยได้ 10 ประเภท ได้แก่ 1. คำนาม 2. คำกริยา 3. คำวิเศษณ์ 4. คำสังขยา 5. คำนิยม-ลักษณะ 6. คำปฏิเสธ 7. คำปฏิเสธและคำกังขา 8. คำท้ายประโยค 9. คำสันธาน 10. คำอุทานและอาลปนะ

ในส่วนของคำว่า ไป และ มา อุดม วโรตม์ลิขิตต์ (2539: 73) วิเคราะห์ว่า คำว่า ไป และ มา เป็นอกรรมกริยา

2.4 แนวไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพทการก

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553) และ กิติมา อินทร์มพรรษ์ (Indrambarya, 2009) จำแนกชนิดคำตามทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพทการก (Lexicase Dependency Grammar) ได้เป็น 8 ชนิด ได้แก่ คำกริยา (Verb) คำนาม (Noun) คำคุณศัพท์ (Adjective) คำวิเศษณ์ (Adverb) คำบุพบท (Preposition) คำปริมาณ (Quantifier) คำสันธาน (Conjunction) และคำอนุภาค (Particle)

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553) แสดงหลักเกณฑ์การจำแนกชนิดคำในภาษาไทย ตามทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพทการก ดังนี้

1) คำกริยา

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 46) วิเคราะห์ว่า คำกริยา คือ คำที่ปรากฏหลังคำว่า *ไม่* ได้ เช่นคำว่า *เดิน ชอบ สวย เข้าใจ พัฒนา* เป็นคำกริยา เนื่องจากสามารถปรากฏร่วมกับคำว่า *ไม่* ได้ ได้แก่ *ไม่เดิน ไม่ชอบ ไม่สวย ไม่เข้าใจ ไม่พัฒนา* ในขณะที่คำชนิดอื่นๆ ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า *ไม่* ได้

ในส่วน of คำว่า *ไป* และ *มา* อมราวิเคราะห์ว่า คำว่า *ไป* และ *มา* เป็นกริยาสถานที่ เนื่องจากมีคำนามบ่งบอกสถานที่ตามหลัง ตัวอย่างเช่น

คำว่า <i>ไป</i>	เขาป่วยหนักต้อง <u>ไป</u> โรงพยาบาล
คำว่า <i>มา</i>	นี่เป็นครั้งแรกที่เรา <u>มา</u> ปากน้ำ

อย่างไรก็ตาม อมราระบุว่า เมื่อคำว่า *ไป* และ *มา* ปรากฏตามลำพังหรือปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่นจะมีความหมายต่างออกไป และจัดเป็นกริยาลำพัง ตัวอย่างเช่น

คำว่า <i>ไป</i>	เขา <u>ย้าย</u> ออกไปจากคอนโดนี้แล้ว
คำว่า <i>มา</i>	เดิน <u>มา</u> สิ แล้วจะมองเห็นวิวสวยๆ

2) คำนาม

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 48-49) ระบุว่า คำนาม คือ คำที่มีลักษณะดังนี้

(1) ไม่ปรากฏกับ ไม่ เช่น *ไม่บ้าน *ไม่ต้นไม้ *ไม่ความสุข *ไม่ชวมนา
*ไม่เรา *ไม่ตัว

(2) ปรากฏหน้าคำคุณศัพท์ นี้ได้ เช่น บ้านนี้ ต้นไม้ ความสุขนี้ ชวมนา เรา ตัวนี้

(3) ปรากฏหน้าคำกริยา หลังคำกริยา หรือหลังคำบุพบทได้ ดังนี้

คำนามปรากฏหน้าคำกริยา ทำหน้าที่เป็นประธานของคำกริยานั้น เช่น
บ้านนี้ใหญ่

คำนามปรากฏหลังคำกริยา ทำหน้าที่เป็นกรรมหรือส่วนเติมเต็มของ
คำกริยา เช่น ชวนาตัดต้นไม้

คำนามปรากฏหลังคำบุพบท ทำหน้าที่เป็นกรรมของบุพบท เช่น แม่อยู่ในครัว

การระบุคำนามของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 48-49) รวมคำลักษณะนาม เช่น ตัว
ใบ เส้น หลัง ฯลฯ และคำสรรพนาม เช่น ฉัน เธอ ท่าน ฯลฯ ไว้ด้วย

3) คำคุณศัพท์

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 49-52) วิเคราะห์ว่า คำคุณศัพท์ มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

(1) ปรากฏหลังคำนามเสมอ เช่น เรื่องดีๆ แบบนี้ ต้องขยาย ภาษาต่างๆ ในโลกมีความ
หลากหลาย ข้อสรุปนั้น ทำให้ทุกคนเข้าใจ

(2) ปรากฏกับ ไม่ไม่ได้ เช่น *ไม่นั้น *ไม่ดีๆ *ไม่อื่น *ไม่ต่างๆ

(3) ปรากฏกับ นี้ไม่ได้ เช่น *นั่นนี้ *ดีๆนี้ *อื่นๆนี้ *ต่างๆนี้

ในการจำแนกคำคุณศัพท์ อมรระบุว่า ตัวกำหนด (determiner) เช่น คำว่า นี้ นั่น ใด อื่น เป็นคำคุณศัพท์ประเภทหนึ่ง และนอกจากคำว่า นี้ นั่น ที่เป็นตัวกำหนดแล้ว ยังมีคำว่า นี้ นั่น ที่เป็นคำนาม ปรากฏหลังบุพบทอีกด้วย

4) คำบุพบท

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 53-55) วิเคราะห์ว่า คำบุพบท มีลักษณะสำคัญดังนี้

(1) ปรากฏหน้าคำนามหรือคำกริยาในหน่วยสร้างไร้ศูนย์กลาง (exocentric construction)

หน่วยสร้างไร้ศูนย์กลาง หมายถึง หน่วยสร้างที่ส่วนประกอบมีความเท่ากัน ไม่มีส่วนใดเป็นส่วนหลักและส่วนใดเป็นส่วนขยาย ทั้งสองส่วนมีความสำคัญเท่ากัน

คำบุพบทที่ปรากฏหน้าคำนาม เช่น เขาไม่เคยละอายต่อบาป ที่จะเสียสละเพื่อคนอื่น
เรารู้จักกันมาตั้งแต่ปี 2500

คำบุพบทที่ปรากฏหน้าคำกริยา เช่น เรากระดากที่จะพูด เราต้องรีบกลับบ้านก่อนฝน
ตก เราจะเริ่มรับประทานอาหารเมื่อคุณมาถึง

(2) ปรากฏกับ ไม่ ไม่ได้ เช่น *ไม่แค่ *ไม่สำหรับ *ไม่สู่ *ไม่หลังจาก

Indrambarya (2009: 3-14) ทำการศึกษาคำบุพบทในภาษาไทยและใช้เกณฑ์การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏเพื่อระบุคำบุพบทวิเคราะห์ว่าคำบุพบทมีลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากคำประเภทอื่นๆ ดังนี้

1) คำบุพบทและคำนามไม่สามารถปรากฏท้ายประโยคเพียงลำพังได้ เมื่อคำนามที่ตามหลังถูกย้ายไปอยู่หน้าประโยค ในขณะที่คำกริยาและคำวิเศษณ์สามารถปรากฏท้ายประโยคเพียงลำพังได้

2) คำบุพบทไม่สามารถปรากฏกับตัวกำหนด ใด และ อื่น และไม่สามารถปรากฏกับคำปริมาณ เช่น ก็ บาง และ หลาย ได้ ในขณะที่คำนามสามารถปรากฏได้

3) คำบุพบทไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ *ไม่* และไม่สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ในขณะที่คำกริยาสามารถทำได้

ผลการศึกษาพบว่า คำบุพบทในภาษาไทยที่ปรากฏในโครงสร้าง [NP VP (NP) __NP] มีทั้งสิ้น 35 คำ ได้แก่ ได้แก่ *เกี่ยวกับ กับ แก่ แต่ ต่อ จาก ว่า เพื่อ สำหรับ ยกเว้น เฉพาะ ด้วย โดย ถึง เพราะ จรด จน กระทั่ง จนกระทั่ง ยัน ยัง สู่ ภายใต้อัน บน เหนือ ริม หน้า หลัง นอก ใน ตั้งแต่ พร้อม* ของ (Indrambarya, 2009: 14)

5) คำวิเศษณ์

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 55-59) ระบุว่า คำวิเศษณ์ มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

(1) ปรากฏหน้าหรือหลังคำกริยา

คำวิเศษณ์ที่ปรากฏหน้ากริยา เช่น คำว่า *จะ ไม่ คง ก็ เพิ่ง* ดังตัวอย่าง *กิจกรรมนี้จะ* เป็นจุดเริ่มของการเปลี่ยนแปลง *เขาไม่ชอบฉัน ผู้อ่านคงต้องให้ความสนใจ*

คำวิเศษณ์ที่ปรากฏหลังกริยา เช่น คำว่า *กัน ทันที เหลือเกิน แปร้ จั่ว ชิกๆ* *เอง แล้วไป* ดังตัวอย่าง *เรากินเสียอิ่มแปร้เลย นภาร้องให้ชิกๆอยู่คนเดียว เขาเจียบไป* หลังจากได้ยินคน *นินทา*

(2) ไม่ปรากฏกับคำว่า *ไม่* เช่น **ไม่จะ* **ไม่คง* **ไม่ชิกๆ* **ไม่กัน* **ไม่แปร้*

(3) ไม่ปรากฏกับตัวกำหนด *นี้* เช่น **จะนี้* **คงนี้* **กันนี้* **แปร้นี้* **ชิกๆ นี้*

นอกจากนี้ คำที่ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมสัมพันธสาร (discourse connector) เช่นคำว่า *แล้ว* *อย่างไรก็ตาม* *ดังนั้น* *กล่าวคือ* จัดว่าเป็นคำวิเศษณ์ด้วย เพราะปรากฏหน้ากริยาที่เป็นส่วนหลักของประโยคและเป็นส่วนขยายของภาคแสดง

ในส่วนของคำว่า ไป ที่เป็นคำวิเศษณ์ ปรากฏหลังคำกริยา ซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน กับ คำว่า ไป ที่เป็นคำกริยา ปรากฏหลังคำกริยา อมราใช้วิธีทดสอบด้วยการเปลี่ยนคำว่า ไป ให้เป็นคำว่า มา ถ้าใช้ได้ แสดงว่าคำว่า ไป นั้นเป็นคำกริยา เช่น เขาเดินไป สามารถเปลี่ยนเป็น เขาเดินมา ได้ คำว่า ไป ในที่นี้ จึงเป็นคำกริยา ในขณะที่ เขาเจียบไป ไม่สามารถเปลี่ยนเป็น *เขาเจียบมา ได้ คำว่า ไป ในที่นี้จึงเป็นคำวิเศษณ์

นอกจากนี้ อมรายังทดสอบคำว่า ไป ที่ปรากฏหลังกริยา ด้วยการแยกคำสองคำออกจากกันโดยใช้ประธานตัวเดียวกัน ถ้าเป็นคำกริยาทั้งคู่ ความหมายของประโยคจะไม่เปลี่ยนไป เช่น เราสามารถพูดว่า เขาเดิน เขาไป ได้ แต่ไม่สามารถแยกพูดว่า เขาเจียบ เขาไป ได้ ดังนั้น อมราจึงสรุปว่า คำว่า ไป ในภาษาไทยมีทั้งคำว่า ไป ที่เป็นคำกริยาและคำว่า ไป ที่เป็นคำวิเศษณ์

6) คำสันธาน

อมรา ประสัทธีรัฐสินธุ์ (2553: 59-61) ระบุว่า คำสันธาน คือ คำที่มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

(1) ปรากฏระหว่างหน่วยภาษา 2 หน่วยที่เท่ากัน

คำสันธานจะปรากฏระหว่างหน่วยภาษา 2 หน่วยที่เท่ากัน อาจเป็นคำ วลี หรือ ประโยค ได้แก่ คำว่า แต่ และ หรือ คือ ดังตัวอย่าง

คำว่า แต่ เชื่อมหน่วยที่ตรงข้ามกัน เช่น เราไม่ชอบคนที่พูดเก่งแต่ทำงานไม่เก่ง

คำว่า และ เชื่อมหน่วยที่คล้ายกัน เช่น อาหารวันนี้มีแกงเขียวหวาน หมี่กรอบ และ

ผัดผัก

คำว่า หรือ เชื่อมหน่วยที่ให้เลือก เช่น คุณจะรับกาแฟ หรือ ชา

คำว่า คือ เชื่อมหน่วยที่ระบุถึงสิ่งเดียวกัน เช่น คนนี้คือเพื่อน คนนั้นคือ น้อง

(2) ไม่ปรากฏกับคำว่า ไม่ เช่น *ไม่แต่ *ไม่และ *ไม่หรือ *ไม่คือ

(3) ไม่ปรากฏกับตัวกำหนด นี้ เช่น *แต่นี้ *และนี้ *หรือนี้ *คือนี้

นอกจากนี้ อมราชยังได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างคำบุพบทและคำสันธานซึ่งสามารถปรากฏร่วมกับคำนามได้เช่นเดียวกันว่า คำบุพบทเป็นคำที่ต้องปรากฏในหน่วยสร้างเพราะเป็นส่วนที่ต้องมีเสมอ ส่วนคำสันธานอาจจะออกได้

7) คำปริมาณ

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 61-63) วิเคราะห์ว่า คำปริมาณมีลักษณะสำคัญดังนี้

(1) ปรากฏหน้าคำนามในหน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์

คำปริมาณจะปรากฏหน้าคำนาม หน่วยสร้างที่มีคำนามนำหน้าด้วยคำปริมาณ เรียกว่า หน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์ (endocentric construction) ประกอบไปด้วยส่วนหลักและส่วนขยาย คำปริมาณเป็นคำที่ใช้แสดงความมากน้อยหรือปริมาณที่เป็นส่วนหรือทั้งหมด เช่น คำว่า *กึ่ง ครึ่ง ปวง สารพัน ทุก ทั้ง แยก ค้างคาวอย่าง*

กึ่งศตวรรษ ครึ่งอัน ปวงชน สารพันปัญหา ทุกที่ ทั้งบ้าน แยกอันนี้

(2) ปรากฏกับ *ไม่* ไม่ได้ เช่น **ไม่ปวง* **ไม่ทุก* **ไม่ทั้ง*

(3) ไม่ปรากฏหน้าคำกริยา หลังคำกริยา หรือหลังคำบุพบท เช่น **ทุกเปลี่ยนแปลงไป* **แค่เพียงพอสำหรับทุกคน* **เขาพบทุก* **ในทุก* **ในแค่* **บนกึ่ง*

นอกจากนี้ อมราชยังระบุว่า คำบอกจำนวน เช่น *หนึ่ง สอง สาม สี่ ฯลฯ* ไม่จัดเป็นคำปริมาณ แต่จัดเป็นคำนาม เนื่องจากปรากฏหน้าคำคุณศัพท์ได้ และปรากฏหน้าคำกริยา หลังคำกริยา หรือหลังคำบุพบทได้

สอดคล้องกับ Indrambarya (2011: 46-60) ที่วิเคราะห์ว่า คำปริมาณจะต้องปรากฏหน้าคำนามเท่านั้น ส่วนคำบอกจำนวน (Numeral) เช่น *ยี่สิบ ร้อย สองร้อย* เป็นคำนาม และคำแสดงปริมาณที่ปรากฏหลังคำนาม เช่น *เท่านั้น ครึ่งเดียว เศษ* เป็นคำคุณศัพท์ โดยคำปริมาณในภาษาไทยสามารถแบ่งย่อยออกเป็น 5 ประเภทตามการปรากฏร่วม และลำดับการปรากฏ ได้แก่ 1. คำบอกปริมาณหนึ่ง

(one) เช่น แต่ละ ต่าง ละ 2. คำบอกปริมาณที่ไม่สมบูรณ์ (incomplete) เช่น อีก เพียง แค่ 3. คำบอกการประมาณ (estimated) เช่น สัก ราวๆ ก็ บ้าง 4. คำบอกปริมาณเต็มจำนวน (near-complete) เช่น เฉียด เขียด เกือบ ค่อน และ 5. คำบอกปริมาณเกินจำนวน (excessive) เช่น กว่า

8) คำอนุภาค

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 63-64) ระบุว่า คำอนุภาค คือ คำที่ปรากฏในตำแหน่งหน้าสุด หรือหลังสุดของถ้อยคำ (utterance) ซึ่งมักเป็นประโยค โดยไม่สัมพันธ์กับคำใดคำหนึ่งในประโยค แต่ทำหน้าที่ทางสัมพันธ์สาร ประกอบด้วย คำอนุภาคอุทาน ปรากฏหน้าถ้อยคำ เช่น เฮ้ย เฮ้อ แหม ไชโย และคำอนุภาคลงท้าย ปรากฏท้ายถ้อยคำ เช่น นะ เอะ หรือก เว้ย นะ คะ ครับ เหมะ เอะ ดังตัวอย่าง

ไชโย ไชยชนะ 3 ต่อ 2

เฮ้ย จะรีบไปไหน เคนไม่มองเลนนะ

เฮ้อ เรื่องนี้อีกแล้วหรือ หุคเหอะ

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการจำแนกชนิดคำ แสดงให้เห็นว่านักภาษาศาสตร์ได้จำแนกชนิดคำในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีต่างๆ โดยอาศัยเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ที่แตกต่างกันออกไป ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกใช้เกณฑ์การจำแนกชนิดคำตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์พึงพา-ศัพทการกในการระบุชนิดคำของคำว่า ไป และ มา ทั้งนี้ เนื่องจากทฤษฎีไวยากรณ์พึงพา-ศัพทการกเป็นทฤษฎีที่ใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์เป็นหลักในการจำแนกชนิดคำ และใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์เป็นเกณฑ์รอง จึงเป็นทฤษฎีที่มีความน่าเชื่อถือและทำให้สามารถจำแนกคำชนิดต่างๆ ได้อย่างชัดเจน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็นการศึกษาความหมายของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ และกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์การกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นใน คำว่า ไป และ มา ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

3.1 ความหมายของการกลายเป็นคำไวยากรณ์

Hopper (1991: 17) ระบุว่า Meillet เป็นผู้ที่ใช้คำว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) เป็นคนแรก โดย Meillet ให้ความหมายของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ไว้ว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ เป็นการเพิ่มหน้าที่ทางไวยากรณ์ให้แก่คำเดิมที่เป็นหน่วยคำอิสระ

Hopper and Traugott (1993: 1-2) กล่าวถึงการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) ไว้ว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็นการศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงทางภาษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้คำมีหน้าที่ทางไวยากรณ์มากขึ้น โดยการศึกษากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์สามารถศึกษาได้ในสองแง่มุม ทั้งการศึกษาเชิงประวัติ (historical perspectives) และการศึกษาเฉพาะสมัย (synchronic perspectives)

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 66) อธิบายกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) เป็นกระบวนการที่คำๆ หนึ่ง ซึ่งจากเดิมทำหน้าที่เดียว หรือปรากฏในบริบทใดบริบทหนึ่งเพียงอย่างเดียว กลายเป็นคำที่ทำหน้าที่ได้หลายหน้าที่ หรือปรากฏในบริบทอื่นๆ ได้มากขึ้น โดยมีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้นมา คำที่กลายเป็นคำไวยากรณ์มาจากคำเนื้อหา (content word) ที่ค่อยๆ กลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยทำหน้าที่เดิมควบคู่กับการทำหน้าที่ใหม่ และอาจมีการใช้น้อยลงหรือสูญหายไป

จากการศึกษาความหมายของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่นักภาษาศาสตร์ได้ให้นิยามไว้ สามารถสรุปได้ว่าการกลายเป็นคำไวยากรณ์ คือ การที่คำเนื้อหาเปลี่ยนแปลงจากหน่วยคำอิสระไปเป็นหน่วยคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ จากหน่วยคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์น้อยไปเป็นหน่วยคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์มากขึ้น โดยกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของหน่วยคำ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป และต่อเนื่อง

3.2 กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ผู้วิจัยพบว่ากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์เกี่ยวข้องกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงของคำทั้งในด้านวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ ดังต่อไปนี้

3.2.1 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวากสัมพันธ์

1) การวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis)

จรัสดาว อินทรทัศน (2539: 34) ระบุว่า คำที่ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์จะได้รับการวิเคราะห์ใหม่ การวิเคราะห์ใหม่ คือ การที่คำเนื้อหาซึ่งเดิมเป็นหน่วยคำอิสระกลายเป็นคำไวยกรณ์ซึ่งเป็นหน่วยคำไม่อิสระ และมีลักษณะทางวากสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงไป เช่น การที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย คำกริยาซึ่งจากเดิมเป็นหน่วยคำอิสระและเป็นองค์ประกอบหน่วยหนึ่งของประโยค เมื่อได้รับการวิเคราะห์ใหม่เป็นคำบุพบท กลายเป็นหน่วยคำไม่อิสระที่ต้องปรากฏร่วมกับนามวลีในโครงสร้างบุพบทวลี และเป็นเพียงส่วนหนึ่งของหน่วยองค์ประกอบบุพบทวลีเท่านั้น

2) การแยกตัว (divergence)

Hopper (1991: 24) วิเคราะห์ว่า เมื่อคำผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางไวยกรณ์จนทำให้เกิดคำใหม่ที่ทำหน้าที่ทางไวยกรณ์เพิ่มขึ้น แต่คำเดิมที่ยังทำหน้าที่เดิมก็ยังคงอยู่ทำให้เกิดคำที่มีรูปเหมือนกัน แต่มีหน้าที่ทางไวยกรณ์และความหมายที่แตกต่างกัน เช่น ในภาษาฝรั่งเศส คำว่า *pas* 'not' จากเดิมซึ่งเป็นคำแสดงการปฏิเสธ กลายเป็นคำว่า *pas* 'pace, step' ซึ่งมีความหมายว่า ก้าว หรือ ฝีเท้า แสดงให้เห็นว่าคำว่า *pas* ได้แยกออกเป็นสองคำ คำหนึ่งมีหน้าที่และความหมายเหมือนเดิม ส่วนอีกคำเป็นคำใหม่ที่ทำหน้าที่ทางไวยกรณ์และความหมายใหม่เพิ่มขึ้น

3) การบังคับการปรากฏ (obligatorification)

การบังคับการปรากฏ คือ การที่คำปรากฏอย่างเฉพาะเจาะจงมากขึ้นเมื่อกลายเป็นคำไวยกรณ์ คำเนื้อหาซึ่งแต่เดิมสามารถปรากฏได้ในทุกบริบท เมื่อกลายเป็นคำที่ทำหน้าที่ทางไวยกรณ์จะสามารถปรากฏได้ในบางบริบทเท่านั้น จรัสดาว อินทรทัศน (2539: 33) ยกตัวอย่างการบังคับการปรากฏในภาษาไทย ได้แก่ คำกริยาและคำบุพบท จาก ดังนี้

คำกริยา จาก เราจากท่านมา เราลาท่านก่อนจาก ท่านไม่จากเราไป

คำบุพบท จาก รถไฟแล่นจากหัวลำโพง *รถไฟแล่นจาก *รถไฟแล่นไม่จาก

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คำกริยา จาก สามารถเลือกปรากฏได้ในบริบทต่างๆ ได้แก่ ปรากฏหน้านามวลี ไม่ปรากฏหน้านามวลี และปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ ไม่ตามลำดับ ในขณะที่คำบุพบท จาก ปรากฏหน้านามวลีได้เพียงบริบทเดียวเท่านั้น

4) การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (decategorialization)

Hopper (1991: 30) ระบุว่า การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม คือ การที่คำได้สูญเสียคุณลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของหมวดคำเดิมที่เป็นคำเนื้อหา ได้แก่ คำนามและคำกริยา กลายเป็นคำที่มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของกลุ่มรอง เช่น คำวิเศษณ์ (adverb) และคำบุพบท (Preposition) เป็นต้น

Hopper and Traugott (1993, 2003: 107) ยกตัวอย่างการสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิมของคำสันธาน *while* ในภาษาอังกฤษ เช่น ในประโยค *while we were sleeping*. คำว่า *while* เดิมเป็นคำนาม มีความหมายแสดงระยะเวลา เมื่อผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ คำว่า *while* กลายเป็นคำเชื่อมประโยค (Conjunction) ซึ่งมีนัยแสดงถึงช่วงเวลา และสูญเสียลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำนาม ได้แก่ ไม่สามารถนำหน้าด้วย articles และ quantifiers ได้ ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำคุณศัพท์และคำชี้เฉพาะ (demonstrative) ไม่สามารถทำหน้าที่ประธานในประโยคได้ และสามารถปรากฏหน้าอนุประโยคได้เท่านั้น

3.2.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางอรรถศาสตร์

1) การที่ความหมายเดิมจางลง (bleaching)

เมื่อคำที่เป็นคำเนื้อหากลายเป็นคำไวยากรณ์จะสูญเสียความหมายบางอย่างไป และมีความหมายแคบลงกว่าเดิม จรัสดาว อินทรทัศน (2539:115-116) ยกตัวอย่างคำว่า ถึง ในภาษาไทย เมื่อผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์จากคำกริยาเป็นคำบุพบทได้สูญเสียความหมายที่แสดงทัศนคติของผู้พูดว่าการกระทำนั้นกินเวลานานกว่าที่คาดไว้ โดยคำบุพบท ถึง ปรากฏร่วมกับนามวลีแสดงสถานที่เท่านั้น และสูญเสียความหมายเดิมไปบางส่วน ดังตัวอย่าง

คำกริยา ถึง	เด็กคนนี้ใช้เวลาถึงสองชั่วโมงทำเลขข้อเดียว
คำบุพบท ถึง	เขาส่งจดหมายถึงองค์กรนิรโทษกรรมสากล

2) การคงเค้าความหมายเดิม (persistence)

Hopper (1991: 28) อธิบายว่า การคงเค้าความหมายเดิมแสดงถึงความสัมพันธ์ทางความหมายและหน้าที่ของคำไวยากรณ์กับคำเดิมที่เป็นคำเนื้อหา แม้คำที่ผ่านการกลายเป็นคำไวยากรณ์จะมีความหมายเพิ่มขึ้น แต่ความหมายเหล่านั้นก็ยังมีนัยแสดงถึงความหมายของคำเดิมและยังคงปรากฏเค้าความหมายเดิม Hopper (1991: 28) ยกตัวอย่างการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างกริยาที่ใช้แสดงเหตุการณ์อนาคต (future tense) ของ Bybee and Pagliuca (1986) ที่แสดงให้เห็นการคงเค้าความหมายเดิมของคำช่วยกริยาแสดงอนาคต *will* จากการแสดงความหมายที่แตกต่างกันของคำช่วยกริยาแสดงอนาคต ได้แก่ *will*, *shall* และ *be going to* โดยคำช่วยกริยาแสดงอนาคต *will* มีความหมายแสดงการคาดการณ์ในอนาคตเป็นความหมายหนึ่งที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันเช่นเดียวกับ *shall* และ *be going to* ในขณะเดียวกันคำว่า *will* ก็ยังคงแสดงความหมายที่เกี่ยวกับการแสดงความสมัครใจ (willingness) และความตั้งใจ (Intention) ซึ่งเป็นความหมายเดิมที่มีมาตั้งแต่อดีตด้วย แสดงให้เห็นว่าการคาดการณ์ในอนาคตเพิ่มขึ้นมาเป็นอีกหนึ่งความหมายของ *will* เท่านั้น ขณะที่ความหมายเดิมของ *will* ที่แสดงความสมัครใจและความตั้งใจ ก็ยังคงปรากฏอยู่

3) การเกิดความหมายทั่วไป (generalization)

จรัสดาว อินทรทัศน์ (2539: 108) อธิบายว่าการเกิดความหมายทั่วไปเกิดขึ้นเมื่อคำซึ่งแต่เดิมมีความหมายเฉพาะเจาะจงกลายเป็นคำที่มีความหมายทั่วไปมากขึ้น สามารถปรากฏในบริบทที่หลากหลายกว่าเดิม และมีข้อจำกัดในการปรากฏน้อยลงเมื่อกลายเป็นคำไวยากรณ์ สอดคล้องกับอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 79) ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ชนิดของคำในภาษาไทย และยกตัวอย่างคำว่า *อยู่* ซึ่งผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์จากคำกริยาเป็นคำวิเศษณ์ ดังนี้

คำกริยา อยู่	เขาจะเข้ามาอยู่ในห้องใหญ่
คำวิเศษณ์ อยู่	เขายังเป็นเด็กอยู่ให้อภัยเขาเถิด

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า คำว่า *อยู่* เป็นคำกริยา แต่เดิมมีความหมายเฉพาะเจาะจงถึงการบอกตำแหน่งหรือสถานที่เกิดคำกริยาเท่านั้น แต่เมื่อผ่านการกลายเป็นคำไวยากรณ์ กลายเป็นคำวิเศษณ์ *อยู่* สามารถแสดงความหมายบอกสภาพของประธาน โดยไม่จำเป็นต้องมีความหมายของการบอกตำแหน่งอีกต่อไป จึงแสดงให้เห็นการเกิดความหมายทั่วไปเมื่อคำว่า *อยู่* ซึ่งเดิมเป็นคำกริยากลายเป็นคำวิเศษณ์

4) การขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ (metaphorical extension)

การขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์เป็นการถ่ายโอนความหมาย โดยการเปรียบเทียบสิ่งที่อยู่คนละขอบเขตกัน ทำให้คำซึ่งมีความหมายรูปธรรมกลายเป็นคำที่มีความหมายนามธรรม Heine (1991: 55) จัดลำดับการมีความหมายนามธรรมของอุปลักษณ์จากน้อยไปมาก ดังนี้

Person	>	Object	>	Process	>	Space	>	Time	>	Quality
มนุษย์	>	วัตถุ	>	กิจกรรม/กระบวนการ	>	พื้นที่	>	เวลา	>	คุณสมบัติ

ภาพที่ 2.9 แสดงลำดับการขยายความหมายในเชิงอุปลักษณ์

ที่มา: Heine *et al* (1991: 55)

จรัสดาว อินทรทัศน์ (2539: 118) ยกตัวอย่างการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ในภาษาไทยของคำว่า *ประจำ* ซึ่งผ่านการกลายเป็นคำไวยากรณ์จากคำกริยามาเป็นคำบุพบท คำว่า *ประจำ* เป็นคำกริยาซึ่งอยู่ในกลุ่มมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับกิจกรรม (Process) เมื่อกลายเป็นคำบุพบทเกิดการเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับกิจกรรม (Process) กับมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับพื้นที่ (Space) เช่น *ลมประจำถิ่น* ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบว่า *ลม* ทำกิจกรรม *ประจำ* ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง และเกิดการเปรียบเทียบอย่างต่อเนื่องไปยังมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับพื้นที่ (Space) กับมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับเวลา (Time) เช่น *แฟชั่นประจำฤดูใบไม้ร่วง* ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบว่า *แฟชั่น* ทำกิจกรรม *ประจำ* ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง และขยายความหมายข้ามขอบเขตจากสถานที่ไปยังเวลา ได้แก่ *ฤดูใบไม้ร่วง*

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการการกลายเป็นคำไวยากรณ์เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในภาษา คำที่ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์จะเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านหน้าที่และความหมายของคำ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและค่อยเป็นค่อยไป กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์ ได้แก่ การวิเคราะห์ใหม่

การแยกตัว การบังคับการปรากฏ และการสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางอรรถศาสตร์ ได้แก่ การที่ความหมายเดิมจางลง การคงเค้าความหมายเดิม การเกิดความหมายทั่วไป และการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ การศึกษากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์จะทำให้สามารถวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นในคำว่า ไป และ มา ได้อย่างชัดเจน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะกล่าวถึงงานวิจัยในอดีตที่มีความเกี่ยวข้องกับคำว่า ไป และ มา ทั้งในด้านการวิเคราะห์ชนิดคำ ความหมาย และการกลายเป็นคำไวยากรณ์ รวมถึงงานวิจัยที่ศึกษาคำอื่นๆ ในเชิงวากยสัมพันธ์ข้ามสมัย แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำว่า ไป และ มา
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์
3. งานวิจัยเชิงวากยสัมพันธ์ข้ามสมัย

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำว่า ไป และ มา

นักภาษาศาสตร์ได้ทำการศึกษาคำว่า ไป และ มา ในงานวิจัยต่างๆ ในอดีต เพื่อวิเคราะห์ชนิดคำและความหมายของคำว่า ไป และ มา ตามแนวทฤษฎีต่างๆ ดังต่อไปนี้

Rangkupan (1992) ศึกษาความหมายของคำกริยารอง ไป และ มา และศึกษาคำว่า ไป และ มา สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาชนิดใดได้บ้าง

ผลการศึกษาความหมายของคำว่า ไป และ มา ซึ่งเป็นกริยารอง พบว่า คำกริยาทั้งสองมีความหมายเกี่ยวกับพื้นที่ เวลา และจุดอ้างอิงของผู้พูด โดยในการแสดงความหมายเกี่ยวกับพื้นที่ คำว่า ไป แสดงการเคลื่อนสู่จุดหมายในทิศทางที่ห่างออกจากจุดอ้างอิงของผู้พูด ในขณะที่คำว่า มา แสดงการเคลื่อนสู่จุดหมายในทิศทางที่มุ่งเข้าสู่จุดอ้างอิงของผู้พูด การแสดงความหมายในเชิงเวลา พบว่า คำว่า ไป แสดงถึงทัศนคติในการมองเหตุการณ์ของผู้พูดว่าเหตุการณ์หรือการกระทำนั้นเกิดขึ้นและดำเนินผ่านไปจากเวลาในขณะที่พูดแล้ว ในขณะที่คำว่า มา แสดงการมองเหตุการณ์ของผู้พูดว่าเหตุการณ์หรือการกระทำนั้นเกิดขึ้นและดำเนินมาจนถึงเวลาในขณะที่พูด

ผลการศึกษาวากยสัมพันธ์ของคำว่า ไป และ มา พบว่า คำกริยาหลักที่ปรากฏร่วมกับ คำกริยารอง ไป และ มา ได้แก่ คำกริยาเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ คำกริยาเกี่ยวกับการสื่อสาร คำกริยาเกี่ยวกับการครอบครอง คำกริยาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวโดยตรงของอวัยวะและคำกริยาที่เกี่ยวข้องกับการมอง โดยเมื่อคำว่า ไป ปรากฏหลังกริยาแสดงการประเมินค่า จะมีความหมายแสดงถึงคุณค่าหรือปริมาณที่เกินจากเกณฑ์ที่ผู้พูดตั้งไว้ และเมื่อคำว่า มาปรากฏหลังคำว่า ไป ที่เป็นกริยาหลัก จะแสดงความหมายเชื่อมโยงเหตุการณ์การไป ซึ่งเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงแล้วในอดีต

การศึกษาคำว่า ไป และ มา ของ Rangkupan (1992) มุ่งเน้นการศึกษาคำว่า ไป และ มา มากกว่าการศึกษาวากยสัมพันธ์ของคำว่า ไป และ มา โดยพิจารณาคำว่า ไป และ มา ในฐานะกริยารองและศึกษาการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ร่วมกับคำกริยาอื่นๆ เท่านั้น ไม่ได้นำเสนอเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ที่จะทำให้สามารถวิเคราะห์ชนิดคำของคำว่า ไป และ มา ได้อย่างชัดเจน

Wilawan (1993) ศึกษาคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏในโครงสร้างกริยาเรียง โดยใช้ทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพท์การก (Lexicase Dependency Grammar) วิเคราะห์ว่าคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทยเป็นคำพ้องเสียง มีด้วยกันทั้งสิ้น 4 คำ ประกอบด้วย คำว่า ไป₁ และ มา₁ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ คำว่า ไป₂ และ มา₂ เป็นคำวิเศษณ์แสดงการณลักษณะสมบูรณ์ คำว่า ไป₃ และ มา₃ เป็นคำวิเศษณ์แสดงทิศทางให้แก่คำกริยาอื่น และคำว่า ไป₄ เป็นคำวิเศษณ์เชิงประเมินค่า แสดงคุณค่าหรือปริมาณที่เกินจากเกณฑ์ของผู้พูด โดยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ว่าคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏในประโยคเป็นคำกริยาหรือคำวิเศษณ์ ดังต่อไปนี้

1) เกณฑ์การปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นสิ่งมีชีวิต

Wilawan (1993: 91) แสดงให้เห็นว่าคำกริยา ไป และ มา ที่แสดงการเคลื่อนที่ ต้องปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นสิ่งมีชีวิตเท่านั้น ในขณะที่คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์สามารถปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิตได้ ตัวอย่างเช่น

คำกริยา ไป และ มา

ตัวอย่าง ก. *ประตูนั้นไป

*ใบไม้มา

คำวิเศษณ์ไป และ มา

ตัวอย่าง ข. ประตู่แคบไป
ลมพัดโอบไม่มา

คำว่า ไป และ มา ในตัวอย่าง ก. เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ จึงต้องปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นสิ่งมีชีวิตเท่านั้น ในขณะที่คำว่า ไป และ มา ในตัวอย่าง ข. ซึ่งเป็นคำวิเศษณ์สามารถปรากฏร่วมกับประธานที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิตได้ นอกจากนี้ Wilawan (1993: 91-92) ยังระบุว่า คำวิเศษณ์ไป และ มา ไม่สามารถนำหน้าคำกริยาได้เหมือนกับกริยา ไป และ มา เช่น

คำวิเศษณ์ไป และ มา

*แดงไปอ้วน

*เด็กแรกเกิดคนนั้นมาหายใจห้านาทีแล้ว

2) เกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ (locational noun)

Wilawan (1993: 91-92) ทดสอบว่า คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยา สามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ ในขณะที่คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้ เช่น

คำกริยาไป

เด็กๆตัดดินใจไปฮาวาย

คำวิเศษณ์ไป และ มา

*แดงอ้วนไปบ้าน

*เด็กแรกเกิดคนนั้นมาหายใจมาบ้าน

3) เกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำช่วยกริยา จะ หรือ กำลัง

Wilawan (1993: 95-96) แสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาสามารถปรากฏร่วมกับคำช่วยกริยา จะ หรือ กำลัง ได้ ในขณะที่คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ไม่สามารถปรากฏได้ เช่น

คำวิเศษณ์ไป

*แดงจะร้องไห้ไป

*แดงกำลังร้องไห้ไป

Wilawan (1993: 101) สรุปว่า คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์นั้นจัดเป็นคนละคำกัน เนื่องจากการกระจายของหน่วยคำต่างกัน

งานวิจัยของ Wilawan (1993: 101) แสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน และสามารถวิเคราะห์ชนิดคำของคำว่า ไป และ มา ได้จากการใช้เกณฑ์การทดสอบทางวากยสัมพันธ์ นอกจากนี้คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์แสดงความหมายแตกต่างกัน ได้รับการพิจารณาว่าเป็นคำคนละคำกัน เนื่องจากปรากฏร่วมกับกริยาต่างชนิดกัน จึงมีการกระจายของหน่วยคำที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพิจารณาว่าเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ที่ใช้จำแนกคำว่า ไป และ มา ในงานวิจัยของ Wilawan (1993) ยังไม่เพียงพอที่จะวิเคราะห์ชนิดคำของคำว่า ไป และ มา ได้อย่างชัดเจน เนื่องจาก คำวิเศษณ์ ไป และ มา ที่ปรากฏร่วมกับกริยาแสดงการเคลื่อนที่ซึ่งแสดงลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำกริยา นอกจากนี้ ความหมายของคำวิเศษณ์ ไป และ มา ยังแตกต่างกันตามชนิดของกริยาที่ปรากฏร่วม แสดงให้เห็นว่าคำวิเศษณ์ ไป และ มา ที่แสดงความหมายต่างๆ เป็นคำคำเดียวกันที่สลับกันปรากฏในบริบทที่แตกต่างกัน

Indrambarya (1994: 123-262) ทำการศึกษาคำกริยาในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์ฟังก์ชัน-ศัพท์การก โดยใช้เกณฑ์การทดสอบทางวากยสัมพันธ์ วิเคราะห์ว่าคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทยเป็นคำพ้องเสียง มีด้วยกันทั้งสิ้น 5 คำ ดังนี้

1) ไป₁ และ มา₁ เป็นอกรรมกริยา สามารถปรากฏร่วมกับคำช่วยกริยา “กำลัง” ได้

ตัวอย่าง

มาลีกำลังไป

สุพจน์กำลังมา

2) ไป₂ และ มา₂ เป็นอนุกรรมการิยาที่ตามด้วยบุพบทวลี

ตัวอย่าง ปราโมทย์มาจากโรงเรียน

3) ไป₃ และ มา₃ เป็นอนุกรรมการิยาที่ตามด้วยคำนามการกสถานที่

ตัวอย่าง ปราโมทย์มาโรงเรียน

4) ไป₄ และ มา₄ เป็นกริยาแสดงอาการที่ตามด้วยคำกริยา

ตัวอย่าง นิด ไปกินไอติม

5) ไป₅ และ มา₅ เป็นคำวิเศษณ์แสดงทิศทาง (*path adverb*) ปรากฏร่วมกับอนุกรรมการิยา เช่น เดิน กลับ วิ่ง ร้อง ให้ เป็นต้น คำวิเศษณ์ ไป₅ และ มา₅ สามารถแสดงความหมายต่างๆ ดังนี้

(1) ความหมายแสดงทิศทาง (Direction in space) เมื่อปรากฏร่วมกับกริยาแสดงการเคลื่อนที่ เช่น เดิน วิ่ง หรือกริยาแสดงการถ่ายทอดข้อมูลหรือเคลื่อนย้ายวัตถุ เช่น บอก และ ขึ้น ตัวอย่างเช่น พ่อกลับมาแล้ว

(2) ความหมายเชิงประเมินค่า (Degree of state) เมื่อปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงสภาพหรือคุณลักษณะ เช่น อ้วน ดี โดยคำวิเศษณ์ ไป แสดงถึงปริมาณที่เกินจากเกณฑ์ที่ผู้พูดตั้งไว้ ตัวอย่างเช่น ไรต์นั้พอมไป

(3) ความหมายเกี่ยวกับเวลา (Time scale direction) คำวิเศษณ์ ไป และ มา มีความหมายแสดงการณั้ลักษณะสมบูรณ์หรือช่วงเวลาของการกระทำ เมื่อปรากฏร่วมกับคำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวกับระยะเวลา ดังนี้

แสดงการณั้ลักษณะสมบูรณ์ เช่น หมาตัวนั้นตายไปแล้ว

แสดงช่วงเวลา เช่น เขาซ่อมรถคันนี้มาสามวันแล้ว

การจำแนกชนิดคำของคำว่า ไป และ มา จากการศึกษาของ Indrambarya (1994) ใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์พึงพา-ศัพท์การก เช่นเดียวกันกับการระบุชนิดคำของคำว่า ไป และ มา ในงานวิจัยนี้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาคำว่า ไป และ มา ในงานวิจัยของ Indrambarya (1994) ไม่ได้เน้นที่ประเด็นของการวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจำแนกคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์

กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (2553: 66-165) ทำการศึกษาหน่วยสร้างกริยาเรียงต้นแบบในภาษาไทย ระบุว่าคำว่า ไป และ มา เป็นคำกริยาเคลื่อนที่ ซึ่งสามารถปรากฏในหน่วยสร้างกริยาเรียง โดยคำว่า ไป และ มา เป็นคำกริยาที่แสดงทิศทางโดยอ้างอิงกับผู้พูด ปรากฏเป็นลำดับที่ 5 ตามลำดับการปรากฏของกริยาเคลื่อนที่ในหน่วยสร้างกริยาเรียง ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงการปรากฏของคำกริยาแสดงทิศทาง

1	2	3	4	5
กริยา	รูปร่างเรขาคณิตของ เส้นทาง	ทิศทางโดยอ้างอิงกับ เส้นทางการเคลื่อนที่ใน อดีต	ทิศทางโดยอ้างอิง กับโลกภายนอก	ทิศทางโดยอ้างอิง กับผู้พูด
กริยา	วน, ตรง, กด, เหน	ย้อน, ถอย	เลย, ผ่าน, กลับ, ข้าม ขึ้น, ลง, เข้า, ออก	ไป, มา

กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (2553: 127) ระบุว่าคำกริยาแสดงทิศทางทั้ง 5 กลุ่ม ไม่จำเป็นต้องปรากฏพร้อมกันเสมอในหน่วยสร้างกริยาเรียง คำกริยาในกลุ่มใดจะปรากฏหรือไม่ปรากฏในหน่วยสร้างก็ได้ แต่เมื่อใดที่คำกริยาแสดงทิศทางปรากฏ จะต้องปรากฏตามลำดับก่อนหลังดังนี้เสมอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า ไป เขาขับรถกลับไป
คำว่า มา เขาเดินอ้อมขึ้นมา

ในการศึกษาความสัมพันธ์ของกริยาแสดงทิศทาง กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (2553: 127-129) ระบุว่ากริยาแสดงทิศทางสามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

1) อกกรรมกริยาแสดงอาการกับกริยาของการเคลื่อนที่ (locomotion verbs) ตัวอย่างเช่น เดิน วิ่ง ไหล ขยับ บิน พาย กระโดด คลาน

2) สกรรมกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่ ตัวอย่างเช่น ดัน ผลัก ลาก เป่า ไล่ ตะเพิด ปัด ขว้าง โยน คีบ

3) อกกรรมกริยาแสดงการเดินทาง (travel verbs) ตัวอย่างเช่น หนี เดินทาง พเนจร ท่องเที่ยว ร่อนเร่

4) อกกรรมกริยาและสกรรมกริยาแสดงการสื่อสาร (communication verbs) ตัวอย่างเช่น โทรศัพท์ บอก เขียน ติดต่อกัน

5) สกรรมกริยาแสดงการเปลี่ยนผู้ครอบครองสิ่งๆ หนึ่ง (transaction verbs) ตัวอย่างเช่น ซื้อ ขาย ให้ รับ ส่ง

6) สกรรมกริยาแสดงการพกพาสิ่งๆ หนึ่ง (carry verbs) ตัวอย่างเช่น แบก หาม อุ้ม ขน เท็น ถู โบก เหน็บ

7) สกรรมกริยาแสดงการหยิบฉวยสิ่งๆ หนึ่ง (take verbs) ตัวอย่างเช่น เอา นำ หยิบ ฉวย คว่ำ เกี้ยว แย่ง

8) อกกรรมกริยาแสดงการเปลี่ยนแปลง (change verbs) ตัวอย่างเช่น เปลี่ยน (แปลง) แปลง กาย

9) สกรรมกริยาและอกกรรมกริยาแสดงการทำลายและการหายไปของสิ่งๆ หนึ่ง (destruction verbs and disappearance verbs) ตัวอย่างเช่น ทำลาย ดาย หัก หาย หมด

ในการแสดงความหมาย กิ่งกาญจน์ เทพกาญจน์ (2553: 130) ระบุว่าคำกริยาแสดงทิศทาง สามารถแสดงความหมายในเชิงอุปลักษณ์ และยกตัวอย่างคำว่า ไป และ มา ที่แสดงความหมายเชิงอุปลักษณ์ ดังนี้

คำว่า ไป เขาฝันไปว่าเขาถูกไล่ออกจากงาน

คำว่า มา เขาป่วยมา 3 อาทิตย์แล้ว

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ไป และ มา ไม่ได้มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่โดยตรง แต่แสดงความหมายในเชิงอุปลักษณ์ โดยคำว่า ไป ในที่นี้มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบว่าการฝัน คือ การเคลื่อนที่ออกจากสภาวะปกติ ในขณะที่คำว่า มา แสดงความหมายในเชิงเวลา เปรียบเทียบอาการป่วยที่มีจุดเริ่มต้นในอดีตและดำเนินต่อมาจนถึงปัจจุบัน เป็นการเคลื่อนที่มายังจุดที่ผู้พูดอยู่ นอกจากนี้ กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (2553: 134-139) ยังอธิบายว่าหน่วยสร้างกริยาเรียงสามารถแสดงความหมายตามลักษณะของเหตุการณ์ ดังนี้

- 1) แสดงเหตุการณ์ที่เรียงต่อกันโดยไม่มีช่วงห่างที่สังเกตได้
- 2) แสดงเหตุการณ์จำแนกที่เกิดพร้อมกันและแสดงเหตุการณ์แบบวัตถุนิยมเพียงเหตุการณ์เดียว
- 3) แสดงเหตุการณ์ที่เกิดในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง
- 4) แสดงการ “ปฏิบัติการ” ต่อการกระทำหนึ่งๆ
- 5) แสดงความรู้สึกหรือทัศนคติที่มีต่อเหตุการณ์หนึ่งๆ
- 6) แสดงเหตุการณ์ทางประสาทสัมผัส

การแสดงความหมายตามลักษณะเหตุการณ์ของคำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียง พบว่า คำว่า ไป และ มา ปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่นในหน่วยสร้างกริยาเรียงเพื่อแสดงเหตุการณ์ ได้แก่ แสดงเหตุการณ์จำแนกที่เกิดพร้อมกันและแสดงเหตุการณ์แบบวัตถุนิยมเพียงเหตุการณ์เดียว เช่น เขาเดินกลับเข้าไป แสดงเหตุการณ์ที่เกิดในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เขมาสาย และแสดงความรู้สึกหรือทัศนคติที่มีต่อเหตุการณ์หนึ่งๆ เช่น เขาต้องการไปต่างประเทศ

ผลการศึกษาหน่วยสร้างกริยาเรียงต้นแบบในภาษาไทยของ กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (2553) แสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป และ มา ปรากฏร่วมกับคำกริยาชนิดใดบ้างและมีลำดับการปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่คำอื่นๆ อย่างไร อย่างไรก็ตาม การศึกษา คำว่า ไป และ มา ในงานวิจัยของ

กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (2553) เป็นการศึกษาเฉพาะคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏร่วมกับกริยาอื่นในหน่วยสร้างกริยาเรียง และมุ่งวิเคราะห์คำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ จึงวิเคราะห์ว่าคำว่า ไป และ มา ทำหน้าที่เป็นคำกริยาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น และไม่ได้ศึกษากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นในคำว่า ไป และ มา

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ผู้วิจัยพบงานวิจัยที่น่าสนใจเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ดังนี้

จรัสดาว อินทรทัศน์ (2539) ศึกษาคำบุพบทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา 23 คำ ประกอบด้วย คำว่า ใกล้เคียง ขึ้น เข้า คล้าย จาก ตรง ต่อ ตาม ถึง ประจำ เป็น ผ่าน ยัง ลง ลอด เลย อยู่ เหนือ เหมือน ให้ อยู่ และ ออก

ผลการศึกษา พบว่า คำบุพบทมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ต่างจากคำกริยา ความแตกต่างในด้านวากยสัมพันธ์ ได้แก่ คำบุพบทไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ไม่ ในขณะที่คำกริยาสามารถปรากฏได้ คำบุพบทจะปรากฏหน้านามวลีเสมอ แต่คำกริยาไม่ปรากฏหน้านามวลี และคำบุพบทไม่สามารถแยกออกจากนามวลีที่ปรากฏร่วมในบุพบทวลี ในด้านความหมาย คำกริยามีความหมายบอกสภาพ ส่วนคำบุพบทมีความหมายบ่งความสัมพันธ์เชิงการกระทำระหว่างคำกริยากับนามวลี คำกริยาส่วนมีความหมายประจำคำเพียงความหมายเดียว แต่คำบุพบทมีความหมายบ่งความสัมพันธ์เชิงการกระทำมากกว่าหนึ่งการกระทำ นอกจากนี้ การศึกษากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ทำให้คำกริยากลายเป็นคำบุพบท ยังพบว่า คำกริยาผ่านกระบวนการการเปลี่ยนแปลงทั้งทางวากยสัมพันธ์และความหมายเมื่อกลายเป็นคำชนิดอื่นๆ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้มีลักษณะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวและมีความต่อเนื่อง

มนต์ชัย เดชะพิพัฒน์สกุล (2552) ศึกษาคำว่า “ได้” ในภาษาไทยตามแนวไวยากรณ์ ฟังพา-ศัพทการก ผลการศึกษาพบว่า คำว่า “ได้” ในภาษาไทยมีรูปเหมือนกันแต่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์แตกต่างกัน ได้แก่ “ได้₁” เป็นกริยากรรม “ได้₂” เป็นกริยากรรมตามด้วยกริยา “ได้₃” เป็นกริยากรรมตามด้วยบุพบทวลี “ได้₄” เป็นกริยากรรมตามด้วยกริยา “ได้₅” เป็นคำวิเศษณ์บ่งชี้อดีตกาล “ได้₆” ใช้แสดงอรรถาณูเคราะห์บอกความเป็นไปได้ เป็นกริยากรรม และ “ได้₇” มีความหมายว่า “เป็นระยะเวลา” เป็นกริยากรรมตามด้วยคำนามบอกเวลา

จากการศึกษาการปรับขยายหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำว่า “ได้” พบว่า คำว่า “ได้” ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์และความหมายทำให้คำว่า “ได้” กลายเป็นคำที่มีหน้าที่และความหมายแตกต่างกัน 7 คำ ซึ่งกระบวนการดังกล่าว ได้แก่ การสูญเสียคุณสมบัติของหมวดคำ การบังคับปรากฏ การวิเคราะห์ใหม่ และการมีความหมายทั่วไปมากขึ้น

งานวิจัยของจรัสดาว อินทรทัศน (2539) และงานวิจัยของมนต์ชัย เดชะพิพัฒน์สกุล (2552) แสดงให้เห็นการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำในภาษาไทย และกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่เกิดขึ้นในการกลายเป็นคำไวยากรณ์ เมื่อเปลี่ยนจากคำกริยาเป็นคำชนิดอื่นๆ ได้แก่ คำบุพบทและคำวิเศษณ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาของจรัสดาว อินทรทัศน (2539) เป็นการศึกษาเฉพาะการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทเท่านั้น ยังไม่ได้มีการศึกษาคำกริยาที่กลายเป็นคำชนิดอื่นๆ เช่น คำวิเศษณ์ ซึ่งจะได้นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ นอกจากนี้การศึกษานี้ของจรัสดาว (2539) และมนต์ชัย (2552) เป็นการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์จากข้อมูลภาษาเฉพาะสมัยเท่านั้น จึงยังไม่สามารถสรุปกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 66- 90) ทำการศึกษาเกี่ยวกับคำในภาษาไทยที่มีรูปเหมือนกันแต่ต่างชนิดกัน อธิบายว่า การที่ภาษาใดภาษาหนึ่งมีคำที่มีรูปเหมือนกัน แต่เป็นคำต่างชนิดกัน เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่เรียกว่า กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงในภาษาที่ทำให้คำเนื้อหา เช่น คำกริยาและคำนาม เปลี่ยนเป็นคำที่ลดความหมายทางเนื้อหา แต่เพิ่มความหมายและหน้าที่ทางไวยากรณ์มากขึ้น โดยกลายเป็นคำที่แสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์ เช่น คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำปริมาณ กริยาช่วย เป็นต้น กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์จึงมีความสำคัญต่อการจำแนกชนิดคำเนื่องจากคำรูปเดียวกันอาจเป็นคำคนละชนิดกัน

เนื่องจากการกลายเป็นคำไวยากรณ์ คือ การที่คำเนื้อหา เช่น คำกริยาและคำนาม กลายเป็นคำที่ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ เช่น คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำปริมาณ กริยาช่วย เป็นต้น จึงทำให้เกิดคำที่มีรูปเหมือนกันแต่ต่างชนิดกัน จากการวิเคราะห์ข้อมูล อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 72- 76) พบว่า คำนามจำนวนหนึ่งมีรูปเหมือนกับคำชนิดอื่นๆ ได้แก่ คำบุพบท คำวิเศษณ์ คำปริมาณ และคำอนุภาค เช่น

คำว่า หลัง

คำนาม หลัง	หันหลังให้คุณ, มองหน้ามองหลัง
คำบุพบท หลัง	มีอะไรอยู่หลังรอยยิ้มนั้น
คำวิเศษณ์ หลัง	นั่งหลัง, กินก่อนหรือกินหลัง

คำว่า นี่

คำนาม นี่	นี่ก็เท่ากับว่าฉันผิดใช่ไหม
คำคุณศัพท์ นี่	หนังสือนี้ไม่ใช่ของฉัน
คำอนุภาค นี่	รู้สึกว่าเด็กในกรุงเทพฯ นี่ ท่าทางน่ากลัว

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 72) ระบุลักษณะสำคัญที่จะทำให้สามารถแยกคำนามและคำบุพบทได้ คือ การใช้การปรากฏร่วมกับคำว่า ของ เนื่องจากคำนามมีเจ้าของได้ จึงปรากฏร่วมกับคำว่า ของ ได้ ในขณะที่คำบุพบทปรากฏร่วมกับคำว่า ของ ไม่ได้ เช่น คำว่า หน้า ในประโยค หน้าบ้านหันไปทางทะเล เป็นคำนาม สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า ของ เป็น หน้าของบ้านหันไปทางทะเล ได้ ในขณะที่คำว่า หน้า ในประโยค เด็กๆ วิ่งเล่นอยู่หน้าบ้าน ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า ของ เป็น *เด็กๆ วิ่งเล่นอยู่หน้าของบ้าน ได้ จึงเป็นคำบุพบท โดยอมราตั้งข้อสังเกตจากผลการวิจัยว่าคำนามกลายเป็นคำบุพบทมากที่สุด

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 72) ระบุวิธีแยกคำนามและคำอื่นๆ ได้แก่ คำวิเศษณ์ คำปริมาณ และคำอนุภาค ด้วยการปรากฏร่วมกับคำว่า นี่ เนื่องจากคำนามจะสามารถตามด้วยคำว่า นี่ ได้ ในขณะที่คำชนิดอื่นๆ ไม่สามารถทำได้ เช่น ในประโยค เขานั่งหลัง ฉันนั่งหน้า คำว่า หลัง และคำว่า หน้า ในที่นี้ไม่ใช่คำนามแต่เป็นคำวิเศษณ์ เพราะไม่สามารถตามด้วยคำว่า นี่ เป็น *เขานั่งหลังนี้ *ฉันนั่งหน้านี้ ได้

คำเนื้อหาอีกประเภทหนึ่งที่มักจะเข้าสู่กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ได้แก่ คำกริยา ซึ่งคำที่มีรูปเหมือนกับคำกริยาที่พบมาก คือ คำวิเศษณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า กลับ

คำกริยา กลับ	แม่กลับจากต่างจังหวัดเมื่อวานนี้
คำวิเศษณ์ กลับ	ผลงานของเขาแรกๆ ดี แต่ตอนหลังกลับด้อยลง

คำว่า เข้า

คำกริยา เข้า	ครู <u>ควร</u> เข้าห้องเรียนตรงเวลา
คำวิเศษณ์ เข้า	แต่นาน <u>เข้า</u> เขาก็ลืมเธอ

จากตัวอย่างคำกริยาและคำวิเศษณ์ที่มีรูปเหมือนกันในภาษาไทยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 76-79) แสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ที่มีรูปเหมือนกัน ดังนี้

คำว่า ไป

คำกริยา ไป	ลูกฉัน <u>ไป</u> ศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา
คำวิเศษณ์ ไป	เราจะแสวงหาสิ่งนี้ <u>ไป</u> เรื่อยๆ ตลอดชีวิต

นอกจากนี้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 79-82) ยังพบว่า นอกจากคำกริยาจะมีรูปเหมือนกับคำวิเศษณ์แล้ว คำกริยายังมีรูปเหมือนกับคำชนิดอื่นๆ อีก ได้แก่ คำบุพบท และคำปริมาณ จึงแสดงให้เห็นว่าคำกริยาในภาษาไทยนอกจากจะกลายเป็นคำวิเศษณ์แล้ว ยังกลายเป็นคำไวยกรณ์อื่นๆ ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า ก่อน

คำกริยา ก่อน	เขา <u>ต้อง</u> <u>ก่อน</u> คนอื่นเสมอ
คำวิเศษณ์ ก่อน	คุณ <u>ต้อง</u> ถามตัวเอง <u>ก่อน</u> ว่าต้องการอะไร
คำบุพบท ก่อน	เขาตาย <u>ไป</u> <u>ก่อน</u> วัยอันควร
คำบุพบท ก่อน	อบรมหลักสูตร <u>ก่อน</u> จบการศึกษา

คำว่า ต่าง

คำกริยา ต่าง	ความหมายของคำสองคำนี้ <u>ต่าง</u> กัน
คำวิเศษณ์ ต่าง	ทุกคน <u>ต่าง</u> ร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ
คำปริมาณ ต่าง	คน <u>ต่าง</u> วัยอาจไม่เข้าใจกัน

นอกจากนี้ คำกริยาบางคำยังกลายเป็นคำกริยาช่วย ซึ่งมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำกริยา คือ สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า ไม่ ได้ และตามด้วยคำกริยาเสมอ คำกริยาช่วยจะแสดงความหมายทั่วไปมากกว่าคำกริยาปกติ และเสริมความหมายในแง่เหตุการณ์ลักษณะ (aspect) มาลา (mood) หรือ วาก (voice) ให้แก่คำกริยาที่ปรากฏร่วม ดังตัวอย่าง

คำว่า ได้

คำกริยา ได้	เราคงจะได้ผลสรุปอย่างแน่นอนสัปดาห์หน้า
คำกริยาช่วย ได้	คณะกรรมการได้แสดงความเห็นเรื่องการเลือกตั้ง
คำกริยาช่วย ได้	องค์กรประชาธิปไตยได้เรียกร้องให้ยุบสภา

คำว่า ถูก

คำกริยา ถูก	ระวังอย่าเอามือไปถูกหลอดไฟ เด็ดข้อมือพอง
คำกริยาช่วย ถูก	เขาถูกคุกคามจนนอนไม่หลับ
คำกริยาช่วย ถูก	เรื่องนี้ถูกกล่าวถึงเป็นครั้งที่สิบแล้ว

การศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553: 66- 90) แสดงให้เห็นว่าการกลายเป็นคำไวยากรณ์มีความสำคัญต่อการจำแนกชนิดคำ และแสดงการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำในภาษาไทย ซึ่งรวมถึงคำว่า ไป ที่ผ่านการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ทำให้สามารถทำหน้าที่คำกริยาและคำวิเศษณ์ได้

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553) ยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่าคำเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วยคำนามและคำกริยาได้กลายเป็นคำไวยากรณ์ เช่น คำบุพบท คำวิเศษณ์ และคำปริมาณ ทั้งนี้ เนื่องจากข้อมูลงานที่ใช้ในงานวิจัยเป็นการศึกษาภาษาเฉพาะสมัย จึงไม่ได้มีข้อมูลการปรากฏในเชิงประวัติ ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์การกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้อย่างชัดเจน ดังนั้น การศึกษาวากยสัมพันธ์ในคำว่า ไป และ มา ในงานวิจัยนี้จึงมุ่งวิเคราะห์คำว่า ไป และ มา จากข้อมูลภาษาในเชิงประวัติ เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นในคำว่า ไป และ มา

Jaroenkitboworn (2009) ศึกษาแรงผลักดันทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ที่มีผลต่อคำว่า ชอบ ในภาษาไทย พบว่า คำว่า ชอบ ในภาษาไทย สามารถแสดงความหมายที่แตกต่างกันสามความหมาย ได้แก่ “ถูกต้อง” (to be right) “รู้สึกชอบ” (to like) และ “มักจะ” (often) ซึ่งการแสดงความหมายของคำว่า ชอบ นี้ มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน จึงแสดงให้เห็นแรงผลักดันทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติ เจตนาธรรมย์ ความคิดเห็น พฤติกรรม และบรรทัดฐานทางสังคมของผู้พูดที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของคำในภาษา

Jaroenkitboworn (2009: 75-82) อธิบายเกี่ยวกับแรงผลักดันทางวินปฏิบัติศาสตร์ที่มีผลต่อคำว่า *ชอบ* ว่า เมื่อเรามีความเห็นว่าการกระทำนั้นชอบ “ถูกต้อง” (to be right) ก็จะแสดงออกถึงความเห็นพ้องต้องกัน ซึ่งเกิดจากทัศนคติเชิงบวก และเมื่อใช้คำว่า *ชอบ* “ถูกต้อง” (to be right) แสดงความเห็นด้วย ซึ่งเป็นทัศนคติในเชิงบวกซ้ำๆ ความรู้สึกในเชิงบวกก็มากขึ้นเรื่อยๆ จนพัฒนาไปสู่การชอบ “รู้สึกชอบ” (to like) “รัก” (to love) และมีความสุขกับสิ่งที่ทำ (to enjoy) และเมื่อเกิดความรู้สึกชอบ รัก หรือมีความสุขกับสิ่งที่ทำ (to enjoy) ก็จะกระตุ้นให้เราทำสิ่งนั้นซ้ำๆ จนกลายเป็นนิสัยหรือพฤติกรรม ซึ่งการแสดงพฤติกรรมมีองค์ประกอบทางความหมาย ได้แก่ [นิสัย] และ [การทำซ้ำๆ] จึงนำไปสู่ความหมายของคำว่า *ชอบ* “มักจะ” (often) คำว่า *ชอบ* ผ่านการกลายเป็นคำไวยากรณ์ จากคำกริยา *ชอบ* “รู้สึกชอบ” (to like) กลายเป็นคำวิเศษณ์ *ชอบ* “มักจะ” (often) โดยมีการจางลงทางความหมาย (bleaching) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ คำว่า *ชอบ* กลายเป็นคำไวยากรณ์ ได้แก่ แรงผลักดันทางวินปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยทัศนคติและความคิดเห็นของผู้พูด ประกอบกับบริบทในการใช้ภาษา งานวิจัยชิ้นนี้จึงแสดงให้เห็นว่าทัศนคติและความคิดเห็นของผู้พูดเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้คำคำหนึ่งกลายเป็นคำไวยากรณ์

3. งานวิจัยเชิงวากยสัมพันธ์ข้ามสมัย

นัทธนัน เยาวพัฒน์ (2551) ศึกษาหน้าที่ทางไวยากรณ์และพัฒนาการทางด้านหน้าที่ของคำว่า *ซึ่ง* ในภาษาไทย ในงานวิจัยเรื่อง *พัฒนาการพหูพจน์ของคำว่า “ซึ่ง” ในภาษาไทย* ผลการวิจัยพบว่าคำว่า *ซึ่ง* มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ 3 ระดับ คือ ระดับวากยสัมพันธ์ ระดับวินปฏิบัติศาสตร์ และระดับสัมพันธ์สาร

ข้อมูลการปรากฏของคำว่า *ซึ่ง* ในสมัยต่างๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัย-รัชกาลที่ 9 แสดงให้เห็นพัฒนาการด้านหน้าที่ของคำว่า *ซึ่ง* เริ่มจากตัวบ่งชี้คุณานุประโยค ตัวบ่งชี้เรื่องและตัวบ่งชี้จุดสำคัญข้างท้าย ตัวนำอนุประโยคเดิมเต็ม และตัวบ่งชี้สัมพันธ์สาร ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ของคำว่า *ซึ่ง* ตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์พึงพา-ศัพทการก พบว่า *ซึ่ง* เป็นคำบุพบทและเป็นส่วนหลักในหน่วยสร้างไวยากรณ์พบทวลี การศึกษาแบบลักษณะพบว่า คุณานุประโยค *ซึ่ง* เป็นชนิดที่นามวลีหลักปรากฏอยู่ภายนอกและเป็นชนิดที่ปรากฏหลังนามวลีหลัก ในด้านความหมาย พบว่า คุณานุประโยค *ซึ่ง* ปรากฏกับนามวลีหลักที่มีคุณสมบัติไม่มีชีวิตและนามวลีหลักที่มีคุณสมบัติชี้เฉพาะ

สุรีเนตร จรัสจรวงเกียรติ (2551) ได้ทำการศึกษาหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า *ยัง* ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน เพื่อศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ 3 เกณฑ์ ในการจำแนกหมวดคำ ได้แก่ เกณฑ์การปรากฏเป็นองค์ประกอบของส่วนประโยค เกณฑ์ตำแหน่ง และเกณฑ์การเป็นองค์ประกอบของหน่วยสร้างเดียวกันกับนามวลีที่ตามหลัง ส่วนเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ พิจารณาความหมายของคำว่า *ยัง* โดยการตีความจากบริบทแวดล้อม

ผลการวิจัย พบว่า คำว่า *ยัง* ในแต่ละสมัย แสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์ 4 หน้าที่ ได้แก่ คำกริยา คำช่วยหน้ากริยา คำบุพบท และคำเชื่อมอนุพจน์ ในด้านความหมายพบว่า คำว่า *ยัง* ที่ทำหน้าที่ต่างๆ มีความหมายแตกต่างกัน เช่น คำว่า *ยัง* ที่เป็นคำกริยามี 4 ความหมาย ได้แก่ “มีอยู่” “อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง” “ครอบครอง” และ “ความหมายบ่งการิต” ส่วนคำว่า *ยัง* ที่เป็นคำช่วยหน้ากริยา มีความหมายเดียว คือ “การณัฏกษณะคงอยู่” เป็นต้น โดยคำว่า *ยัง* มีพัฒนาการด้านหน้าที่จากคำกริยา *ยัง* เป็นคำช่วยหน้ากริยา คำเชื่อมอนุพจน์ คำกริยาการิต และคำบุพบท กระบวนการการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นในคำว่า *ยัง* มี 5 กระบวนการ ได้แก่ การขยายความหมายเชิงอุปถัมภ์ การเกิดความหมายทั่วไป การดูดซับความหมายบริบท การสูญฐานะของโครงสร้างในหน่วยประกอบหรือการวิเคราะห์ใหม่ และการสูญลักษณะของหมวดคำเดิม

งานวิจัยของนักวิชาการ ชาวพัฒน์ (2551) และสุรีเนตร จรัสจรวงเกียรติ (2551) ซึ่งศึกษาพัฒนาการด้านหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำ โดยอาศัยข้อมูลภาษาจากหลักฐานในเชิงประวัติ แสดงให้เห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์และความหมายที่เกิดขึ้นในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้อย่างชัดเจน

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับงานวิจัยในอดีต แสดงให้เห็นความแตกต่างในการวิเคราะห์ชนิดคำของคำว่า *ไป* และ *มา* โดย อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553) Indrambarya (1994) และ Wilawan (1993) วิเคราะห์ว่าคำว่า *ไป* และ *มา* ทำหน้าที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ ในขณะที่กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (2553) และ Rangkupan (1992) พิจารณาว่าคำว่า *ไป* และ *มา* ที่ปรากฏในบริบทที่แตกต่างกันสามารถทำหน้าที่เป็นคำกริยาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น นอกจากนี้ การศึกษาคำในภาษาไทยจากงานวิจัยในอดีต ยังไม่เคยมีงานวิจัยใดที่วิเคราะห์การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า *ไป* และ *มา* จากหลักฐานในเชิงประวัติ จึงทำให้ไม่สามารถระบุชนิดคำของคำว่า *ไป* และ *มา* ได้อย่างชัดเจน ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาคำว่า *ไป* และ *มา* จากข้อมูลการปรากฏของคำว่า *ไป* และ *มา* ในภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) และวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า *ไป* และ *มา* เพื่อที่จะสามารถจำแนกชนิดคำของคำว่า *ไป* และ *มา* ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ในบทนี้ได้กล่าวถึงการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีและงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คำว่า ไป และ มา ในภาษาไทย ในบทต่อไปจะกล่าวถึงเกณฑ์การทดสอบต่างๆ ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์คำว่า ไป และ มา ในงานวิจัยนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็นสามส่วน ส่วนแรกได้แก่ การรวบรวมข้อมูล ซึ่งกล่าวถึงวิธีการคัดเลือกเอกสารและการบันทึกข้อมูลคำว่า ไป และ มา ส่วนที่สองได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะอธิบายขั้นตอนและวิธีการในการนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ และส่วนที่สามได้แก่ เกณฑ์การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏตามแนวไวยากรณ์พึงพา-ศัพทการก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า ไป และ มา ตามแนวไวยากรณ์พึงพา-ศัพทการก เพื่อวิเคราะห์การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทย จากข้อมูลคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏในเอกสารตั้งแต่ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552)

1. การแบ่งช่วงสมัยในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลคำว่า ไป และ มา ในภาษาไทย ตั้งแต่ในสมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) โดยแบ่งช่วงสมัยของการเก็บข้อมูลออกเป็นดังนี้

1.1 สมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1781-1893)

1.2 สมัยอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310)

1.3 สมัยรัตนโกสินทร์ แบ่งออกเป็น

(1) สมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411-2453)

(2) สมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453-2468)

(3) สมัยรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2468-2477)

(4) สมัยรัชกาลที่ 8 (พ.ศ. 2477-2489)

(5) สมัยรัชกาลที่ 9 (พ.ศ. 2489-2552)

2. วิธีการคัดเลือกเอกสาร

เอกสารที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์เป็นเอกสารประเภทร้อยแก้วที่ปรากฏในสมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) โดยผู้วิจัยกำหนดความยาวโดยรวมของเอกสารที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูลในแต่ละสมัย ไม่ต่ำกว่า 15,000 คำขึ้นไป โดยประมาณ และได้ทำการคัดเลือกเอกสารที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลในสมัยต่างๆ ดังนี้

ในการเก็บข้อมูลจากเอกสารในสมัยต่างๆ นั้น มีความแตกต่างกันในส่วนประเภทของเอกสารที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูล เนื่องจากในแต่ละสมัย มีเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรในประเภทต่างๆ แตกต่างกัน ในสมัยสุโขทัยเป็นสมัยที่ข้อมูลส่วนใหญ่ที่เป็นลายลักษณ์อักษรได้รับการบันทึกไว้ในศิลาจารึกต่างๆ เอกสารที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งบันทึกเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และบ้านเมืองในสมัยนั้น นอกจากนี้ยังมีวรรณกรรมชิ้นหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในสมัยสุโขทัย ได้แก่ ไตรภูมิพระร่วง ซึ่งแต่งขึ้นในสมัยของพระมหาธรรมราชาที่ 1 หรือพระยาลิไท ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์พระร่วง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องพุทธศาสนา สะท้อนถึงความเป็นอยู่ของคนในสมัยสุโขทัย ซึ่งมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องผูกพันกับพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้น

ในสมัยอยุธยา เอกสารส่วนใหญ่เป็นเอกสารประเภทร้อยกรอง ซึ่งไม่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลจากเอกสารประเภทร้อยแก้วที่ปรากฏในสมัยนั้น ข้อมูลที่ใช้ในสมัยอยุธยา ได้แก่ จดหมายเหตุ ซึ่งบันทึกเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติที่เริ่มเข้ามาในประเทศไทย โดยมีการระบุวันที่หรือปี พ.ศ. ที่ได้มีการเขียนจดหมายเหตุฉบับต่างๆ ไว้ และหนังสือ บรมราชธรรม ซึ่งเป็นการประมวลข้อธรรมต่างๆ สำหรับพระมหากษัตริย์ โดยต้นฉบับของเอกสารนี้ถูกเก็บรักษาไว้ที่หอสมุดแห่งชาติ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยลักษณะของตัวอักษรที่ปรากฏนั้น ทำให้สันนิษฐานได้ว่า เอกสารฉบับนี้เขียนขึ้นในสมัยอยุธยา

ในสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา พบเอกสารประเภทต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เอกสารที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจึงมีความหลากหลายมากขึ้น ประกอบด้วย พระราชนิพนธ์ วรรณกรรมประเภทต่างๆ เช่น นวนิยาย หนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสารที่มีการตีพิมพ์ในสมัยนั้นๆ ซึ่งสะท้อนถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมในสมัยต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และเหตุผลในการเลือกเก็บข้อมูลจาก

เอกสารตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมานั้น เนื่องจากเอกสารในสมัยก่อนรัชกาลที่ 5 ส่วนใหญ่เป็นเอกสารประเภทรื้อยกรอง ซึ่งผู้วิจัยไม่นำมาใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบกับสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นสมัยที่มีเอกสารรื้อยแก้วประเภทต่างๆ เป็นจำนวนมาก จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นตัวอย่งในการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากเอกสารที่ปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 5 – รัชกาลที่ 8 มีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงคัดเลือกเอกสารประเภทต่างๆ ที่ปรากฏในแต่ละสมัยด้วยการสุ่มคัดเลือกอย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยรวบรวมรายชื่อเอกสารจากงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาภาษาไทยในเชิงประวัติ และรายชื่อวารสารและหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย จากหน่วยวารสารหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร จำนวน 2 เล่มได้แก่ 1. รายชื่อวารสารและหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย ซึ่งตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2387 - 2477 และ 2. รายชื่อวารสารและหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย ซึ่งตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2478 – 2514 จากนั้นจึงทำการแยกวรรณกรรมประเภทต่างๆ ออกจากกัน เช่น พระราชนิพนธ์ นวนิยาย หนังสือ และนิตยสาร โดยแบ่งเอกสารแต่ละประเภทตามสมัยที่ปรากฏ และทำการจับสลากเอกสารในแต่ละประเภทเพื่อเป็นตัวแทนข้อมูลในสมัยนั้น จากการจับสลาก ผู้วิจัยจึงได้แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารในสมัยรัชกาลที่ 5 – รัชกาลที่ 8 ซึ่งเป็นเอกสารที่มีความสำคัญ ดังนี้

สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นสมัยที่มีการปฏิรูปสังคม และเป็นสมัยที่มีหนังสือพิมพ์ฉบับแรก และมีนิตยสารและนวนิยายเล่มแรกที่เป็นภาษาไทย ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากเอกสารประเภทต่างๆ ที่มีความสำคัญในสมัยนั้น เช่น พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง *ไกลบ้าน* และ นิตยสาร *ครุ ไฉวาท* ซึ่งเป็นนิตยสารภาษาไทยเล่มแรก เป็นต้น

สมัยรัชกาลที่ 6 เอกสารส่วนใหญ่ที่พบเป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เช่น *บ่อเกิดแห่งรามเกียรติ์* *นิทานทองอิน* และ *ปักษีกลศ* เป็นต้น และนิตยสารในสมัยนั้น เช่น *นิยายรายเดือน* เป็นต้น

สมัยรัชกาลที่ 7 เป็นสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะราษฎร เอกสารในสมัยนี้ได้แก่ จดหมายและนวนิยาย เช่น *ถึงหญิงใหญ่* ซึ่งเป็นจดหมายที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ มีถึงหม่อมเจ้าจงจิตรถนอม ดิศกุล ซึ่งเป็นพระธิดาพระองค์ใหญ่ ขณะที่ไม่ได้ทรงอยู่ในพระนคร และ นวนิยาย *ละครแห่งชีวิต* ที่แต่งโดยหม่อมเจ้าอากาศดำเกิง รพีพัฒน์ ซึ่งนับเป็นนวนิยายเรื่อง

สำคัญเรื่องหนึ่งของไทยและเป็นนวนิยายในยุคแรกๆ ที่แต่งโดยนักประพันธ์ชาวไทย และนิยายสารในสมัยนั้น เช่น *ข่ายเพชร* และ *น็อคเอาท์* เป็นต้น

ผลของการเปลี่ยนแปลงการปกครองยังคงปรากฏให้เห็นเอกสารในสมัยรัชกาลที่ 8 ซึ่งเป็นยุคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เช่น หนังสือ *สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น* ของหม่อมเจ้าพูนพิสมัย ดิสกุล ซึ่งเป็นบันทึกส่วนตัวที่สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ตลอดจนความกังวลใจของผู้คนในสังคมในสมัยนั้น รวมถึงนิยายสารในสมัยรัชกาลที่ 8 เช่น *สวนอักษร* เป็นต้น

ในขณะที่ในสมัยรัชกาลที่ 9 หรือสมัยปัจจุบัน เอกสารที่ใช้ในการเก็บข้อมูลนั้น ประกอบด้วยวรรณกรรมประเภทต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล เช่น วรรณกรรมเรื่อง *เจ้าหญิง* และ *ความสุขของกะทิ* ซึ่งได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (S.E.A. Write ซึ่งย่อมาจาก Southeast Asian Writers Award) เป็นต้น เนื่องจากงานเขียนที่ได้รับรางวัลแสดงถึงคุณค่าหรือความนิยมในสมัยปัจจุบัน จึงสามารถสะท้อนถึงวิถีชีวิตและความคิดของคนในยุคปัจจุบันผ่านทางภาษาที่ใช้ในงานเขียน

3. การบันทึกข้อมูล

ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลคำว่า ไป และ มา ในระดับประโยค โดยจดบันทึกประโยคที่มีคำว่า ไป และ มา ปรากฏอยู่ และสุ่มเลือกข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยการบันทึกข้อมูลในทุก 5 หน้า หรือทุก 10 หน้าของเอกสาร จากนั้นจึงนำข้อมูลคำว่า ไป และ มา ในสมัยต่างๆ บันทึกลงในคอมพิวเตอร์ โดยแยกข้อมูลตามสมัยที่ปรากฏ และใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอ็กเซล (Microsoft Excel) ในการจัดเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) จำแนกคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน โดยพิจารณาจากตำแหน่งที่ปรากฏ และการปรากฏร่วมกับคำชนิดต่างๆ

2) วิเคราะห์หน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏในโครงสร้างต่างๆ โดยใช้การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ และเปรียบเทียบความหมายของคำว่า ไป และ มา ในบริบทต่างๆ

3) จำแนกคำว่า ไป และ มา ที่ เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ออกจากกัน โดยใช้การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ และวิเคราะห์ความแตกต่างทั้งในด้านการปรากฏร่วมกับคำชนิดต่างๆ และความหมายของคำกริยา ไป และ มา และคำวิเศษณ์ ไป และ มา

4) จำแนก คำว่า ไป และ มา ที่ เป็นคำกริยาเช่นเดียวกัน แต่มีการปรากฏร่วมกับคำชนิดต่างๆ และแสดงความหมายที่แตกต่างกัน

5) จำแนก คำว่า ไป และ มา ที่ เป็นคำวิเศษณ์เช่นเดียวกัน แต่มีการปรากฏร่วมกับคำชนิดต่างๆ และแสดงความหมายที่แตกต่างกัน

6) วิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ดังนี้

(1) นับจำนวนคำว่า ไป และ มา ทั้งที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ โดยแยกคำว่า ไป และ มา ที่ เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ ซึ่งปรากฏร่วมกับคำชนิดต่างๆ ออกจากกัน และนับจำนวนคำว่า ไป และ มา ในรูปแบบต่างๆ ตามช่วงสมัยของเอกสารที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูล

(2) วิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป และ มา โดยคำนวณหาค่าร้อยละของคำว่า ไป และ มา ในรูปแบบต่างๆ ว่าปรากฏเป็นร้อยละเท่าใดของจำนวนคำทั้งหมดในสมัยนั้น

(3) เปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า ไป และ มา รูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ (คิดเป็นอัตราร้อยละ) ในแต่ละสมัย วิเคราะห์ความแตกต่างและแนวโน้มในการปรากฏ

7) วิเคราะห์การปรับขยายหน้าที่ของคำว่า ไป และ มา ที่เกิดขึ้นในสมัยต่างๆ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางด้านหน้าที่ทางไวยากรณ์และมีการเปลี่ยนแปลงทางความหมายหรือไม่ อย่างไร

8) สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

เกณฑ์การทดสอบคำกริยาและคำวิเศษณ์ ตามแนวไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพท์การก

เกณฑ์การทดสอบคำว่า ไป และ มา ที่ใช้ในงานวิจัยนี้มาจากทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพท์การก (Lexicase Dependency Grammar) ผู้วิจัยใช้การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏเพื่อแยกคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ออกจากกัน โดยเกณฑ์การทดสอบชนิดคำซึ่งเป็นเกณฑ์หลักที่ผู้วิจัยใช้ในงานวิจัยนี้เป็นเกณฑ์การทดสอบทางวากยสัมพันธ์ ได้แก่ การปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” การใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ การปรากฏร่วมกับคำนาม การกสถานที่ และการปรากฏร่วมกับคำสันธาน “และ” ซึ่งเป็นเกณฑ์การทดสอบทางวากยสัมพันธ์ที่นำเสนอเป็นครั้งแรกในงานวิจัยนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้เกณฑ์การทดสอบทางด้านความหมายเป็นเกณฑ์รองในการทดสอบคำว่า ไป ว่าเป็นคำกริยาหรือคำวิเศษณ์ ได้แก่ การแทนที่ด้วยคำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” ซึ่งจะใช้เฉพาะในการทดสอบคำว่า ไป ที่ไม่มีคำนามตามมาเท่านั้น โดยเกณฑ์การทดสอบต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

1. การปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่”

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2553) จรัสดาว อินทรทัศน (2539) และ Indrambarya (2009) แสดงให้เห็นว่า คำที่เป็นคำกริยาจะสามารถปรากฏหลังคำว่า ไม่ ได้ ในขณะที่คำชนิดอื่นๆ ไม่สามารถปรากฏได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (9) พวกเราไม่คุยกันในห้องเรียน
- (10) กนกวรรณไม่ร้องไห้
- (11) *น้องทะเลาะ ไม่กับเพื่อน
- (12) *หนูนางหนังสือไม่บนโต๊ะ

จากตัวอย่างข้างต้น คำกริยา คุย และ ร้องไห้ ในตัวอย่างที่ (9) และ (10) สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ในขณะที่ คำว่า กับ และ บน ในตัวอย่างที่ (11) และ (12) ไม่สามารถปรากฏได้ เนื่องจากคำว่า กับ และ บน ไม่ใช่คำกริยา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Indrambarya (2009) ที่ระบุว่าคำว่า กับ และ บน เป็นคำบุพบท

2. การใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ

Indrambarya (2009: 7) เสนอเกณฑ์พิจารณาคำกริยาด้วยการใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ โดยคำกริยาสามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ พิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้

(13) คำถาม: เธอทำการบ้านหรือเปล่า?

คำตอบ: *ทำ*

(14) คำถาม: หนังสืออยู่บนโต๊ะหรือเปล่า?

คำตอบ: *อยู่*

คำตอบ: **บน*

(15) คำถาม: เขานอนในห้องหรือเปล่า?

คำตอบ: *นอน*

คำตอบ: **ใน*

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคำว่า *ทำ* ในตัวอย่างที่ (13) คำว่า *อยู่* ในตัวอย่างที่ (14) และ คำว่า *นอน* ในตัวอย่างที่ (15) สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ ได้จึงเป็นคำกริยา ในขณะที่คำว่า *บน* และ *ใน* ในตัวอย่างที่ (14) และ (15) ตามลำดับ ไม่สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ จึงไม่ใช่คำกริยา แต่เป็นคำบุพบท

3. การปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่

Wilawan (1993: 91-92) และ Indrambarya (1994:153) แสดงให้เห็นว่าคำว่า *ไป* และ *มา* ที่เป็นคำกริยาสามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้ ในขณะที่คำว่า *ไป* และ *มา* ที่เป็นคำวิเศษณ์ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(16) ชาวต่างชาติ *ไป* ที่กระทรวง

(17) พระยาประดิพัทธภูบาล *มา* ที่กระทรวง

(18) *เขาพอม ใ้ที่กระทรง

(19) *เรารักกันมาที่กระทรง

จากการทดสอบชนิดคำข้างต้น คำว่า ไป และ มา ในประโยคที่ (16) และ (17) ตามลำดับ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ สามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ กระทรง ได้ ในขณะที่คำว่า ไป และ มา ในประโยคที่ (18) และ (19) เป็นคำวิเศษณ์ จึงไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้

4. การปรากฏร่วมกับคำสันธาน “และ”

คำชนิดเดียวกันจะสามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกันได้ ดังนั้น หากเราสามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมระหว่างคำกริยาและคำที่สงสัยได้ แสดงว่าคำที่ต้องการทดสอบนั้นเป็นคำกริยาดังตัวอย่าง

(20) หนูวิ่งไปบ้าน

หนูวิ่งและไปบ้าน

จากตัวอย่างที่ (20) คำว่า ไป เป็นคำกริยา ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ วิ่ง ร่วมกับคำนามการกสถานที่ บ้าน สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยา วิ่ง ที่ปรากฏข้างหน้าได้ ในขณะที่คำว่า ไป ที่เป็นคำวิเศษณ์ไม่สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ ดังนี้

(21) *พ่อของเขาตายและไปนานแล้ว

(22) *ลิตาพอมและไป

จากตัวอย่างที่ (21) และ (22) คำว่า ไป ที่ปรากฏหลังกริยา ตาย และ พอม ตามลำดับ ไม่สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้เพราะทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนไป ดังนั้น คำว่า ไป ในที่นี้จึงเป็นคำวิเศษณ์

เนื่องจากเกณฑ์การทดสอบทางวากยสัมพันธ์ที่ใช้ในการทดสอบคำว่า ไป และ มา ซึ่งได้มาจากงานวิจัยต่างๆ ยังไม่เพียงพอที่จะสรุปได้อย่างชัดเจนว่า คำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏในบริบทต่างๆ แตกต่างกันเป็นคำกริยาหรือคำวิเศษณ์ ผู้วิจัยจึงทดลองใช้การปรากฏร่วมกับคำสันธาน “และ” เพื่อแยก

คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ออกจากกัน พบว่า เกณฑ์การทดสอบนี้สามารถใช้ตัดสินคำว่า ไป และ มา ว่าเป็นคำกริยาหรือคำวิเศษณ์ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น งานวิจัยนี้จึงนำเสนอเกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำสันธาน “และ” เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคำกริยา

5. การแทนที่ด้วยคำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน”

Wilawan (1993: 92-93) ทำการทดสอบคำว่า ไป พบว่า คำว่า ไป ที่เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่สามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” ซึ่งเป็นคำราชาศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกับคำกริยา ไป แทนที่ได้โดยไม่ทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยน ในขณะที่คำว่า ไป ที่เป็นคำวิเศษณ์ไม่สามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” แทนได้

ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้วว่า เกณฑ์การทดสอบนี้เป็นเกณฑ์การทดสอบด้านความหมาย ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นเกณฑ์รองในการพิจารณาคำว่า ไป ว่าเป็นคำกริยาหรือคำวิเศษณ์ และใช้เฉพาะในกรณีที่คำว่า ไป ไม่ได้มีคำนามตามมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(23) ภาษาทั่วไป: เจ้าหญิงไป

ราชาศัพท์: เจ้าหญิงเสด็จพระราชดำเนิน

(24) ภาษาทั่วไป: เจ้าหญิงผอมไป

ราชาศัพท์: เจ้าหญิงซูบพระองค์ *เสด็จพระราชดำเนิน

การทดสอบข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป ในตัวอย่างที่ (23) เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่สามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” แทนได้ ในขณะที่คำว่า ไป ในตัวอย่างที่ (24) เป็นคำวิเศษณ์ จึงไม่สามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” แทนได้

ในบทนี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึงขั้นตอนและวิธีการในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลคำว่า ไป และ มา รวมถึงเกณฑ์การทดสอบชนิดคำต่างๆ ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงผลการวิเคราะห์คำว่า ไป และ มา ตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์ฟังก์ชันการกในบทต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ชนิดคำของคำว่า ไป และ มา

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า คำว่า ไป และ มา ในภาษาไทยเป็นคำพ้องเสียง ประกอบด้วย คำว่า ไป และ มา ที่เป็นกริยาและคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ มีด้วยกันทั้งสิ้น 5 คำ ได้แก่ 1. คำว่า ไป₁ และ มา₁ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏตามลำพัง โดยไม่มีคำนามตามมา มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่โดยไม่ระบุจุดหมาย’ 2. คำว่า ไป₂ และ มา₂ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ปรากฏร่วมกับบุพบทแสดงสถานที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หรือเคลื่อนที่ยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ 3. คำว่า ไป₃ และ มา₃ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่ยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ 4. คำว่า ไป₄ และ มา₄ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับคำกริยาทั่วไป มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่เพื่อกระทำการ’ และ 5. คำวิเศษณ์ ไป และ มา แสดงความหมายต่างๆ ตามชนิดของคำกริยาที่ปรากฏร่วม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยา

1. คำว่า ไป₁ และ มา₁ ‘เคลื่อนที่โดยไม่ระบุจุดหมาย’

คำว่า ไป₁ และ มา₁ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่โดยไม่ระบุจุดหมาย’ โดยคำว่า ไป₁ แสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายที่อยู่ไกลจากผู้พูด ในขณะที่คำว่า มา₁ แสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดหมายที่อยู่ใกล้ผู้พูด ทั้งคำว่า ไป₁ และ มา₁ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏตามลำพัง โดยไม่มีคำนามตามมา อาจปรากฏร่วมกับส่วนขยายอื่นๆ ที่ไม่ใช่คำนามการกสถานที่ได้ ดังตัวอย่าง

(25) มยุรีไป₁แล้ว

(26) ผู้อำนวยการจะมา₁วันนี้

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ไป₁ และ มา₁ ในตัวอย่างที่ (25) และ (26) ตามลำดับ ปรากฏร่วมกับส่วนขยายอื่นๆ โดยไม่มีคำนามตามมา แสดงการเคลื่อนที่โดยไม่ระบุจุดหมายในการเคลื่อนที่ ผลการทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ พบว่า คำว่า ไป₁ และ มา₁ เป็นคำกริยา เนื่องจากผ่านเกณฑ์การทดสอบคุณสมบัติของคำกริยา ดังนี้

1) คำว่า ไป, และ มา, สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2552: 8) ระบุว่า คำกริยา คือ คำที่ปรากฏหลังคำว่า ไม่ ได้ ดังนั้น หากคำว่า ไป, และ มา, เป็นคำกริยาที่จะสามารถปรากฏร่วมกับคำว่า “ไม่” ได้ จากการทดสอบพบว่า คำว่า ไป, และ มา, สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(27) มยุรีไม่ไป,แล้ว

(28) ผู้อำนวยการจะไม่มา,วันนี้

2) คำว่า ไป, และ มา, สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้

Indrambarya (2009: 7) ทำการทดสอบว่า คำกริยาสามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังนั้น หากคำว่า ไป, และ มา, เป็นคำกริยาที่จะสามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ พิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้

(29) คำถาม: มยุรีไป,แล้วหรือเปล่า?

คำตอบ: ไป,

(30) คำถาม: ผู้อำนวยการจะมา,วันนี้หรือเปล่า?

คำตอบ: มา,

จากการทดสอบข้างต้น คำว่า ไป, และ มา, ในตัวอย่างที่ (29) และ (30) ตามลำดับ สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้

3) คำว่า ไป, สามารถแทนที่ด้วยคำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” ได้

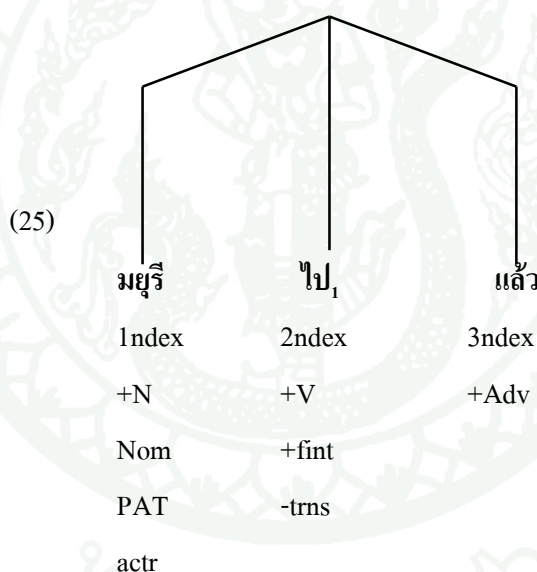
การทดสอบนี้เป็นการเปรียบเทียบความหมายของคำว่า ไป กับคำราชาศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกัน โดย Wilawan (1993: 92-93) แสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป ที่เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ สามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” ซึ่งเป็นคำราชาศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกับคำกริยา ไป แทนที่ได้โดยไม่ทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยน ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้วว่า เกณฑ์การ

ทดสอบนี้เป็นเกณฑ์การทดสอบด้านความหมาย ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นเกณฑ์รองในการพิจารณาคำว่า ไป₁ ว่าเป็นคำกริยาหรือคำวิเศษณ์ และใช้เฉพาะในกรณีที่คำว่า ไป ไม่ได้มีค่านามตามมา จากการทดสอบพบว่า คำว่า ไป₁ สามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” แทนได้ ดังนี้

(31) ภาษาทั่วไป: เจ้าหญิงไป₁,

ราชาศัพท์: เจ้าหญิงเสด็จพระราชดำเนิน

การใช้เกณฑ์การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ แสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป₁ และ มา₁ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ และสามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ นอกจากนี้ คำว่า ไป₁ ยังสามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” แทนที่ได้ ดังนั้น คำว่า ไป₁ และ มา₁ ที่ปรากฏตามลำพัง โดยไม่มีค่านามตามมาจึงเป็นคำกริยา

ภาพที่ 4.1 ตัวอย่างที่ (25) แสดงแผนภูมิด้านไวยากรณ์ของคำว่า ไป₁ ทำหน้าที่กริยาแท้

นอกจากการทำหน้าที่กริยาแท้ ปรากฏเป็นกริยาตัวเดียวในประโยคแล้ว คำว่า ไป₁ และ มา₁ ยังสามารถทำหน้าที่กริยาไม่แท้ ปรากฏหลังกรรมกริยาแสดงการเคลื่อนที่ เช่น เดิน วิ่ง ข้าม ก้าว ปรากฏหลังกรรมกริยาแสดงทิศทาง ได้แก่ ขึ้น ลง เข้า ออก และปรากฏหลังกรรมกริยาแสดงการทำ ให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่ เช่น เช็น ผลัก ลาก ขูด โดยไม่มีค่านามตามมา มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ เช่นเดียวกับคำว่า ไป₁ และ มา₁ ที่ทำหน้าที่กริยาแท้ ดังตัวอย่าง

(32) มยุรีเดิน *ไป*,

(33) ผู้อำนวยการ *เข้ามา*,

(34) นายเอี่ยมผลึกประตู่ *ไป*,

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า *ไป* ในตัวอย่างที่ (32) ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ *เดิน* คำว่า *มา* ในตัวอย่างที่ (33) ปรากฏหลังกริยาแสดงทิศทาง *เข้า* และคำว่า *ไป* ในตัวอย่างที่ (34) ปรากฏหลังกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่ *ผลึก*

จากการทดสอบชนิดคำ พบว่า คำว่า *ไป* และ *มา* ที่ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กริยาแสดงทิศทาง และกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่เป็นคำกริยา ดังปรากฏในตัวอย่าง

1) คำว่า *ไป* และ *มา* ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ดังนี้

(35) มยุรี *ไม่ไป*,

(36) ผู้อำนวยการ *ไม่มา*,

(37) นายเอี่ยมผลึกประตู่ *ไม่ไป*,

2) คำว่า *ไป* และ *มา* ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ ดังนี้

(38) มยุรีเดิน *และไป*,

(39) ผู้อำนวยการ *เข้าและมา*,

(40) นายเอี่ยมผลึกประตู่ *และไป*,

3) คำว่า *ไป* และ *มา* ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(41) คำถาม: มยุรีเดิน *ไป* หรือเปล่า

คำตอบ: *เดิน*

คำตอบ: *ไป*,

(42) คำถาม: ผู้อำนวยกรเข้า_{มา}หรือเปล่า

คำตอบ: เข้า

คำตอบ: มา₁

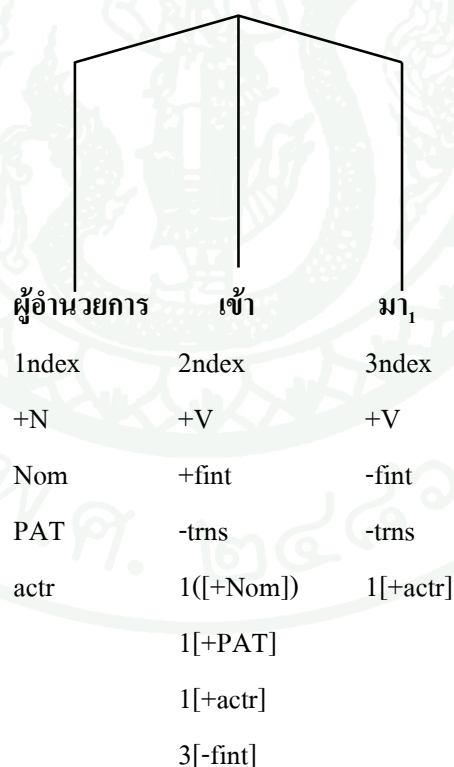
(43) คำถาม: นายเยี่ยมผลึกประตูปูไป₁ หรือเปล่า

คำตอบ: ผลึก

คำตอบ: ไป₁

การทดสอบข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป₁ และ มา₁ ที่ปรากฏหลังกริยา เดิน เข้า และ ผลึก ตามลำดับ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ และสามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังนั้น คำว่า ไป₁ และ มา₁ ที่ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กริยาแสดงทิศทาง และกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่จึงเป็นคำกริยา

(33)

ภาพที่ 4.2 ตัวอย่างที่ (33) แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า มา₁ ทำหน้าที่กริยาไม่แท้

การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ แสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป₁ และ มา₁ ที่ปรากฏตามลำดับ โดยไม่มีคำนามตามมาเป็นอนุกรมกริยาแสดงการเคลื่อนที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่โดยไม่ระบุจุดหมาย’ สามารถทำหน้าที่กริยาแท้ปรากฏเป็นกริยาตัวเดียวในประโยค และทำหน้าที่กริยาไม่แท้ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กริยาแสดงทิศทาง และกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่

2. คำว่า ไป₂ และ มา₂ [NP_PP] ‘เคลื่อนที่ยังจุดๆ หนึ่งของสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หรือเคลื่อนที่จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’

คำว่า ไป₂ และ มา₂ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่ยังจุดๆ หนึ่งของสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หรือเคลื่อนที่จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ โดยคำว่า ไป₂ แสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายที่เป็นสถานที่ และระบุตำแหน่งของจุดหมายในการเคลื่อนที่ เช่น ริม บน นอก ใน หรือแสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ในขณะที่คำว่า มา₂ แสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดหมาย โดยระบุตำแหน่งของจุดหมายในการเคลื่อนที่ หรือแสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดหมายจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ทั้งคำว่า ไป₂ และ มา₂ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏหน้าบุพบทวลีแสดงสถานที่ซึ่งประกอบด้วยคำบุพบทและคำนามการกสถานที่ ดังตัวอย่าง

(44) พระอิสริยยศ ไป₂ ในงาน

(45) สร้อยทิพย์มา₂จากโรงงาน

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ไป₂ ในตัวอย่างที่ (44) ปรากฏร่วมกับบุพบทวลีแสดงสถานที่ในงาน แสดงการเคลื่อนที่ไปยังจุดหมาย โดยระบุตำแหน่งของจุดหมาย ในขณะที่คำว่า มา₂ ในตัวอย่างที่ (45) ปรากฏร่วมกับบุพบทวลีแสดงสถานที่ จากโรงงาน แสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดหมายจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง

ผลการทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ พบว่า คำว่า ไป₂ และ มา₂ เป็นคำกริยา เนื่องจากผ่านเกณฑ์การทดสอบคุณสมบัติของคำกริยา ดังนี้

- 1) คำว่า ไป_2 และ มา_2 สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้

จากการทดสอบพบว่า คำว่า ไป_2 และ มา_2 สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(46) พระอิสวรไม่ ไป_2 ในงาน

(47) สร้อยทิพย์ไม่ มา_2 จากโรงงาน

- 2) คำว่า ไป_2 และ มา_2 สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้

จากการทดสอบพบว่า คำว่า ไป_2 และ มา_2 สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(48) คำถาม: พระอิสวร ไป_2 ในงานหรือเปล่า?

คำตอบ: ไป_2

(49) คำถาม: สร้อยทิพย์ มา_2 จากโรงงานหรือเปล่า?

คำตอบ: มา_2

- 3) คำว่า ไป_2 และ มา_2 สามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้

คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาจะสามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้จากการทดสอบพบว่า คำว่า ไป_2 และ มา_2 สามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้ ดังนี้

(50) พระอิสวร ไป_2 ในป่าหิมพานต์

(51) สร้อยทิพย์ มา_2 จากป่าหิมพานต์

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป_2 และ มา_2 ในตัวอย่างที่ (50) และ (51) ตามลำดับ สามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ ป่าหิมพานต์ได้

การใช้เกณฑ์การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ แสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป₂ และ มา₂ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ และสามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้ ดังนั้น คำว่า ไป₂ และ มา₂ ที่ปรากฏหน้าบุพบทลีแสดงสถานที่จึงเป็นคำกริยา

(45)

สร้อยทิพย์	มา ₂	จาก	โรงงาน
1index	2index	3index	4index
+N	+V	+P	+N
Nom	+fint	4[+N]	+lctn
PAT	-trns	4[+lctn]	LOC
actr	1([+Nom])	4[+LOC]	
	1[+PAT]		
	1[+actr]		
	3[+P]		

ภาพที่ 4.3 ตัวอย่างที่ (45) แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า มา₂ ทำหน้าที่กริยาแท้

นอกจากการทำหน้าที่กริยาแท้ ปรากฏเป็นกริยาตัวเดียวในประโยคแล้ว คำว่า ไป₂ และ มา₂ ยังสามารถทำหน้าที่กริยาไม่แท้ ปรากฏหลังกรรมกริยาแสดงการเคลื่อนที่ เช่น เดิน วิ่ง ข้าม ก้าว ปรากฏหลังกรรมกริยาแสดงทิศทาง ได้แก่ ขึ้น ลง เข้า ออก และปรากฏหลังกรรมกริยาแสดงการทำ ให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่ เช่น เข็น ผลัก ลาก ชูง หน้าบุพบทลีแสดงสถานที่ มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่เช่นเดียวกับคำว่า ไป₂ และ มา₂ ที่ทำหน้าที่กริยาแท้ ดังนี้

(52) พระอิสริยยศก้าวไป₂ ในป่าหิมพานต์

(53) นกบินมา₂บนห้อง

(54) ขวัญไชยเข็นรถไป₂ จากบ้าน

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ไป₂ ในตัวอย่างที่ (52) ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ก้าว และปรากฏหน้าพบทวิแสดงสถานที่ ในป่าหิมพานต์ คำว่า มา₂ ในตัวอย่างที่ (53) ปรากฏหลังกริยาแสดงทิศทาง ขึ้น และปรากฏหน้าพบทวิแสดงสถานที่ บนห้อง และคำว่า ไป₂ ในตัวอย่างที่ (54) ปรากฏหลังกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่ เช่น และปรากฏหน้าพบทวิแสดงสถานที่ จากบ้าน

จากการทดสอบชนิดคำ พบว่า คำว่า ไป₂ และ มา₂ ที่ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กริยาแสดงทิศทาง และกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่เป็นคำกริยา ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

1) คำว่า ไป₂ และ มา₂ ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ดังนี้

(55) พระอิสวรไม่ไป₂ ในป่าหิมพานต์

(56) นกามา₂บนห้อง

(57) ขวัญไชยไม่ไป₂ จากบ้าน

2) คำว่า ไป₂ และ มา₂ ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ ดังนี้

(58) พระอิสวรก้าวและไป₂ ในป่าหิมพานต์

(59) นกขึ้นและมา₂บนห้อง

(60) ขวัญไชยขึ้นรถและไป₂ จากบ้าน

3) คำว่า ไป₂ และ มา₂ ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(61) คำถาม: พระอิสวรก้าวไป₂ ในป่าหิมพานต์หรือเปล่า

คำตอบ: ก้าว

คำตอบ: ไป₂

(62) คำถาม: นก^{ขึ้น}มา₂บนห้องหรือเปล่า

คำตอบ: ^{ขึ้น}

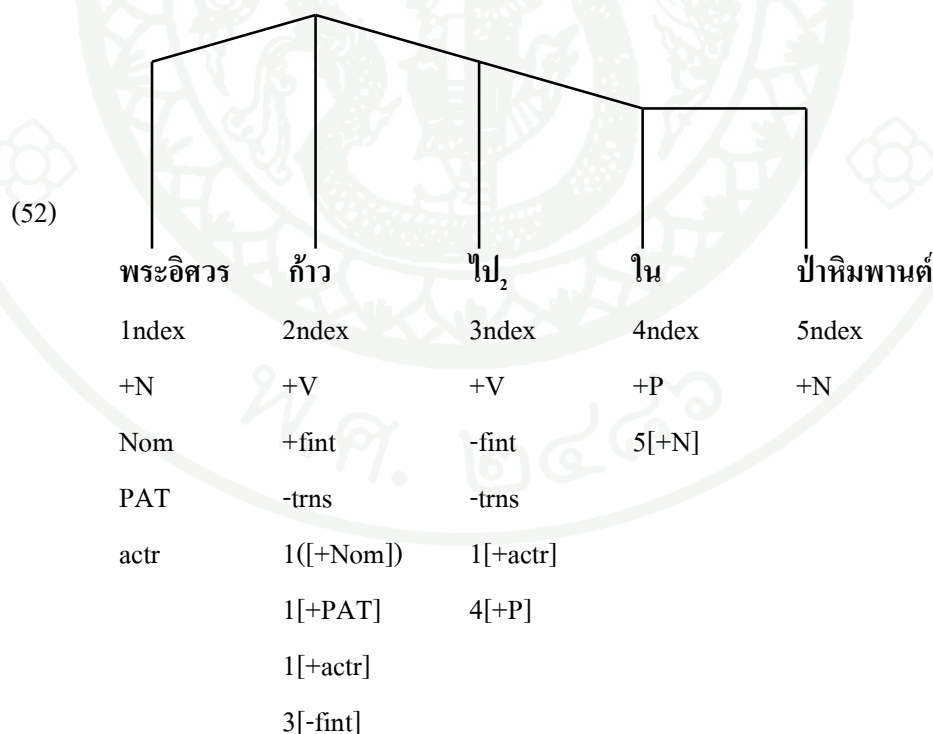
คำตอบ: มา₂

(63) คำถาม: ขวัญไชยเงินรดไป₂จากบ้านหรือเปล่า

คำตอบ: ^{เงิน}

คำตอบ: ไป₂

การทดสอบข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป₂ และ มา₂ ที่ปรากฏหลังกริยา ก้าว ขึ้น และ เงิน ตามลำดับ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ และสามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังนั้น คำว่า ไป₂ และ มา₂ ที่ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กริยาแสดงทิศทาง และกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่จึงเป็นคำกริยา

ภาพที่ 4.4 ตัวอย่างที่ (52) แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า ไป₂ ทำหน้าที่กริยาไม่แท้

การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ แสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป₂ และ มา₂ ที่ปรากฏ หน้านับพบทวิแสดงสถานที่เป็นกรรมกริยาแสดงการเคลื่อนที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่ยังจุดๆ หนึ่งของสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หรือเคลื่อนที่จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ สามารถทำหน้าที่กริยาแท้ปรากฏ เป็นกริยาตัวเดียวในประโยค และทำหน้าที่กริยาไม่แท้ ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กริยาแสดง ทิศทาง และกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่

3. คำว่า ไป₃ และ มา₃ [NP__+lctn] ‘เคลื่อนที่ยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’

คำว่า ไป₃ และ มา₃ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่ยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ โดยคำว่า ไป₃ แสดง การเคลื่อนที่ไปยังจุดหมายที่เป็นสถานที่ซึ่งอยู่ไกลจากผู้พูด ในขณะที่คำว่า มา₃ แสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่ จุดหมายที่เป็นสถานที่ซึ่งอยู่ใกล้ผู้พูด ทั้งคำว่า ไป₃ และ มา₃ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏหน้า คำนามการกสถานที่ ดังตัวอย่าง

(64) อานนท์จะ ไป₃ โรงแรม

(65) น้ำกั้นต์ มา₃ บ้าน

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ไป₃ ในตัวอย่างที่ (64) ปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ โรงแรม ในขณะที่คำว่า มา₃ ในตัวอย่างที่ (65) ปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ บ้าน แสดงการเคลื่อนที่ยัง จุดหมายซึ่งเป็นสถานที่ ได้แก่ โรงแรม และ บ้าน ตามลำดับ

ผลการทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ พบว่า คำว่า ไป₃ และ มา₃ เป็นคำกริยา เนื่องจาก ผ่านเกณฑ์การทดสอบคุณสมบัติของคำกริยา ดังนี้

1) คำว่า ไป₃ และ มา₃ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้

จากการทดสอบพบว่า คำว่า ไป₃ และ มา₃ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(66) อานนท์จะไม่ไป₃ โรงแรม

(67) น้ำกั้นต์ไม่มา₃ บ้าน

2) คำว่า ไป₃ และ มา₃ สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้

จากการทดสอบพบว่า คำว่า ไป₃ และ มา₃ สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(68) คำถาม: อานนท์จะ ไป₃ โรงแรมหรือเปล่า?

คำตอบ: ไป₃

(69) คำถาม: น้ำกั้นต์มา₃บ้านหรือเปล่า?

คำตอบ: มา₃

3) คำว่า ไป₃ และ มา₃ สามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้

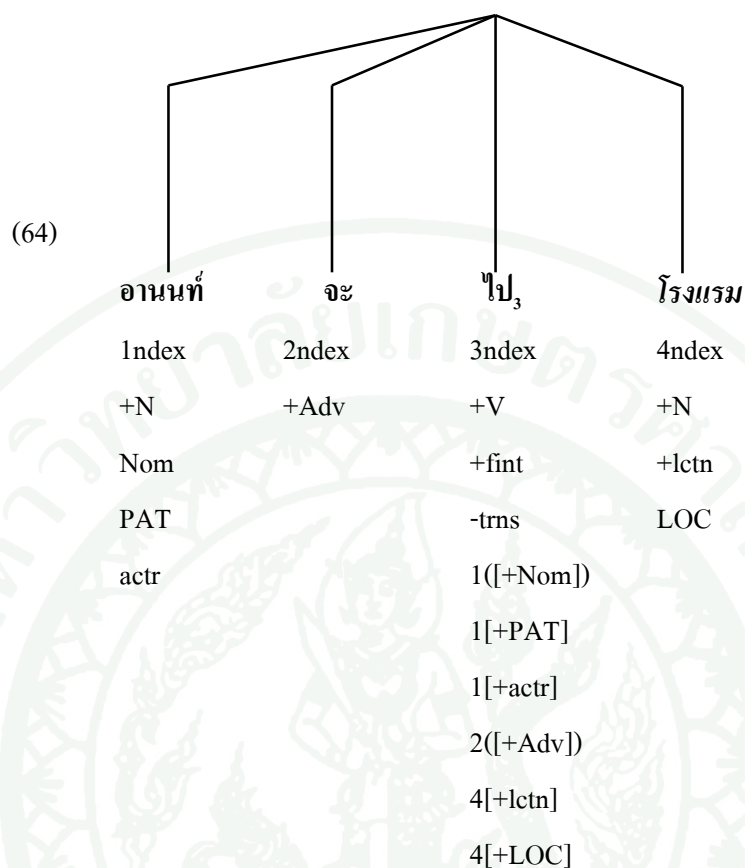
คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาจะสามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้จากการทดสอบพบว่า คำว่า ไป₃ และ มา₃ สามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้ ดังนี้

(70) อานนท์จะ ไป₃ โรงเรียน

(71) น้ำกั้นต์มา₃ โรงเรียน

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป₃ และ มา₃ ในตัวอย่างที่ (70) และ (71) ตามลำดับ สามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ โรงเรียน ได้

การใช้เกณฑ์การทดสอบชนิดคำถามตำแหน่งที่ปรากฏ แสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป₃ และ มา₃ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ และสามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้ ดังนั้น คำว่า ไป₃ และ มา₃ ที่ปรากฏหน้าคำนามการกสถานที่จึงเป็นคำกริยา

ภาพที่ 4.5 ตัวอย่างที่ (64) แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า ไป₃ ทำหน้าที่กริยาแท้

นอกจากการทำหน้าที่กริยาแท้ ปรากฏเป็นกริยาตัวเดียวในประโยคแล้ว คำว่า ไป₃ และ มา₃ ยังสามารถทำหน้าที่กริยาไม่แท้ ปรากฏหลังกรรมกริยาแสดงการเคลื่อนที่ เช่น เดิน วิ่ง ข้าม ก้าว ปรากฏหลังกรรมกริยาแสดงทิศทาง ได้แก่ ขึ้น ลง เข้า ออก และปรากฏหลังกรรมกริยาแสดงการทำ ให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่ เช่น เข็น ผลัก ลาก ขู่ง หน้าคำนามการกสถานที่ มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่เช่นเดียวกับคำว่า ไป₃ และ มา₃ ที่ทำหน้าที่กริยาแท้ ดังตัวอย่าง

(72) อานนท์วิ่งมา₃โรงแรม

(73) สายใจออกไป₃ตลาด

(74) น้ำก้นต้งเจ้าตูปมา₃บ้าน

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า มา₃ ในตัวอย่างที่ (72) ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ วิ่ง และปรากฏหน้าคำนามการกสถานที่ โรงแรม คำว่า ไป₃ ในตัวอย่างที่ (73) ปรากฏหลังกริยาแสดงทิศทาง ออก และปรากฏหน้าคำนามการกสถานที่ ตลาด และคำว่า มา₃ ในตัวอย่างที่ (74) ปรากฏหลังกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่ ชูง และปรากฏหน้าคำนามการกสถานที่ บ้าน

จากการทดสอบชนิดคำ พบว่า คำว่า ไป₃ และ มา₃ ที่ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กริยาแสดงทิศทาง และกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่เป็นคำกริยา ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

1) คำว่า ไป₃ และ มา₃ ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ดังนี้

(75) อานนทไม่มา₃โรงแรม

(76) สายใจไม่ไป₃ตลาด

(77) เจ้าตูบไม่มา₃บ้าน

2) คำว่า ไป₃ และ มา₃ ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ ดังนี้

(78) อานนทวิ่งและมา₃โรงแรม

(79) สายใจออกและไป₃ตลาด

(80) น้ำก้นต้งเจ้าตูบและมา₃บ้าน

3) คำว่า ไป₃ และ มา₃ ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(81) คำถาม: อานนทวิ่งมา₃โรงแรมหรือเปล่า

คำตอบ: วิ่ง

คำตอบ: มา₃

(82) คำถาม: สายใจออกไป₃ตลาดหรือเปล่า

คำตอบ: ออก

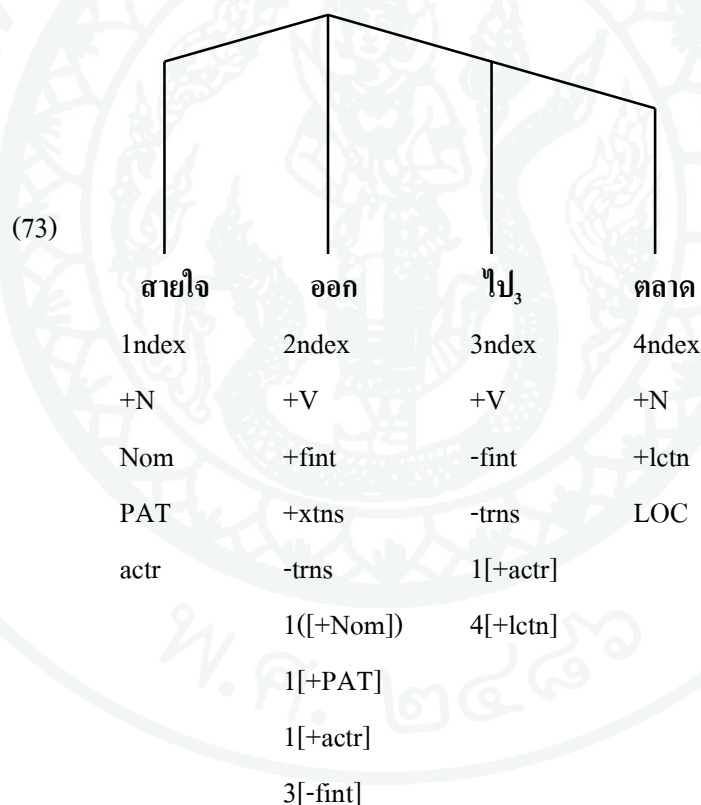
คำตอบ: ไป₃

(83) คำถาม: น้ำก้นคังเจ้าตูบมา₃บ้านหรือเปล่า

คำตอบ: อูง

คำตอบ: มา₃

การทดสอบข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป₃ และ มา₃ ที่ปรากฏหลังกริยา วิ่ง ออก และ อูง ตามลำดับ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ และสามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังนั้น คำว่า ไป₃ และ มา₃ ที่ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กริยาแสดงทิศทาง และกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่จึงเป็นคำกริยา

ภาพที่ 4.6 ตัวอย่างที่ (73) แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า ไป₃ ทำหน้าที่กริยาไม่แท้

การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ แสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป₃ และ มา₃ ที่ปรากฏหน้าคำนามการกสถานที่เป็นอกรรมกริยาแสดงการเคลื่อนที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่ไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ สามารถทำหน้าที่กริยาแท้ปรากฏเป็นกริยาตัวเดียวในประโยค และทำหน้าที่กริยาไม่แท้ ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กริยาแสดงทิศทาง และกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่

4. คำว่า ไป₄ และ มา₄ [NP __ V] ‘เคลื่อนที่เพื่อกระทำกริยา’

คำว่า ไป₄ และ มา₄ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่เพื่อกระทำกริยา’ โดยคำว่า ไป₄ แสดงการเคลื่อนที่ออกจากจุดที่ผู้พูดอยู่เพื่อทำกริยาบางอย่าง ในขณะที่คำว่า มา₄ แสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดที่อยู่ใกล้ผู้พูด เพื่อกระทำกริยาบางอย่าง ทั้งคำว่า ไป₄ และ มา₄ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏหน้ากริยาทั่วไป จะปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่หรือไม่มีก็ได้ เนื่องจากเน้นความหมายของการเคลื่อนที่เพื่อกระทำกริยา ไม่ได้เน้นจุดหมายของการเคลื่อนที่เช่นเดียวกับคำว่า ไป และ มา ที่เป็นกริยาแสดงการเคลื่อนที่ตัวอื่นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(84) นวลไป₄ดูละคร

(85) หนูเล็กมา₄ทำงาน

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ไป₄ ในตัวอย่างที่ (84) ปรากฏหน้าคำกริยา ดู แสดงการเคลื่อนที่ออกจากจุดที่ผู้พูดอยู่เพื่อทำการ ดูละคร ในขณะที่คำว่า มา₄ ในตัวอย่างที่ (85) ปรากฏหน้าคำกริยา ทำงาน แสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดที่อยู่ใกล้ผู้พูดเพื่อทำกริยา ทำงาน

ผลการทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ พบว่า คำว่า ไป₄ และ มา₄ เป็นคำกริยา เนื่องจากผ่านเกณฑ์การทดสอบคุณสมบัติของคำกริยา ดังนี้

1) คำว่า ไป₄ และ มา₄ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้

จากการทดสอบพบว่า คำว่า ไป₄ และ มา₄ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(86) นวลไม่ไป/คู่ละคร

(87) หนูเล็กไม่มาทำงาน

2) คำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ ดังนี้

(88) นวลไป₄และคู่ละคร

(89) หนูเล็กมา₄และทำงาน

3) คำว่า ไป₄ และ มา₄ สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ จากการทดสอบพบว่า คำว่า ไป₄ และ มา₄ สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(90) คำถาม: นวลไป₄คู่ละครหรือเปล่า?

คำตอบ: ไป₄

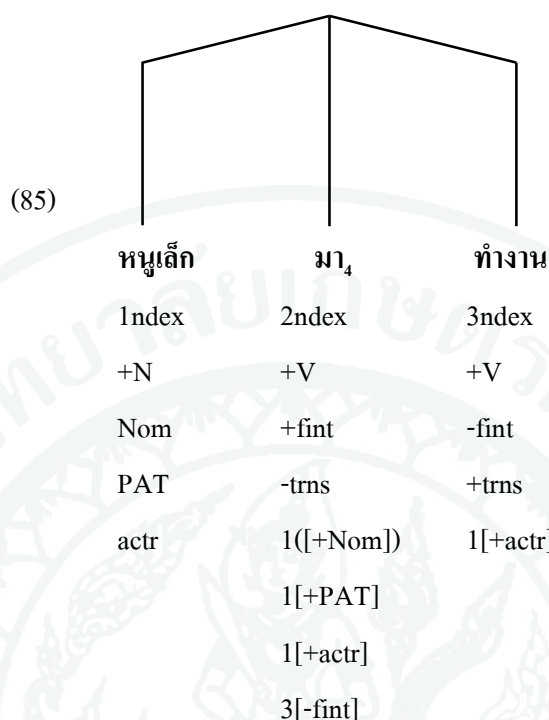
คำตอบ: คู่

(91) คำถาม: หนูเล็กมา₄ทำงานหรือเปล่า?

คำตอบ: มา₄

คำตอบ: ทำ

การใช้เกณฑ์การทดสอบชนิดคำถามตำแหน่งที่ปรากฏ แสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป₄ และ มา₄ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ และสามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังนั้น คำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ปรากฏหน้าคำกริยาอื่นจึงเป็นคำกริยา

ภาพที่ 4.7 ตัวอย่างที่ (85) แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า มา₄ แสดงการเคลื่อนที่ ทำหน้าที่กริยาแท้

นอกจากคำว่า ไป₄ และ มา₄ จะเป็นคำกริยาที่ปรากฏหน้าคำกริยาอื่น และมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่แล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า คำว่า ไป₄ และ มา₄ สามารถปรากฏหน้าคำกริยากลุ่มหนึ่ง เช่น โทษ กล่าวหา เสียใจ ต่อว่า ถ้อสา โดยไม่ได้แสดงความหมายของการเคลื่อนที่ แต่แสดงให้เห็นว่าการกระทำนั้นส่งผลต่อบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดหรือไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับผู้พูด โดยคำว่า ไป₄ ในที่นี้ แสดงให้เห็นว่าการกระทำนั้นส่งผลต่อบุคคลที่ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับผู้พูด ในขณะที่คำว่า มา₄ แสดงให้เห็นว่าการกระทำนั้นส่งผลต่อบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้พูดหรือส่งผลต่อผู้พูดเอง ดังนี้

(92) เธอไป₄ กล่าวหาเขาอีกแล้วนะ

(93) ฉันจะมา₄ เสียใจกับเรื่องนี้ทำไม

จากตัวอย่าง คำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ปรากฏในสองประโยคข้างต้นแสดงมุมมองที่แตกต่างกันของผู้พูด โดยในตัวอย่างที่ (92) การที่ผู้พูดใช้คำว่า ไป₄ ปรากฏหน้าคำกริยา กล่าวหา แสดงการมองเหตุการณ์ที่ผู้พูดเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์นั้น แต่ผลการกระทำนั้นส่งผลถึงบุคคลซึ่งไม่ได้อยู่ใกล้ชิดผู้พูด เป็นการกระทำที่ออกจากบุคคลที่ใกล้ชิดผู้พูดไปสู่ผู้อื่น ในขณะที่คำว่า มา₄ ในตัวอย่างที่ (93) ซึ่งปรากฏหน้าคำกริยา เสียใจ แสดงการมองเหตุการณ์ที่ผู้พูดเป็นผู้ได้รับผลของการกระทำนั้น กล่าวคือ การกระทำนั้นส่งผลเข้ามายังตัวผู้พูดหรือบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดผู้พูด

เมื่อทำการทดสอบว่า คำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ปรากฏหน้าคำกริยา แต่ไม่ได้มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่นี้เป็นคำกริยาเช่นเดียวกับคำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ หรือไม่ ผลการทดสอบชนิดคำของคำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ไม่ได้มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ เป็นดังนี้

1) คำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ไม่ได้มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(94) เธอไม่ไป₄ กล่าวหาเขาอีกแล้วนะ

(95) ฉันจะไม่มา₄ เสียใจกับเรื่องนี้อีก

2) คำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ไม่ได้มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ ไม่สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(96) คำถาม: เธอไป₄ กล่าวหาเขาอีกหรือเปล่า

คำตอบ: *ไป₄

คำตอบ: กล่าวหา

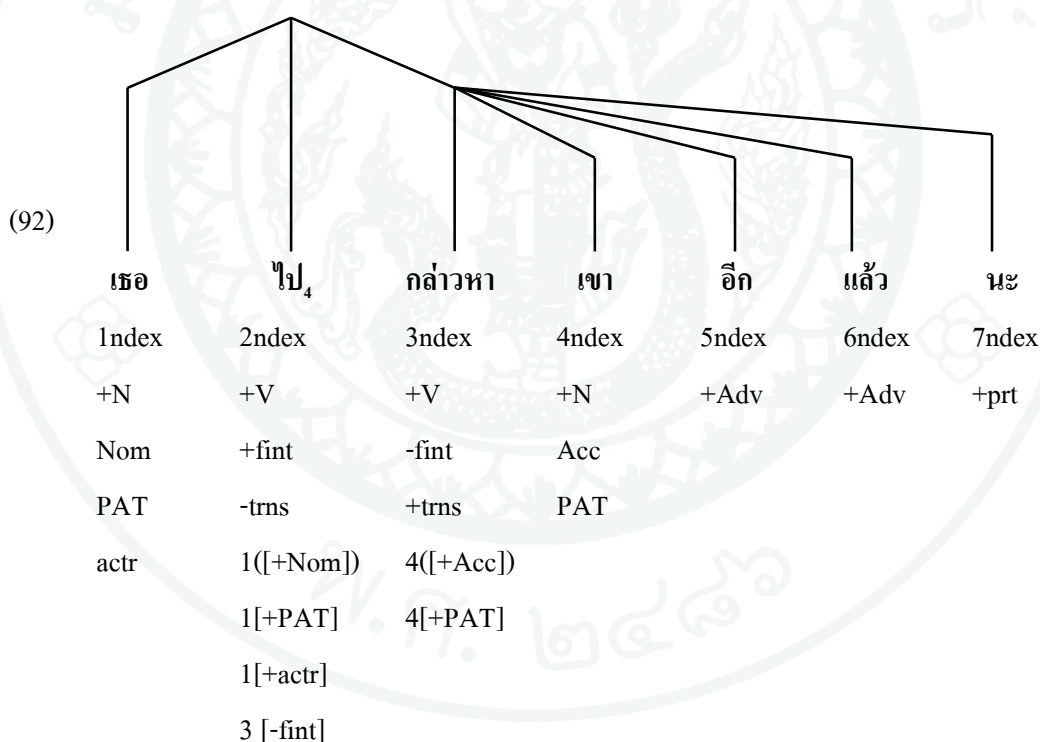
(97) คำถาม: ฉันจะมา₄ เสียใจกับเรื่องนี้ในภายหลังหรือเปล่า

คำตอบ: *มา₄

คำตอบ: เสียใจ

จากการทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ พบว่า คำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ไม่ได้มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” แต่ไม่สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า คำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ไม่ได้มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่เป็นคำกริยาเช่นเดียวกับคำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่แสดงการเคลื่อนที่ เนื่องจากสามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติหลักของคำกริยา แสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ไม่ได้แสดงการเคลื่อนที่มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำกริยา และเนื่องจากคำว่า ไป₄ และ มา₄ ทั้งสองความหมายไม่มีความแตกต่างกันทางวากยสัมพันธ์ ดังนั้น คำว่า ไป₄ และ มา₄ ทั้งสองความหมายจึงเป็นคำๆ เดียวกันตามทฤษฎีไวยากรณ์ฟังกา – ศัพทการก

ภาพที่ 4.8 ตัวอย่างที่ (92) แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า ไป₄ ไม่แสดงการเคลื่อนที่ ทำหน้าที่กริยาแท้

นอกจากการทำหน้าที่กริยาแท้ ปรากฏเป็นกริยาตัวแรกในประโยคแล้ว คำว่า ไป₄ และ มา₄ ยังสามารถทำหน้าที่กริยาไม่แท้ ปรากฏหลังกรรมกริยาแสดงการเคลื่อนที่ เช่น เดิน วิ่ง ข้าม ก้าว ปรากฏหลังกรรมกริยาแสดงทิศทาง ได้แก่ ขึ้น ลง เข้า ออก และปรากฏหลังกรรมกริยาแสดงการทำ ให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่ เช่น เข็น ผลัก ลาก จูง หน้าคำกริยาอื่น มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ เช่นเดียวกับคำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ทำหน้าที่กริยาแท้ ดังนี้

(100) นวลเดินมา₄กินขนม

(101) แอ้วลงไป₄ดูละคร

(102) หนูเล็กลากตะกร้ามา₄ซื้อของ

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า มา₄ ในตัวอย่างที่ (100) ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ เดิน และ ปรากฏหน้ากริยา กิน คำว่า ไป₄ ในตัวอย่างที่ (101) ปรากฏหลังกริยาแสดงทิศทาง ลง และปรากฏหน้ากริยา ดู และคำว่า มา₄ ในตัวอย่างที่ (102) ปรากฏหลังกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่ ลาก และปรากฏหน้ากริยา ซื้อ

จากการทดสอบชนิดคำ พบว่า คำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กริยาแสดงทิศทาง และกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่เป็นคำกริยา ดังปรากฏในตัวอย่าง

1) คำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้
ดังนี้

(103) นวลไม่มา₄กินขนม

(104) แอ้วไม่ไป₄ดูละคร

(105) หนูเล็กไม่มา₄ซื้อของ

2) คำว่า ไป₄ และ มา₄ ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ ดังนี้

(106) นวลเดินและมา₄กินขนม

(107) แอ้วลงและไป₄ดูละคร

(108) หนูเล็กลากตะกร้าและมา₄ซื้อของ

3) คำว่า ไป_4 และ มา_4 ที่ปรากฏหลังกริยา สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(109) คำถาม: นวลเดิน มา_4 ก็นอนหรือเปล่า

คำตอบ: เดิน

คำตอบ: มา_4

คำตอบ: ก็น

(110) คำถาม: แอ้วลง ไป_4 ดูละครหรือเปล่า

คำตอบ: ลง

คำตอบ: ไป_4

คำตอบ: ดู

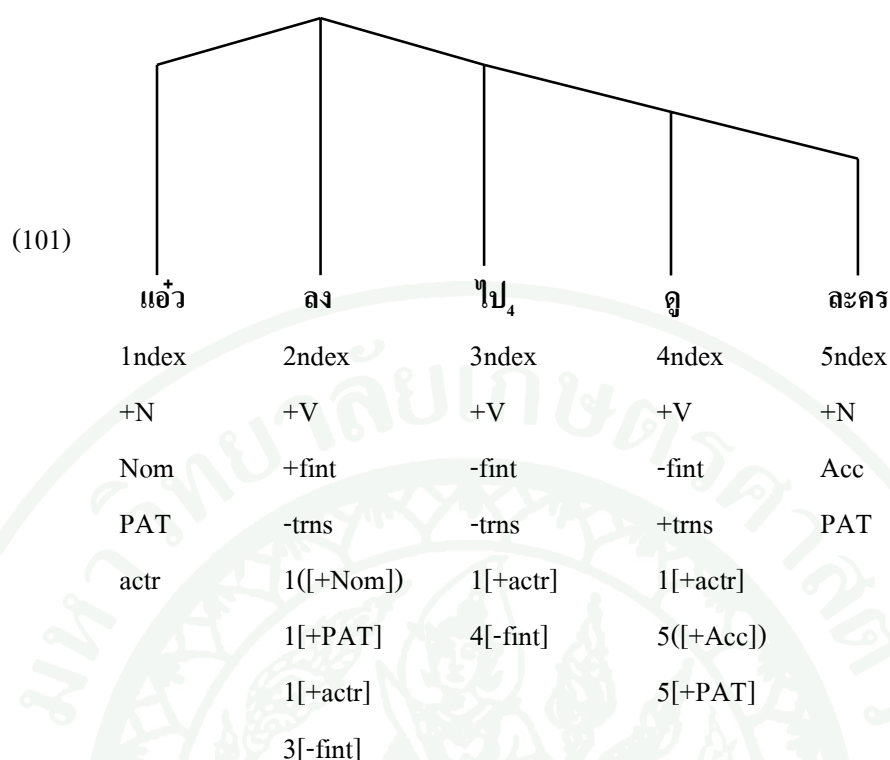
(111) คำถาม: หนูเล็กลากตะกร้า มา_4 ซื่อของหรือเปล่า

คำตอบ: ลาก

คำตอบ: มา_4

คำตอบ: ซื่อ

การทดสอบข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป_4 และ มา_4 ที่ปรากฏหลังกริยา เดิน ลง และ ลาก ตามลำดับ สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ และสามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ดังนั้น คำว่า ไป_4 และ มา_4 ที่ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กริยาแสดงทิศทาง และกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่จึงเป็นคำกริยา

ภาพที่ 4.9 ตัวอย่างที่ (101) แผนภูมิต้นไม้ของคำว่า ำไป๔ แสดงการเคลื่อนที่ ทำหน้าที่กริยาไม่แท้

การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ แสดงให้เห็นว่าคำว่า ำไป๔ และ มา๔ ที่ปรากฏหน้ากริยาอื่นเป็นนอกรกริยาแสดงการเคลื่อนที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่เพื่อกระทำกริยา’ สามารถทำหน้าที่กริยาแท้ปรากฏเป็นกริยาตัวเดียวในประโยค และทำหน้าที่กริยาไม่แท้ ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กริยาแสดงทิศทาง และกริยาแสดงการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่หรือปรากฏหน้ากริยาอื่น แต่ไม่แสดงความหมายของการเคลื่อนที่

คำว่า ำไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์

จากการศึกษาคำว่า ำไป และ มา ในภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่าคำกริยา ำไป และ มา และคำวิเศษณ์ ำไป และ มา แสดงความหมายแตกต่างกัน โดยคำวิเศษณ์ ำไป และ มา ไม่ได้แสดงความหมายเกี่ยวกับการเคลื่อนที่อีกต่อไป และแสดงความหมายต่างๆ แตกต่างกันไปตามกริยาที่ปรากฏร่วม โดยการแสดงความหมายต่างๆ ของคำวิเศษณ์ ำไป และ มา สามารถสะท้อนถึงทัศนคติและความคิดเห็นของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

เนื่องจากคำวิเศษณ์ ไป และ มาปรากฏในบริบทที่แตกต่างกัน และแสดงถึงมุมมองของผู้พูดต่อเหตุการณ์ต่างๆ แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงแบ่งการวิเคราะห์คำวิเศษณ์ ไป และ มา ในแต่ละชนิดออกจากกัน เพื่อที่จะสามารถเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างในด้านการปรากฏร่วมกับกริยาชนิดต่างๆ และความแตกต่างในด้านการแสดงความหมายได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. คำวิเศษณ์ ไป และ มา ‘แสดงทิศทาง’

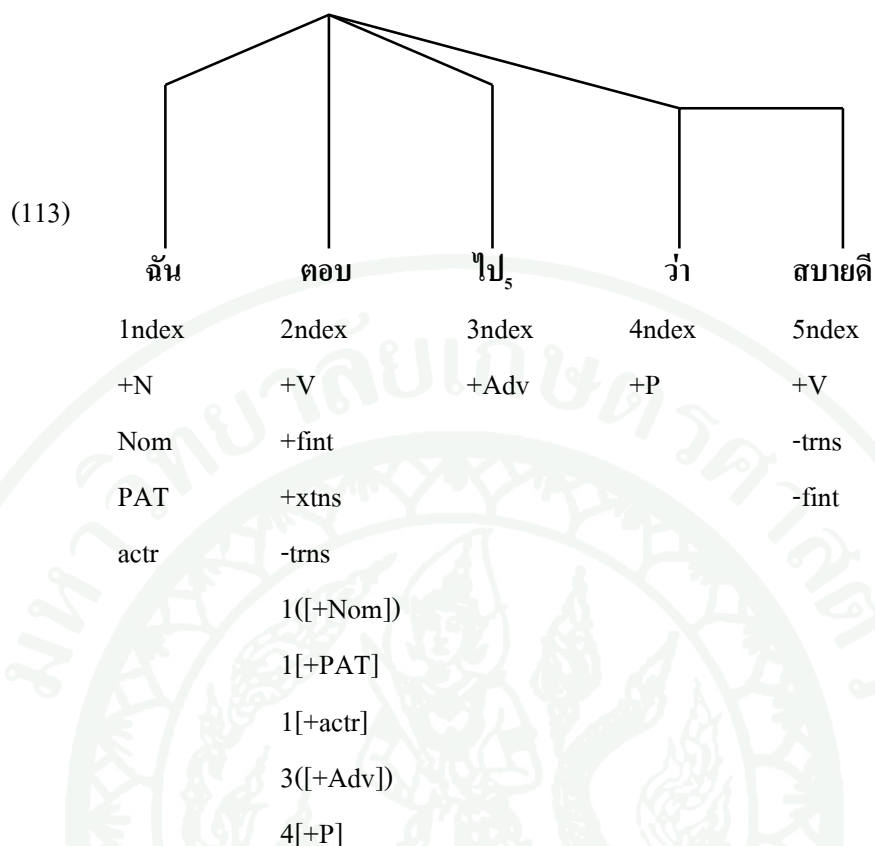
1.1 คำวิเศษณ์ ไป ให้ความหมายแสดงทิศทาง โดยแสดงทิศทางในการกระทำกริยานั้นๆ ออกจากตัวผู้พูด ดังนี้

1) ใช้กับการเคลื่อนไหวย้ายไปในทิศทางที่ออกจากตัวผู้พูด ซึ่งเป็นจุดตั้งต้นไปยังจุดที่อยู่ไกลตัวผู้พูดออกไป เมื่อปรากฏหลังกริยาที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว เช่น หัน ชี หมุน โบกมือ พยักหน้า ตัวอย่างเช่น มองไป (แสดงการเคลื่อนไหวของตาไปยังทิศทางอื่น) หันหน้าไป (แสดงการเคลื่อนไหวของใบหน้าไปยังทิศทางอื่น) โบกมือไป (แสดงการเคลื่อนไหวของมือไปยังทิศทางอื่น) เป็นต้น ดังปรากฏในประโยคต่อไปนี้

(112) เจ้านายโจรหันหน้าไปทางทหาร

2) ใช้กับการสื่อสาร ทั้งในการเขียนและการพูด เมื่อปรากฏหลังกริยาการติดต่อสื่อสาร เช่น ตอบ บอก แจ้ง เขียน ใช้เชิญ เนื่องจากข้อความหรือคำพูดเป็นสิ่งที่ออกจากตัวเราไปยังผู้อื่น เช่น บอกไป ตอบไป เขียนจดหมายไป เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

(113) ฉันตอบไปว่าสบายดี

ภาพที่ 4.10 ตัวอย่างที่ (113) แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป_s แสดงทิศทาง ปรากฏหลังคำกริยาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร

1.2 คำวิเศษณ์ มา_s ให้ความหมายแสดงทิศทาง โดยแสดงทิศทางในการกระทำกริยานั้นๆ เข้าสู่ตัวผู้พูด ดังต่อไปนี้

1) ใช้กับการเคลื่อนไหวระยะมาในทิศทางที่เข้าสู่ตัวผู้พูด จากจุดตั้งต้นซึ่งอยู่ไกลตัวผู้พูด เมื่อปรากฏหลังกริยาที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว เช่น หัน ชี้ หมุน โบกมือ พยักหน้า ตัวอย่างเช่น หันมา_s (แสดงการเคลื่อนไหวของใบหน้ามายังทิศทางที่ผู้พูดอยู่) ชีมา_s (แสดงการเคลื่อนไหวของนิ้วมายังทิศทางที่ผู้พูดอยู่) เป็นต้น ดังปรากฏในประโยคต่อไปนี้

(114) นายทองอินชี้มา_sทางนี้

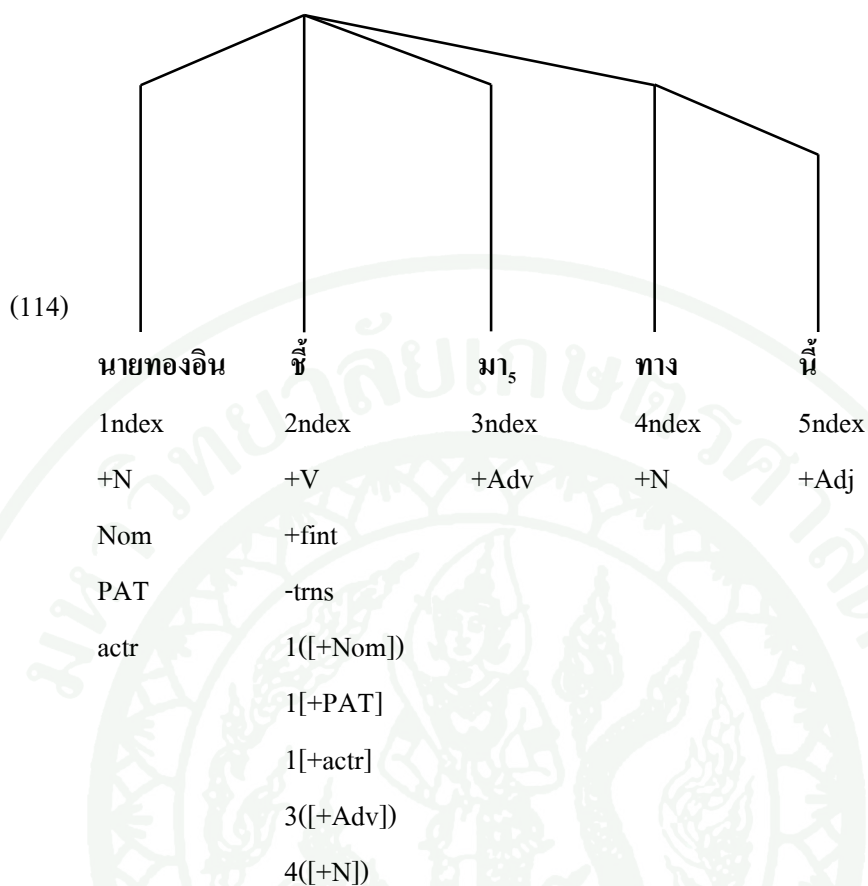
2) ใช้กับการสื่อสาร ทั้งในการเขียนและการพูด เมื่อปรากฏหลังกริยาการติดต่อสื่อสาร เช่น *ตอบ บอก แจ้ง เขียน ใช้เชิญ* เนื่องจากข้อความหรือคำพูดเป็นสิ่งที่ผู้อื่นส่งมายังผู้พูด ตัวอย่างเช่น *แจ้ง มา, โทรศัพท์มา, ส่งอีเมลมา, เป็นต้น* ดังปรากฏในประโยคต่อไปนี้

(115) เขามีอะไรก็บอกมาเถอะ อย่าปิดบังฉัน

การที่คำว่า *ไป* และ *มา* ซึ่งจากเดิมมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่เพียงอย่างเดียว สามารถปรากฏความหมายของการแสดงทิศทาง ซึ่งไม่ได้เป็นการเคลื่อนที่โดยตรง แสดงให้เห็นทัศนคติของผู้พูดที่มองว่า นอกจากการใช้ คำว่า *ไป* เพื่อแสดงการเคลื่อนที่ออกจากจุดตั้งต้น หรือการใช้ คำว่า *มา* เพื่อแสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดหมายของสิ่งมีชีวิตที่เคลื่อนที่ได้แล้ว คำว่า *ไป* และ *มา* ยังสามารถใช้แสดงการเคลื่อนที่ของสิ่งอื่นๆ เช่น อวัยวะในร่างกายและคำพูดหรือข้อความต่างๆ ได้ด้วย

นอกจากนี้ ยังพบว่า คำวิเศษณ์ *ไป* และ *มา* ที่มีความหมายแสดงทิศทาง สามารถปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้เช่นเดียวกับคำกริยา *ไป* และ *มา* เช่น แม่มองไป ที่ถนน และ สุดาโทรศัพท์มา ที่บ้าน แสดงให้เห็นความหมายในเชิงพื้นที่ของกริยา *ไป* และ *มา* ซึ่งยังคงปรากฏอยู่

จากการวิเคราะห์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคำวิเศษณ์ *ไป* และ *มา* ปรากฏร่วมกับกริยาชนิดเดียวกัน และมีความหมายแสดงทิศทางเช่นเดียวกัน การเลือกใช้คำวิเศษณ์ *ไป* หรือ *มา* เพื่อแสดงทิศทาง จึงขึ้นอยู่กับมุมมองเหตุการณ์ของผู้พูดว่าเหตุการณ์หรือการกระทำนั้นมีทิศทางในการกระทำออกไปจากตัวผู้พูดหรือเข้ามาสู่ตัวผู้พูด เช่น ประโยคที่ (112) เจ้านายโจรหันหน้าไป ทางทหาร แสดงการกระทำกริยา *หัน* ออกไปในทิศทางที่ไกลจากตัวผู้พูด ในขณะที่ ประโยคที่ (114) นายทองอินชี้มา ทางนี้ แสดงการกระทำกริยา *ชี้* เข้ามายังทิศทางที่อยู่ใกล้ตัวผู้พูด

ภาพที่ 4.11 ตัวอย่างที่ (114) แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ มา₅ แสดงทิศทาง ปรากฏหลังคำกริยาที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวว้ายะ

2. คำวิเศษณ์ ไป₆ และ มา₆ ‘แสดงการณลักษณะสมบูรณ์’

2.1 คำวิเศษณ์ ไป₆ แสดงการณลักษณะสมบูรณ์ (Perfective) โดยแสดงความสมบูรณ์ของเหตุการณ์ในสองลักษณะ ดังนี้

1) แสดงความสมบูรณ์ของเหตุการณ์ในแง่ของผลการกระทำ (perfect of a result) โดยเหตุการณ์หรือการกระทำนั้นเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงก่อนเวลาที่อ้างอิง แต่ส่งผลถึงเวลาที่อ้างอิง เมื่อปรากฏหลังกริยาที่แสดงการกระทำที่สำเร็จหรือเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว (telic verbs) เช่น ทำ จัดการ เลิก ล้ม แต่งงาน พ่ายแพ้ เผลอ ตัวอย่างเช่น

(116) นุชรีแต่งงานไปเมื่อเดือนก่อน

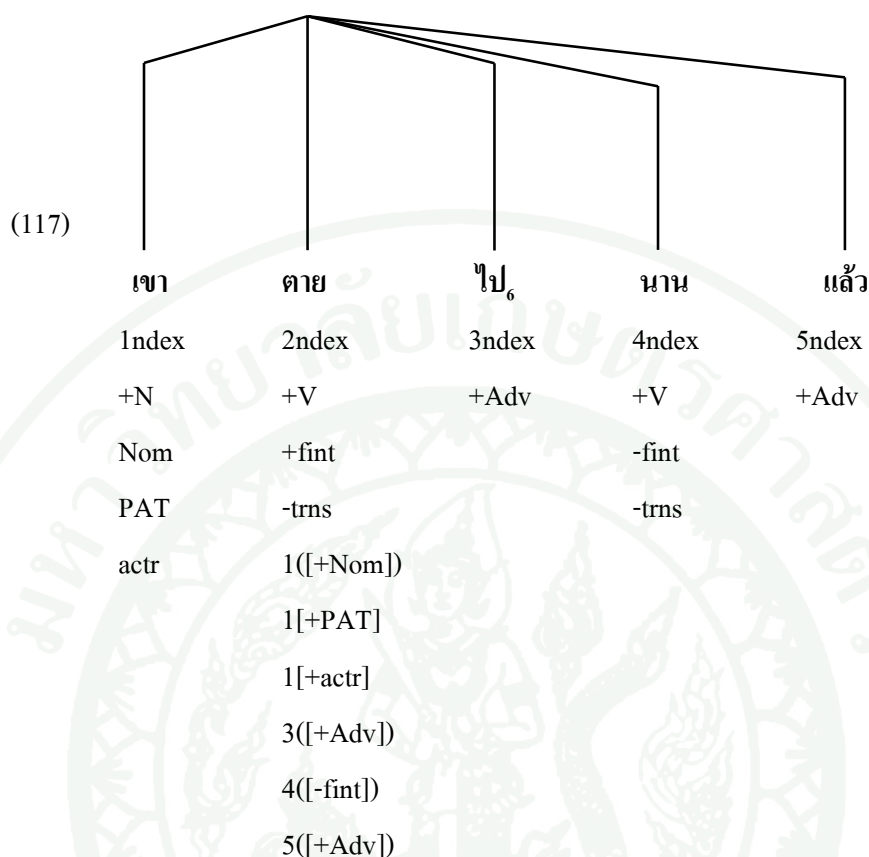
จากข้อมูลการปรากฏของคำว่า ไป ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) พบว่า คำวิเศษณ์ ไป ที่มีความหมายแสดงการณัลักษณะสมบูรณ์ มักจะปรากฏร่วมกับคำบ่งชี้เวลา เช่น คำวิเศษณ์ แล้ว หรือคำที่แสดงช่วงเวลาในอดีต เช่น สามวันก่อน เมื่อวานนี้ ปีที่แล้ว เป็นต้น โดยคำวิเศษณ์ ไป ในที่นี้ แสดงความหมายของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตและสิ้นสุดลงก่อนเวลาอ้างอิง แต่ผลของการกระทำนั้น ยังคงปรากฏอยู่ กล่าวคือ เหตุการณ์การแต่งงานของนุชรีได้เกิดขึ้นและสิ้นสุดลงตั้งแต่เมื่อหนึ่งเดือนที่แล้วก่อนเวลาที่พูด แต่ผลของการแต่งงานยังคงอยู่ ได้แก่ การที่ผู้คนในสังคมรับรู้่านุชรีแต่งงานแล้ว

การใช้คำวิเศษณ์ ไป แสดงการณัลักษณะสมบูรณ์ เพื่อแสดงความสมบูรณ์ของเหตุการณ์ ในแง่ของผลการกระทำ เป็นการเปรียบเทียบการเคลื่อนที่ของคำว่า ไป กับการเคลื่อนที่ในเชิงเวลา มาจากทัศนคติของผู้พูดซึ่งมองว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ดำเนินจากจุดเริ่มต้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอดีตจนนำไปสู่เหตุการณ์ที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว และผลของการกระทำนั้นก็ยังคงปรากฏอยู่ขณะที่พูด

2) แสดงความสมบูรณ์ของสภาพ (state) เมื่อปรากฏร่วมกับกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) เช่น ตาย สลบ เจ็บ หลับ เป็นต้น โดยเหตุการณ์สภาพนั้นเกิดขึ้นก่อนเวลาที่พูดและทรงสภาพมาจนถึงเวลาอ้างอิง เป็นการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมไปสู่สภาพใหม่ ตัวอย่างเช่น

(117) เขาตายไปนานแล้ว

คำวิเศษณ์ ไป ที่ปรากฏร่วมกับกริยาแสดงสภาพนี้ ใช้แสดงความหมายของการเปลี่ยนแปลงสภาพอย่างฉับพลันทันที หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพจากสภาพเดิมไปสู่สภาพใหม่ เช่น ป่วย ตาย สลบ เป็นต้น เป็นการเปรียบเทียบในเชิงอุปลักษณ์ ซึ่งเปรียบเทียบการเคลื่อนที่ของสิ่งที่เป็นรูปธรรมกับการเคลื่อนที่ของสิ่งที่เป็นนามธรรม โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพเปรียบได้กับการเคลื่อนที่ของสภาพที่เป็นนามธรรม ซึ่งเคลื่อนที่ออกจากจุดตั้งต้น ได้แก่ สภาพเดิมก่อนการเปลี่ยนแปลง เช่น ยังมีชีวิตอยู่ หรือยังไม่สลับ ไปสู่สภาพใหม่ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิม

ภาพที่ 4.12 ตัวอย่างที่ (117) แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป_๓ แสดงการณัลักษณะสมบูรณ์

อย่างไรก็ตาม เมื่อคำวิเศษณ์ ไป_๓ ปรากฏหลังกริยาที่แสดงการกระทำที่สำเร็จหรือเสร็จสิ้นสมบูรณ์หรือกริยาแสดงสภาพ โดยไม่มีคำวิเศษณ์ แล้ว หรือคำที่แสดงช่วงเวลาในอดีตปรากฏอยู่ด้วย จะเป็นเพียงการแสดงการคาดการณ์ของผู้พูดว่าเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพนั้นจะเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต ดังตัวอย่าง

(118) โกหกคนอื่นจนเคยตัวแบบนี้ตาย ไป_๓ คงตกนรก

จากตัวอย่างที่ (118) เราสามารถตีความได้ว่า เหตุการณ์ที่ถูกกล่าวอ้างถึง ได้แก่ การตายของผู้ที่ถูกกล่าวอ้างถึงยังไม่ได้เกิดขึ้นและเสร็จสมบูรณ์ในขณะที่พูด คำวิเศษณ์ ไป_๓ ในที่นี้ จึงเป็นเพียงการแสดงการคาดการณ์ของผู้พูดที่คาดว่าเหตุการณ์ การตาย ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมไปสู่สภาพใหม่ของผู้ที่ถูกกล่าวอ้างถึงจะเกิดขึ้นและเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต จึงสรุป

ได้ว่า ผู้พูดใช้คำวิเศษณ์ ไป_๖ ร่วมกับกริยาที่แสดงการกระทำที่สำเร็จหรือเสร็จสิ้นสมบูรณ์หรือกริยาแสดงสภาพ เพื่อแสดงความสมบูรณ์ของเหตุการณ์และความสมบูรณ์ของสภาพทั้งกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วและเหตุการณ์ที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น โดยเป็นการเน้นไปที่จุดจบของเหตุการณ์

2.2 คำวิเศษณ์ มา_๖ แสดงการณ์ลักษณะสมบูรณ์ โดยแสดงความสมบูรณ์ของเหตุการณ์ในสองลักษณะ ดังนี้

1) แสดงความสมบูรณ์ของเหตุการณ์ในแง่ของผลการกระทำ (perfect of a result) โดยเหตุการณ์หรือการกระทำนั้นเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงก่อนเวลาที่อ้างอิง แต่ส่งผลถึงเวลาที่อ้างอิง หรือแสดงถึงประสบการณ์ เมื่อปรากฏร่วมกับกริยาแสดงประสบการณ์เช่น *ประสบ พบ เจอ เรียนรู้ เกิด* เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

(119) ฉันเจอเรื่องแบบนี้มา_๖จนชิน

คำวิเศษณ์ มา_๖ ที่ปรากฏร่วมกับกริยาแสดงประสบการณ์ แสดงให้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตซึ่งส่งผลมาจนถึงปัจจุบัน เป็นการเน้นไปที่จุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ จากตัวอย่างข้างต้น คำวิเศษณ์ มา_๖ ที่ปรากฏร่วมกับกริยาแสดงประสบการณ์ ได้แก่ คำว่า *เจอ* แสดงให้เห็นประสบการณ์ ซึ่งได้แก่ การเจอกับเหตุการณ์เดิมซ้ำๆ ของประธานในประโยค ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตและยังส่งผลมาจนถึงเวลาที่อ้างอิง การใช้ คำวิเศษณ์ มา_๖ ในความหมายนี้เป็นการเปรียบเทียบการเคลื่อนที่ของสิ่งมีชีวิตกับการเคลื่อนที่ของเวลา ซึ่งเคลื่อนที่จากเวลาในอดีตที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นจนมาสู่เวลาในขณะที่พูด

2) แสดงความสมบูรณ์ของสภาพ (state) เมื่อปรากฏร่วมกับกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) เช่น *ป่วย สลบ ตั้งครรภ์ ต่อมใจ* เป็นต้น โดยเหตุการณ์สภาพนั้นเกิดขึ้นก่อนเวลาที่พูด และทรงสภาพมาจนถึงเวลาอ้างอิง ซึ่งเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมก่อนเวลาที่อ้างอิงมาสู่สภาพใหม่ที่ปรากฏขึ้นหลังจากเวลาอ้างอิง ตัวอย่างเช่น

(120) แม่ป่วยมา_๖ห้าปีแล้ว

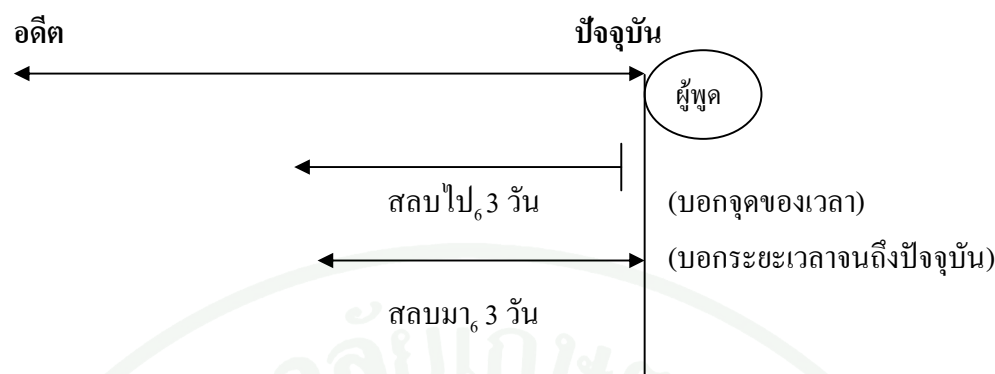
คำวิเศษณ์ มา_๑ ที่ปรากฏร่วมกับกริยาแสดงสภาพ แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมในอดีตมาสู่สภาพใหม่ในปัจจุบัน เป็นการเน้นไปที่จุดเริ่มต้นของเหตุการณ์สภาพ ซึ่งเป็นสภาวะที่เปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิม ในที่นี้ ได้แก่ การป่วยของแม่ ซึ่งสภาพเดิมก่อนหน้าเวลาที่ถูกระบุถึง คือเมื่อห้าปีก่อนหน้านั้น แม่ยังไม่ได้ป่วย คำวิเศษณ์ มา_๑ ในความหมายนี้เป็นการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพกับการเคลื่อนที่ แสดงทัศนคติของผู้พูดที่มองว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นการเคลื่อนที่จากสภาพเดิมในอดีตมาสู่สภาพใหม่ที่เป็นอยู่ในขณะที่พูด เช่นเดียวกับการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดหมายของคำว่า มา โดยจะปรากฏร่วมกับคำว่า แล้ว เพื่อแสดงความสมบูรณ์ของเหตุการณ์ก่อนเวลาที่ยังอาจหรือไม่ก็ได้

เราจะพบว่า คำวิเศษณ์ ไป_๑ และ มา_๑ สามารถปรากฏร่วมกับกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) เช่น *ตาย หลับ สลบ* เพื่อแสดงความหมายของการเปลี่ยนแปลงสภาพจากสภาวะหนึ่งไปสู่อีกสภาวะหนึ่ง โดยมีความหมายแตกต่างดังต่อไปนี้

(121) คารินทรสลบไป_๑ สามวัน

(122) นารีสลบมา_๑ สามวัน

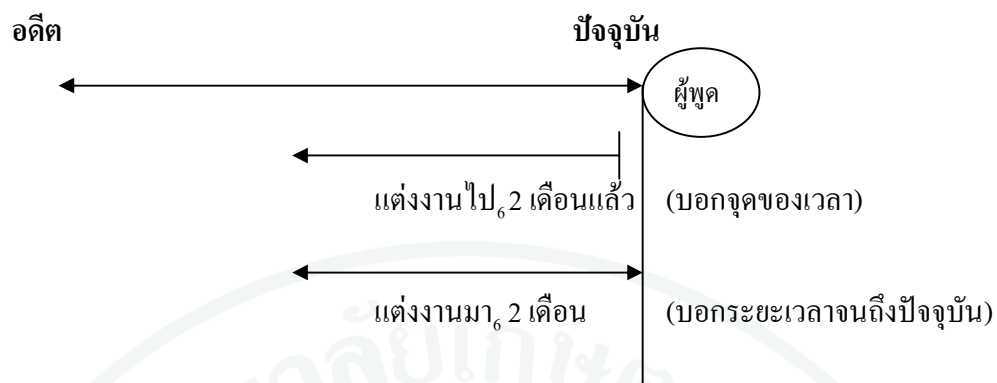
จากประโยคข้างต้น คำวิเศษณ์ ไป_๑ และ มา_๑ ต่างก็ปรากฏร่วมกับกริยาแสดงสภาพ *สลบ* และคำบ่งชี้เวลา *สามวัน* คำวิเศษณ์ ไป_๑ และ มา_๑ ในทั้งสองประโยคมีความหมายแสดงความสมบูรณ์ของสภาพ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมสู่สภาพใหม่ แต่ผู้พูดอาจเลือกใช้ คำวิเศษณ์ ไป_๑ หรือ มา_๑ เพื่อแสดงมุมมองเกี่ยวกับเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพที่ต่างกัน โดยในประโยคที่ (121) ผู้พูดมอง *การสลบ* ของ *คารินทร* ว่าเป็นสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมที่เป็นปกติของคารินทร โดยเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมไปสู่สภาพใหม่ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดของเหตุการณ์สภาพ ในขณะที่ประโยคที่ (122) ผู้พูดมองว่า *การสลบ* ของ *นารี* เป็นสภาพที่เปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมที่เป็นปกติมาสู่สภาพ *สลบ* ซึ่งเป็นสภาพใหม่ที่ปรากฏในปัจจุบัน โดยเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมมาสู่สภาพใหม่ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์สภาพ ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4.13 แสดงความแตกต่างระหว่างคำวิเศษณ์ ไป และ มา เมื่อปรากฏร่วมกับกริยาแสดงสภาพ (stative verbs)

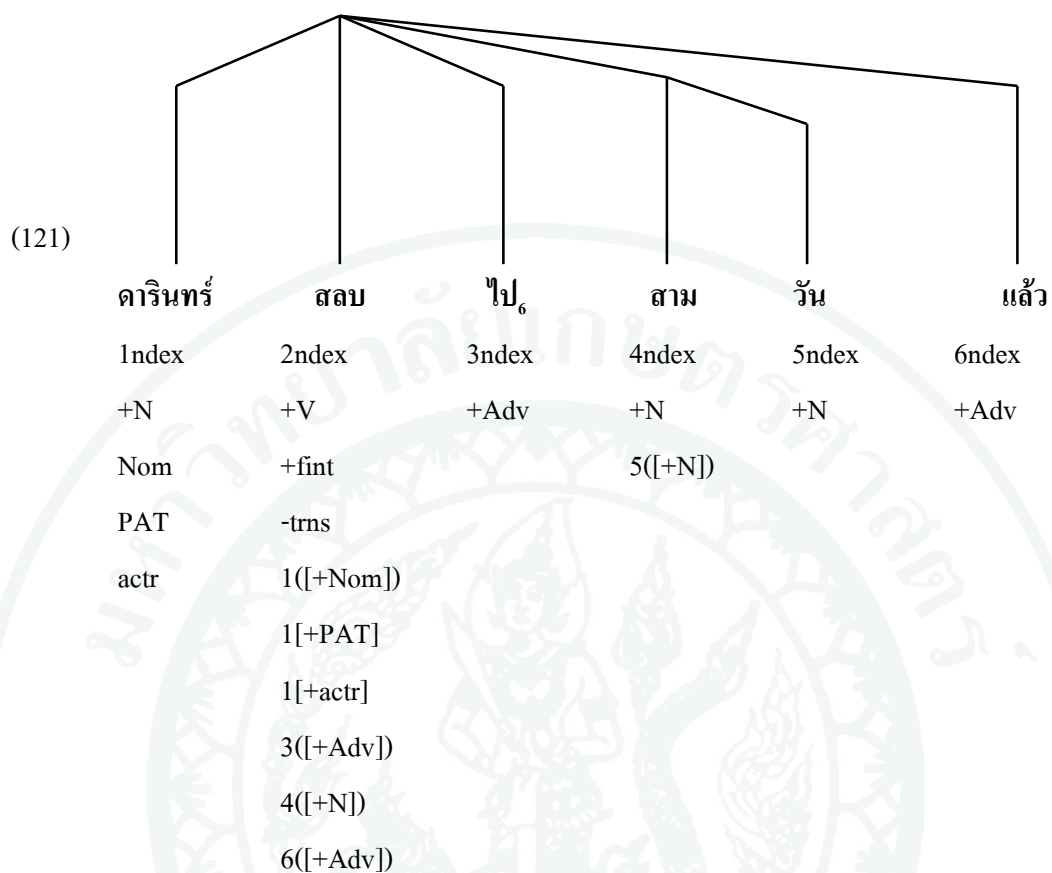
จากภาพที่ 4.13 แสดงการใช้คำวิเศษณ์ ไป และ มา กับเหตุการณ์ สลบ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่กินเวลาและมีระยะเวลา 3 วันเท่ากัน โดยเหตุการณ์ สลบ ของคำวิเศษณ์ ไป และ มา เกิดขึ้นและดำเนินมาจากเวลาในอดีตเช่นเดียวกัน ผู้พูดจะเลือกใช้คำวิเศษณ์ ไป เพื่อแสดงว่าเหตุการณ์นั้นสิ้นสุดลงแล้วก่อนเวลาที่พูด ในขณะที่ผู้พูดจะเลือกใช้คำวิเศษณ์ มา เมื่อเหตุการณ์นั้นดำเนินต่อมาจนถึงเวลาที่พูด กล่าวคือ ผู้พูดเลือกใช้คำวิเศษณ์ ไป เมื่อประธานในประโยคพ้นแล้ว ไม่สลับอีกต่อไป แต่ผู้พูดจะใช้คำวิเศษณ์ มา เมื่อประธานในประโยคยังคงสลับอยู่ในเวลาที่พูด

นอกจากนี้ หากผู้พูดเลือกใช้คำวิเศษณ์ ไป กับกริยาแสดงสภาพ โดยไม่มีคำว่า แล้ว ปรากฏอยู่ด้วย จะทำให้ผู้ฟังสามารถตีความได้ว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพของประธาน ได้แก่ การสลับของดารินทร์ ได้เกิดขึ้นและสิ้นสุดลงแล้วก่อนเวลาที่พูด กล่าวคือ ดารินทร์หายจากอาการสลับแล้วในขณะที่พูด แต่หากในประโยคเดียวกัน ผู้พูดใช้คำวิเศษณ์ ไป ปรากฏหลังกริยาแสดงสภาพพร้อมกับคำว่า แล้ว จะแสดงความหมายว่า ดารินทร์สลับไปตั้งแต่ในช่วงเวลาก่อนหน้านี้ และยังคงสลับอยู่ในเวลาที่พูด ในขณะที่การใช้คำวิเศษณ์ มา กับกริยาแสดงสภาพ ซึ่งจะมีคำว่า แล้ว ปรากฏอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม จะสามารถตีความได้เพียงอย่างเดียวว่า นารียังคงสลับอยู่ กล่าวคือ การสลับของนาริซึ่งมีจุดเริ่มต้นก่อนหน้านี้ ยังทรงสภาพเรื่อยมาจนถึงเวลาในขณะที่พูด ดังนั้น การเลือกใช้คำวิเศษณ์ ไป และ มา ปรากฏร่วมกับกริยาแสดงสภาพ จึงขึ้นอยู่กับว่าผู้พูดต้องการเลือกเน้นไปที่จุดเริ่มต้นหรือจุดจบของสภาพ เช่นเดียวกันกับการเลือกใช้คำวิเศษณ์ ไป และ มา กับกริยาแสดงการกระทำที่สำเร็จหรือเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว (telic verb) เช่น เขาแต่งงานไปสองเดือน และเขาแต่งงานมาสองเดือน ดังนี้

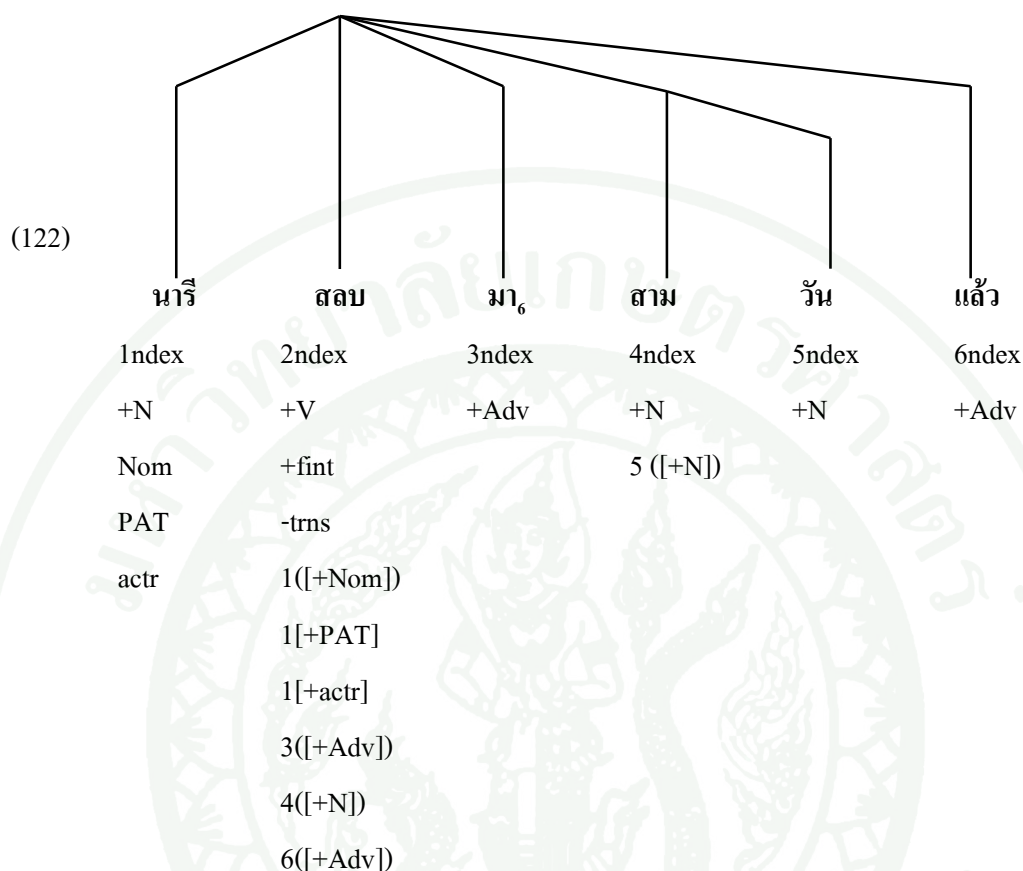

ภาพที่ 4.14 แสดงความแตกต่างระหว่างคำวิเศษณ์ ไป และ มา

จากภาพที่ 4.14 แสดงการใช้คำวิเศษณ์ ไป และ มา กับเหตุการณ์ แต่งงาน ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตและผ่านมาเป็นระยะเวลา 2 เดือนเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่การมองเหตุการณ์ การแต่งงาน ของผู้พูดว่าเป็นจุดเริ่มต้นหรือจุดสิ้นสุด โดยผู้พูดเลือกใช้คำวิเศษณ์ ไป เพื่อแสดงว่าการแต่งงานได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ลงแล้วก่อนเวลาที่พูด กล่าวคือ การแต่งงานเป็นจุดสิ้นสุดของสถานภาพโสดของประธานในประโยค แต่ผู้พูดจะใช้คำวิเศษณ์ มา เพื่อแสดงว่าการแต่งงานที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตมีผลต่อเนื่องมาจนถึงในขณะที่พูด กล่าวคือ การแต่งงาน เป็นจุดเริ่มต้นชีวิตครอบครัวของประธานในประโยค

ภาพที่ 4.15 ตัวอย่างที่ (121) แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป₆ แสดงการณั้ลักษณะสมบูรณ์

ภาพที่ 4.16 ตัวอย่างที่ (122) แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ มา₆ แสดงการณัลักษณะสมบูรณ์

3. คำวิเศษณ์ ไป₇ และ มา₇ ‘แสดงความต่อเนื่อง’

3.1 คำวิเศษณ์ ไป₇ มีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ เมื่อปรากฏหลังกริยาที่แสดงการกระทำที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ หรือกริยาที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมต่างๆ (atelic verbs) เช่น เล่นละคร แต่งหน้า ทำงานบ้าน อ่านหนังสือ ฟังเพลง ตัวอย่างเช่น

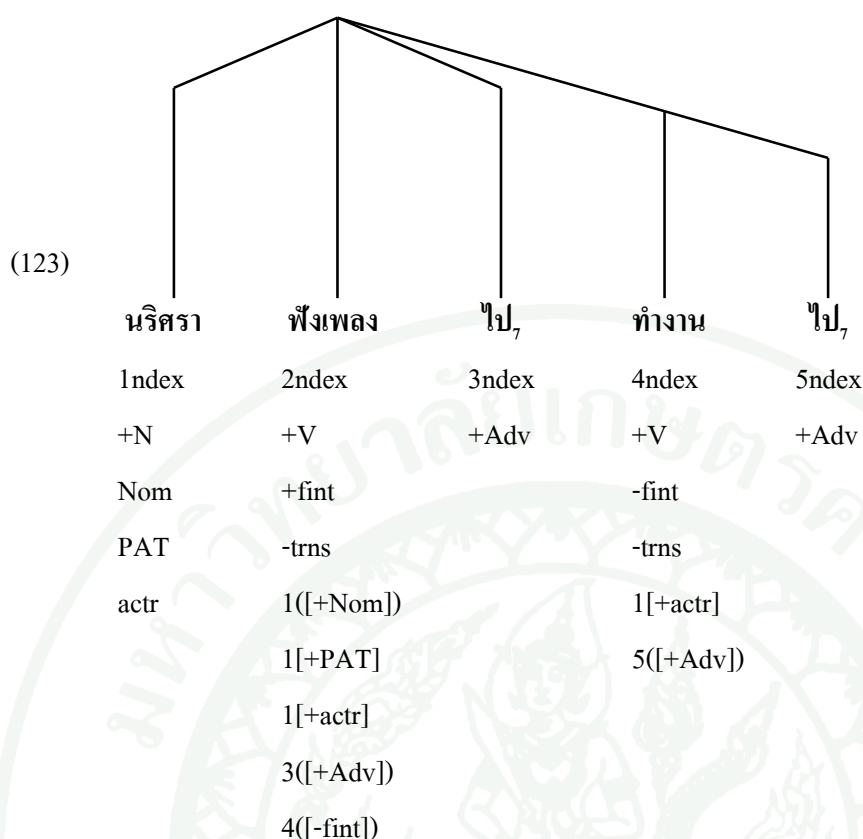
(123) นริศราฟังเพลงไป₇ ทำงานไป₇

จากข้อมูลการปรากฏของคำว่า ไป ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) พบว่า คำวิเศษณ์ ไป, ที่มีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ ซึ่งปรากฏหลังกริยาแสดงการกระทำที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ หรือกริยาที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมต่างๆ มักจะปรากฏร่วมกับกริยาสองชุดแสดงเหตุการณ์สองเหตุการณ์ และมีการใช้คำว่า ไป, ปรากฏหลังคำกริยาซ้ำกันสองครั้ง เพื่อบ่งชี้ว่าทั้งสองเหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อมกัน แสดงให้เห็นความต่อเนื่องของการกระทำหรือแสดงให้เห็นการกระทำที่กำลังดำเนินอยู่ในขณะที่พูด หรือ ณ เวลาอ้างอิง เป็นการเลือกมองผ่าเข้าไปตรงกลางเหตุการณ์ของผู้พูด

นอกจากนี้ ยังพบว่าคำวิเศษณ์ ไป, ซึ่งปรากฏหลังกริยาที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรม สามารถแสดงความต่อเนื่องของการกระทำจากช่วงเวลาในขณะที่พูดไปสู่ช่วงเวลาในอนาคต ดังนี้

(124) ฉันจะทำงานนี้ไป, จนกว่าจะเกษียณ

คำวิเศษณ์ ไป, ในตัวอย่างที่ (124) เป็นการแสดงความหมายในเชิงเวลา แสดงให้เห็นทัศนคติของผู้พูดที่มองว่าเหตุการณ์ การทำงาน ที่เป็นเหตุการณ์ที่กินเวลา ซึ่งเกิดขึ้นในเวลาอ้างอิง จะดำเนินต่อไปจากเวลาที่พูด เป็นการเน้นไปที่จุดกึ่งกลางของเหตุการณ์ที่มีจุดเริ่มต้นในอดีต ซึ่งได้ดำเนินมายังเวลาในขณะที่พูดซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางของเหตุการณ์ที่ถูกเน้น และเหตุการณ์นั้นกำลังจะดำเนินต่อไปอีกยังเวลาในอนาคต โดยเปรียบเทียบการเคลื่อนที่ของสิ่งมีชีวิตกับการเคลื่อนของเวลา มักจะปรากฏร่วมกับคำแสดงเวลาในอนาคต เช่น อีกสามปี อีกนาน จนกว่าจะตาย เป็นต้น

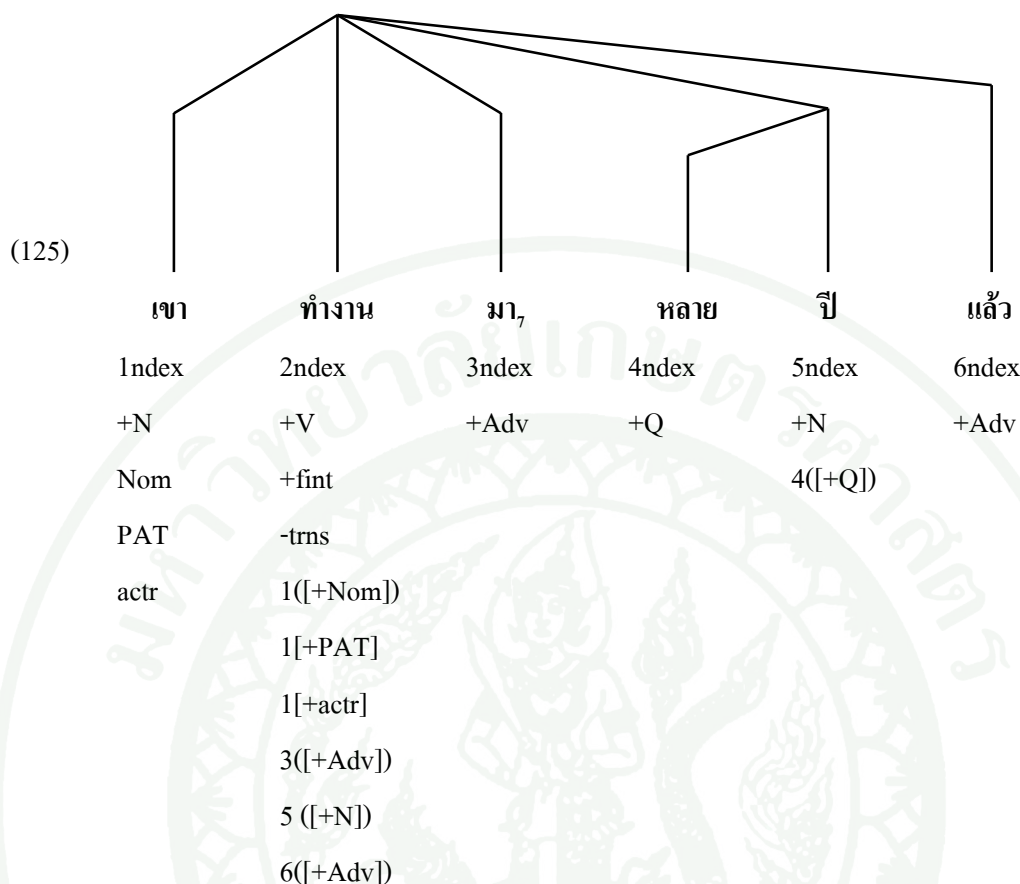

ภาพที่ 4.17 ตัวอย่างที่ (123) แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป, แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ

3.2 คำวิเศษณ์ มา, มีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ ซึ่งเหตุการณ์หรือการกระทำนั้นเกิดขึ้นในอดีตและดำเนินต่อมาจนถึงเวลาที่อ้างอิง ปรากฏร่วมกับกริยาที่แสดงการกระทำหรือแสดงกิจกรรมต่างๆ เช่น ทำงาน เรียน ฟังเพลง เล่นกีฬา (atelic verbs) เป็นต้น เช่น

(125) เขาทำงานมา,หลายปีแล้ว

คำวิเศษณ์ มา, ปรากฏร่วมกับกริยาที่แสดงการกระทำ แสดงความต่อเนื่องของเหตุการณ์ที่มีจุดเริ่มต้นในอดีต และการกระทำนั้นยังคงดำเนินมาจนถึงเวลาที่อ้างอิง เป็นการเปรียบเทียบในเชิงอุปลักษณ์ โดยเปรียบเทียบการเคลื่อนที่ของสิ่งมีชีวิตกับการเคลื่อนที่ของเวลา โดยเน้นไปที่จุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอดีต ซึ่งเชื่อมโยงมาถึงเวลาขณะที่พูด มักจะปรากฏร่วมกับคำแสดงเวลา เช่น สามวัน สี่เดือน หลายปี เป็นต้น หรือปรากฏร่วมกับคำวิเศษณ์ แล้ว

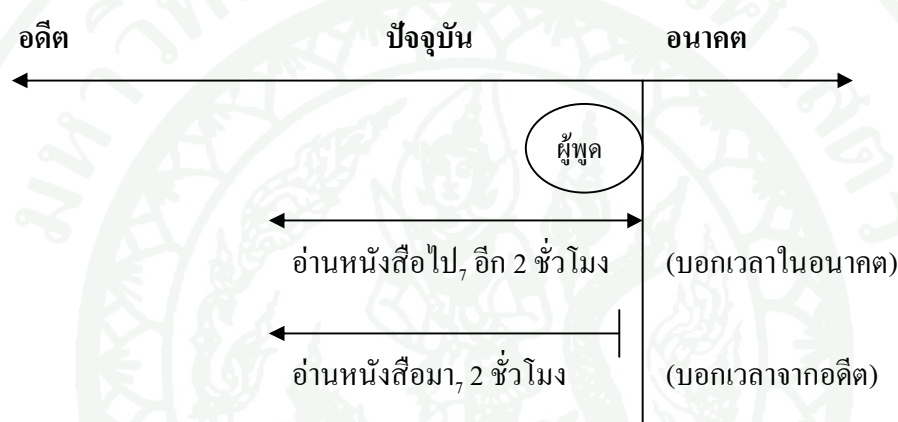
ภาพที่ 4.18 ตัวอย่างที่ (125) แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ มา, แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ

จากการวิเคราะห์ข้างต้น จะสังเกตได้ว่าคำวิเศษณ์ ไป, และ มา, ที่ปรากฏหลังกริยาที่แสดงการกระทำที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ หรือกริยาที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมต่างๆ (atelic verbs) เช่น เล่นละคร แต่งหน้า ทำงานบ้าน อ่านหนังสือ ฟังเพลง เป็นการแสดงความหมายของการเคลื่อนที่ในเชิงนามธรรม ได้แก่ การเคลื่อนที่ของเวลา และต่างก็มีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม คำวิเศษณ์ ไป, และ มา, ที่ปรากฏหลังกริยาที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมต่างๆ มีความแตกต่างกันในการมองเหตุการณ์ของผู้พูด ดังนี้

(126) พวกเราจะนั่งอ่านหนังสือไป/อีกสองชั่วโมง

(127) ปกรณ์อ่านหนังสือมา,สองชั่วโมงแล้ว

ตัวอย่างในประโยคข้างต้นแสดงการมองเหตุการณ์ที่แตกต่างกันของผู้พูด โดยคำวิเศษณ์ 'ไป' ที่ปรากฏหลังคำกริยา 'อ่านหนังสือ' ในประโยคที่ (126) เป็นการที่ผู้พูดมองว่าเหตุการณ์ การอ่านหนังสือ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นในเวลาใดเวลาหนึ่ง จะดำเนินจากเวลาขณะที่พูดต่อไปในอนาคตเน้นที่จุดกึ่งกลางของเหตุการณ์ ซึ่งก็คือเวลาในขณะที่พูด ในขณะที่ในประโยคที่ (127) คำวิเศษณ์ 'มา' ที่ปรากฏหลังกริยา 'อ่านหนังสือ' แสดงการมองเหตุการณ์การอ่านหนังสือ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นในอดีต และยังคงดำเนินเรื่อยมาจนถึงเวลาที่พูด โดยเน้นที่จุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ซึ่งเป็นช่วงเวลาในอดีต ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

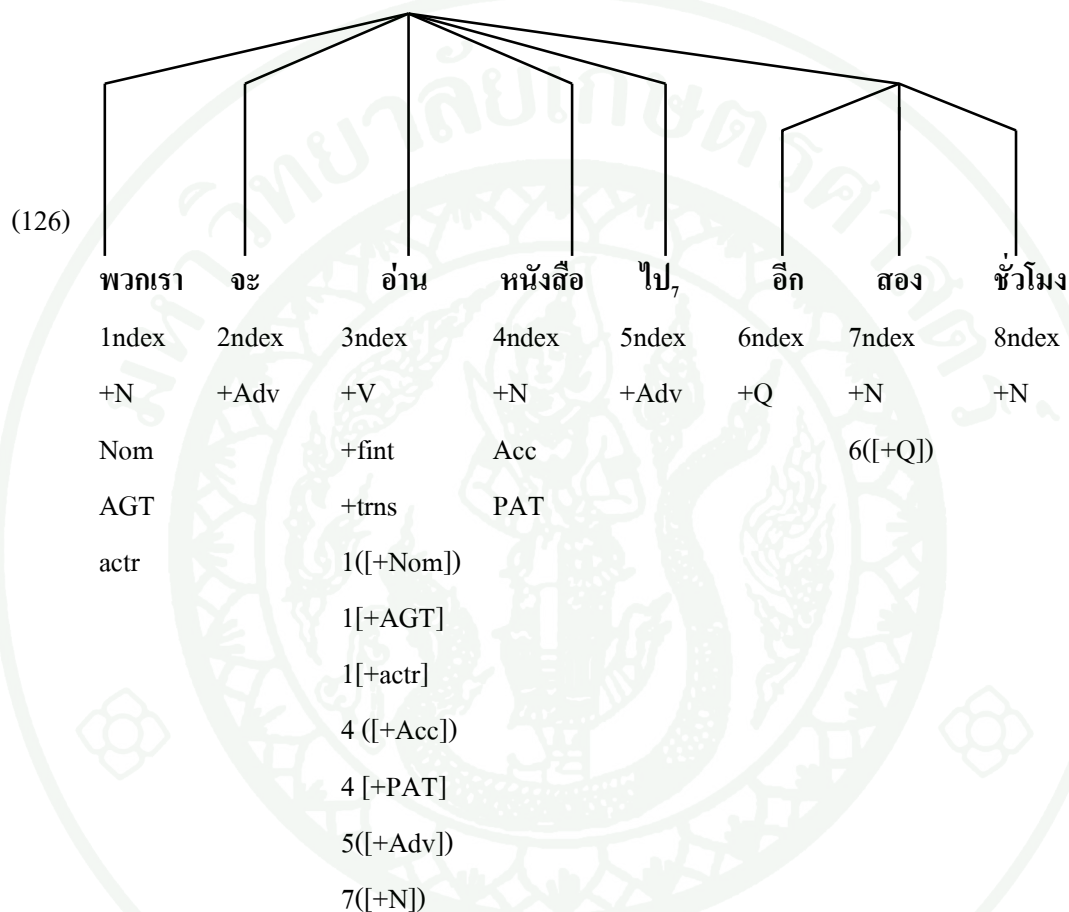
ภาพที่ 4.19 แสดงความแตกต่างระหว่างคำวิเศษณ์ 'ไป' และ 'มา'

จากภาพที่ 4.19 แสดงการใช้คำวิเศษณ์ 'ไป' และ 'มา' กับเหตุการณ์ 'อ่านหนังสือ' ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่กินเวลาและเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่พูดเช่นเดียวกัน ผู้พูดจะเลือกใช้คำวิเศษณ์ 'ไป' เพื่อแสดงว่าเหตุการณ์นั้นจะดำเนินต่อไปจากเวลาที่พูด ในขณะที่ผู้พูดเลือกใช้คำวิเศษณ์ 'มา' เมื่อเหตุการณ์นั้นดำเนินจากอดีตมาจนถึงเวลาที่พูด กล่าวคือ ผู้พูดเลือกใช้คำวิเศษณ์ 'ไป' เมื่อผู้พูดมั่นใจว่าเหตุการณ์การอ่านหนังสือจะดำเนินต่อไปอีก 2 ชั่วโมง แต่ผู้พูดใช้คำวิเศษณ์ 'มา' เมื่อผู้พูดไม่ได้สนใจว่าการอ่านหนังสือซึ่งดำเนินมาจากในอดีตเป็นเวลา 2 ชั่วโมง จะดำเนินต่อไปอีกหรือไม่

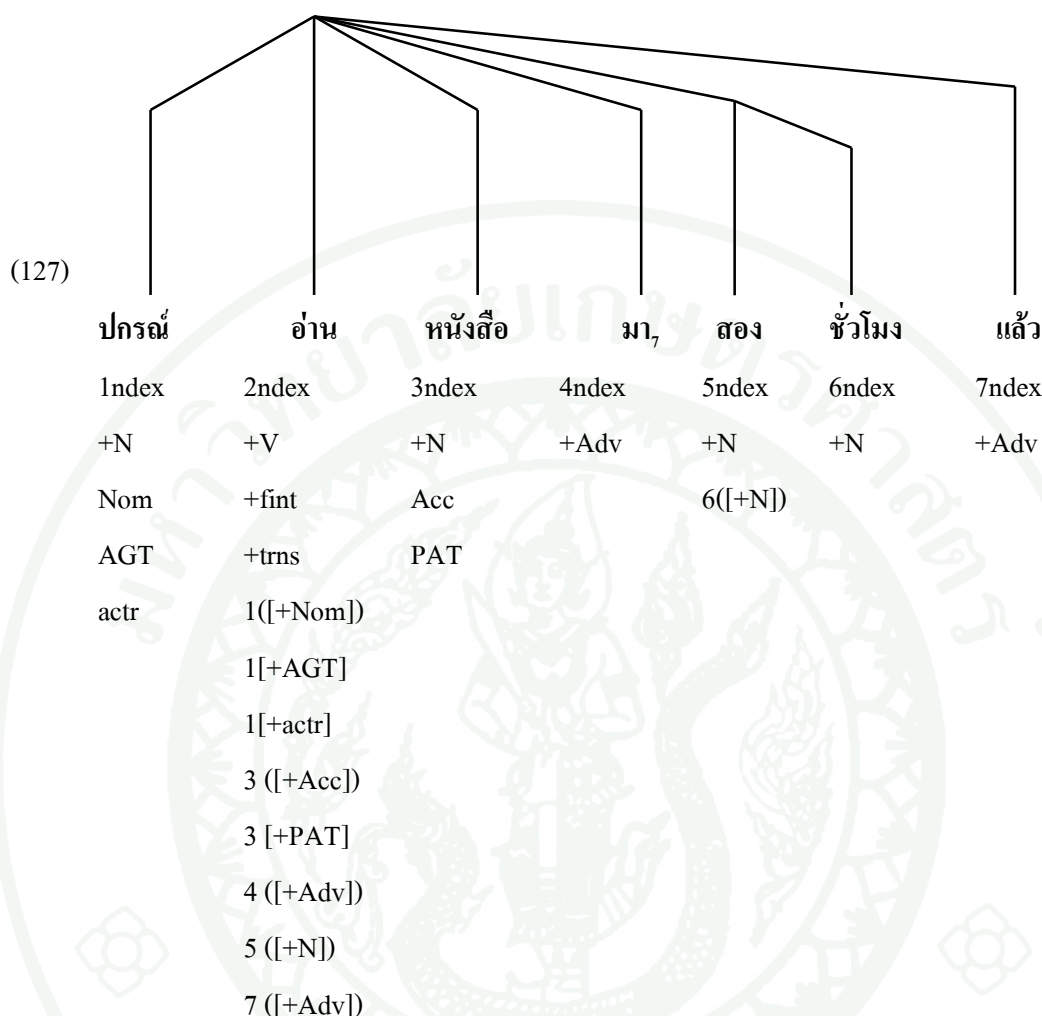
นอกจากนี้ ยังพบว่า คำวิเศษณ์ 'มา' ไม่สามารถปรากฏร่วมกับกริยาสองชุดแสดงเหตุการณ์สองเหตุการณ์ และใช้คำว่า 'มา' ปรากฏหลังคำกริยาซ้ำกันสองครั้ง เพื่อบ่งชี้ว่าทั้งสองเหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อมกันเช่นเดียวกับคำว่า 'ไป' ได้ ดังนี้

(128) ริสารีดฟ้าไป ร้องเพลงไป

(129) *อุดมรีดฟ้ามา ร้องเพลงมา

ภาพที่ 4.20 ตัวอย่างที่ (126) แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ 'ไป', แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ

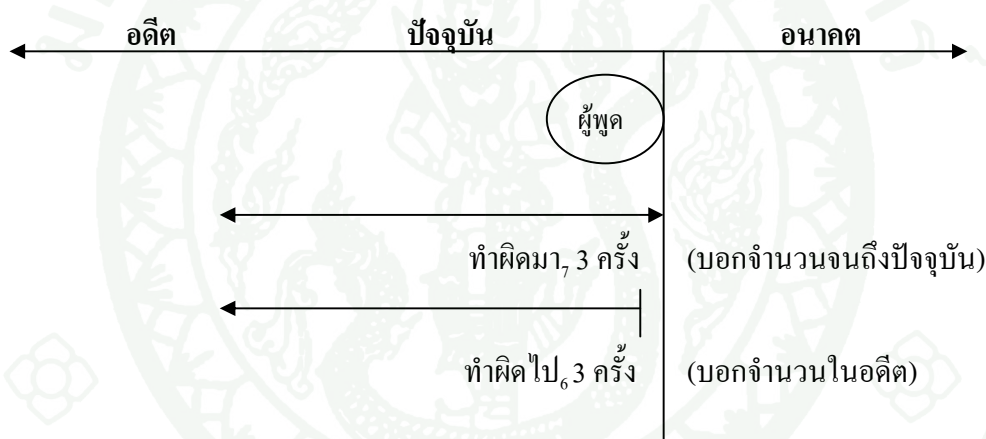
ภาพที่ 4.21 ตัวอย่างที่ (127) แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ มา₇ แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า กริยาบางตัว สามารถเป็นได้ทั้งกริยาแสดงการกระทำที่ยังไม่เสร็จสิ้นสมบูรณ์หรือกิจกรรมที่กินเวลา (atelic verbs) หรือเป็นกริยาที่แสดงการกระทำที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว (telic verbs) หรือกิจกรรมที่ไม่กินเวลาซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทที่แวดล้อม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(130) เขาทำผิดมา₇ สามครั้ง

(131) เขาทำผิดไป₆ สามครั้ง

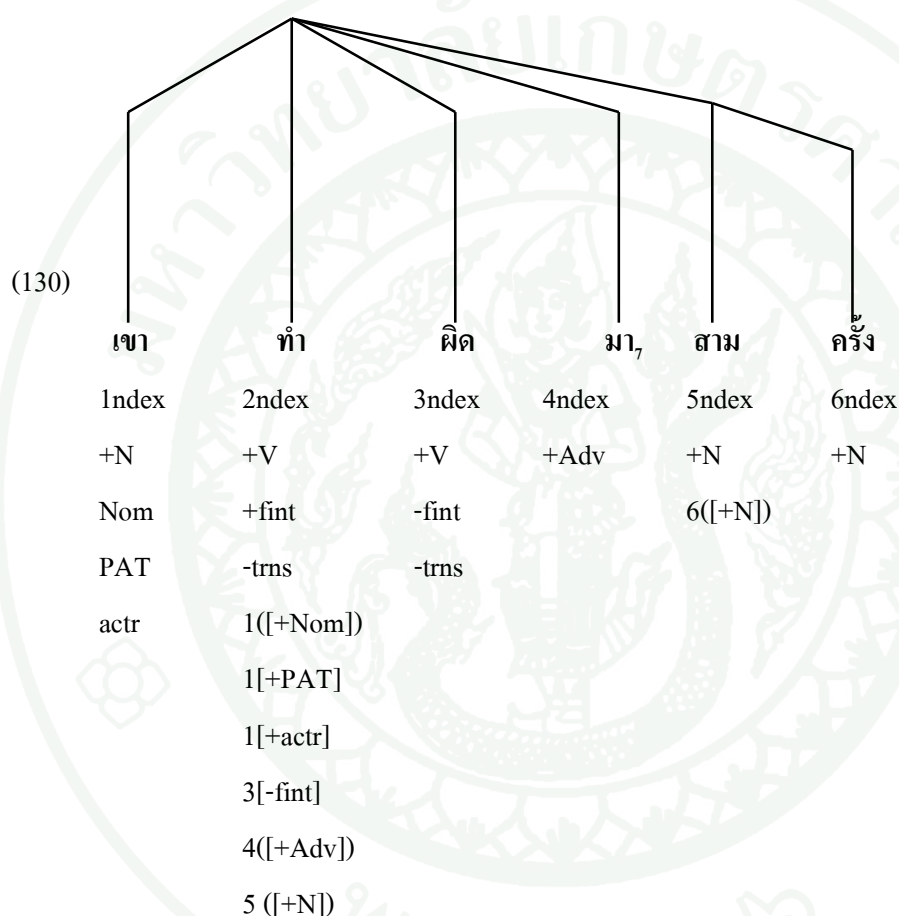
จากตัวอย่างข้างต้น คำวิเศษณ์ ไป_6 และ มา_7 ปรากฏร่วมกับคำกริยา ทำ เช่นเดียวกัน ทั้งสองประโยคต่างแสดงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตและเสร็จสมบูรณ์ก่อนเวลาที่อ้างอิง แต่การเลือกใช้คำวิเศษณ์ ไป และ มา ร่วมกับกริยาแสดงการกระทำในแต่ละประโยค แสดงให้เห็นการมองเหตุการณ์ที่แตกต่างกันของผู้พูด โดยเหตุการณ์ในประโยคที่ (129) ซึ่งคำวิเศษณ์ มา_7 ปรากฏหลังกริยา ทำ เป็นการเน้นไปที่จุดเริ่มต้นของเหตุการณ์หรือการกระทำ ซึ่งผู้พูดมองว่าเหตุการณ์นั้นยังคงดำเนินอย่างต่อเนื่องมาจนถึงในขณะที่พูด กล่าวคือ ผู้ที่ถูกกล่าวอ้างถึงได้ทำความผิดพลาดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงเวลาที่พูด ในขณะที่เหตุการณ์ในประโยคที่ (130) ซึ่งคำวิเศษณ์ ไป_6 ปรากฏหลังกริยา ทำ เป็นการเน้นไปที่ผลของการกระทำ ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดของเหตุการณ์ที่กล่าวอ้างถึง ซึ่งมีเพียงผลของการกระทำของการทำผิดพลาดเท่านั้นที่ยังคงปรากฏอยู่ แต่เหตุการณ์ที่กล่าวอ้างถึงนั้นได้สิ้นสุดลงไปแล้ว ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

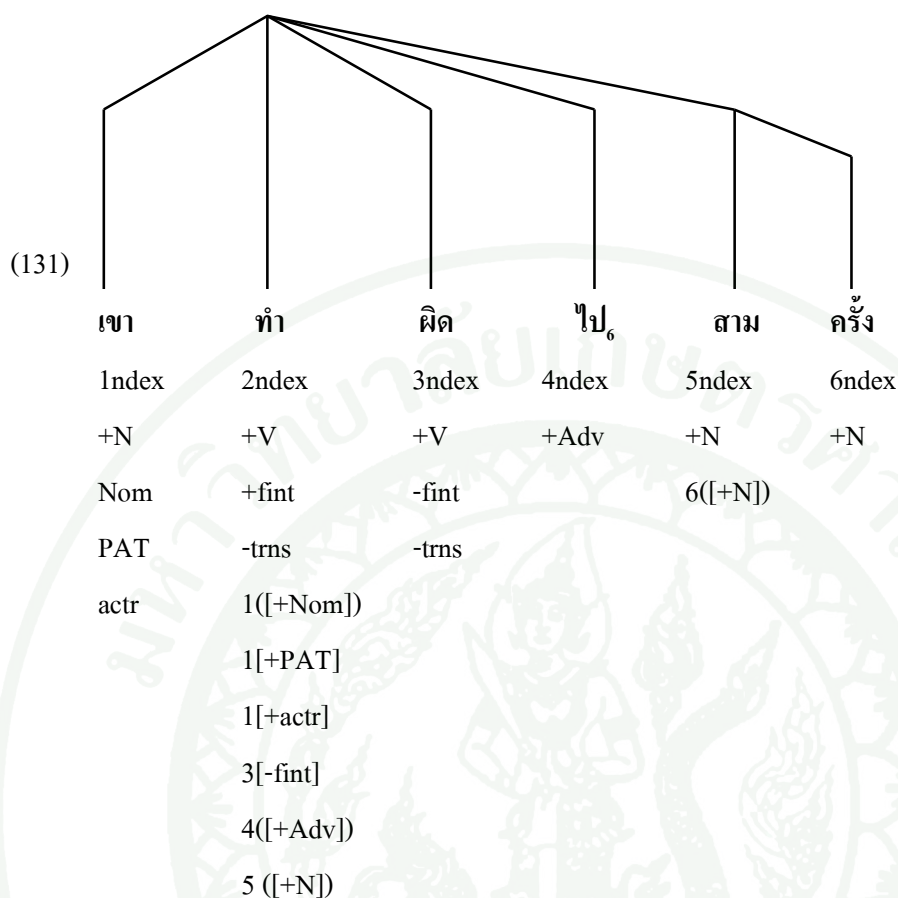
ภาพที่ 4.22 แสดงความแตกต่างระหว่างคำวิเศษณ์ ไป_6 และ มา_7 เมื่อปรากฏร่วมกับกริยาตัวเดียวกัน

จากภาพที่ 4.22 แสดงการใช้คำวิเศษณ์ ไป_6 และ มา_7 กับเหตุการณ์ ทำผิด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตและส่งผลมาถึงเวลาขณะที่พูดเช่นเดียวกัน ผู้พูดจะเลือกใช้คำวิเศษณ์ มา_7 เพื่อแสดงว่าเหตุการณ์การ ทำผิด ซึ่งดำเนินมาจากในอดีต จะยังคงเกิดขึ้นอีก ในขณะที่ผู้พูดจะเลือกใช้คำวิเศษณ์ ไป_6 เมื่อผู้พูดไม่ได้มองว่าการ ทำผิด ซึ่งดำเนินมาจากในอดีต จะเกิดขึ้นต่อไปอีก

การวิเคราะห์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า แม้คำวิเศษณ์ ไป₆ และ มา₇ จะปรากฏร่วมกับกริยาตัวเดียวกัน แต่มีความหมายแตกต่างกัน เนื่องจากคำวิเศษณ์ ไป₆ และ มา₇ แสดงความหมายแตกต่างกันในแง่ความสมบูรณ์ของเหตุการณ์ และการเลือกเน้นไปที่จุดเริ่มต้นหรือจุดจบของเหตุการณ์ อย่างไรก็ตาม คำวิเศษณ์ ไป₆ และ มา₇ ในที่นี้ มีการปรากฏในโครงสร้างเดียวกัน ดังนี้

ภาพที่ 4.23 ตัวอย่างที่ (130) แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ มา₇ แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ

ภาพที่ 4.24 ตัวอย่างที่ (131) แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป_๕ แสดงการณัลักษณะสมบูรณ์

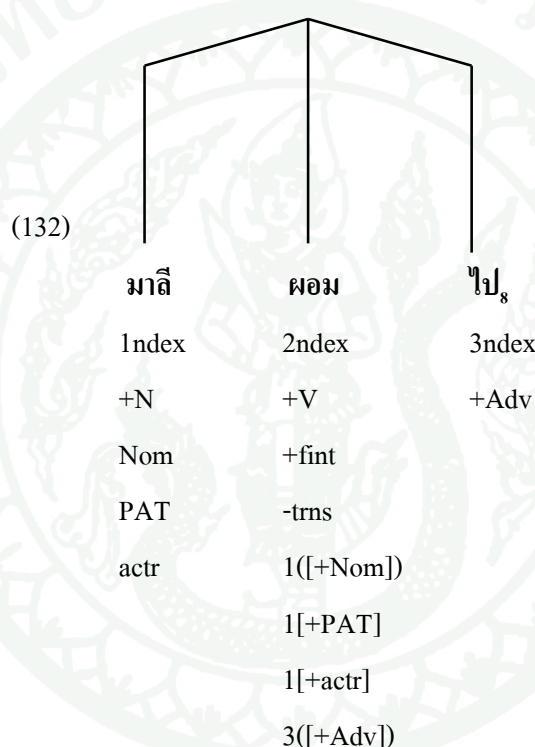
4. คำวิเศษณ์ ไป_๕ ‘แสดงการประเมินค่า’

คำวิเศษณ์ ไป_๕ มีความหมายในเชิงประเมินค่า แสดงปริมาณ คุณค่า หรือสถานะที่เกินไปจากมาตรฐานของผู้พูด เมื่อปรากฏหลังคำกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) เช่น อ้วน ผอม ดำ ขาว ดี เลว ตัวอย่างเช่น

(132) มาลีผอมไป_๕

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ผอม เป็นคำกริยาแสดงสภาพหรือสถานะ ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่เคลื่อนที่ได้ แต่เปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา คำวิเศษณ์ ไป_๕ ในที่นี้จึงมีความหมายในเชิงประเมินค่า แสดงถึงสถานะ

พอม ของประธานในประโยค ซึ่งเกินไปจากมาตรฐานของผู้พูด การใช้คำวิเศษณ์ ไป_๘ ร่วมกับคำกริยา แสดงสภาพ (stative verbs) เพื่อแสดงความหมายในเชิงประเมินค่า เป็นการเปรียบเทียบการเคลื่อนที่ของสิ่งมีชีวิตซึ่งเป็นรูปธรรมกับการเคลื่อนที่ของปริมาณ คุณค่า หรือสภาวะซึ่งเป็นนามธรรม แสดงให้เห็นทัศนคติของผู้พูดที่มองว่าสภาพหรือสภาวะใดสภาวะหนึ่งเคลื่อนที่ออกไปเกินจากจุดมาตรฐานของผู้พูด เช่นเดียวกับการเคลื่อนที่ออกจากจุดตั้งต้นของคำกริยา ไป_๘ โดยผู้พูดยึดเอาทัศนคติของตัวเองเป็นที่ตั้ง และใช้คำวิเศษณ์ ไป_๘ ในเชิงประเมินค่าเพื่อแสดงอัตราของผู้พูด

ภาพที่ 4.25 ตัวอย่างที่ (132) แผนภูมิต้นไม้ของคำวิเศษณ์ ไป_๘ แสดงการประเมินค่า

เนื่องจากคำที่ปรากฏหน้าหรือหลังกริยาในโครงสร้างประโยคภาษาไทยนั้น อาจเป็นได้ทั้ง คำกริยาหรือคำวิเศษณ์ ผู้วิจัยจึงนำคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏหลังคำกริยาชนิดต่างๆ มาทำการทดสอบ ชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ เพื่อตัดสินใจว่าคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏหลังคำกริยาชนิดต่างๆ เป็น คำกริยาหรือคำวิเศษณ์ ผลการทดสอบชนิดคำเป็นดังนี้

- 1) คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า “ไม่” ได้

คำกริยาในภาษาไทยสามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (133) นิดาตัดสินใจ ไป, เชียงใหม่
 นิดาตัดสินใจ ไม่ไป, เชียงใหม่
 นิดาตัดสินใจ นิดา ไม่ไป, เชียงใหม่

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า ไป, ซึ่งเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ เชียงใหม่ ในตัวอย่างที่ (133) สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า “ไม่” ได้ โดยไม่ทำให้เป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ และไม่ทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยน ในขณะที่คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า “ไม่” ได้ เนื่องจากทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (134) ฉัน ได้ยิน *ฉัน ไม่มาด้วยตัวเอง
 (135) เขาตาย *เขา ไม่ไปนานแล้ว
 (136) มาลีพอม *มาลี ไม่ไป

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ไป และ มา ในตัวอย่างที่ (134) – (136) มีความหมายแสดงทิศทาง แสดงการณ์ลักษณะสมบูรณ์ และแสดงการประเมินค่าตามลำดับ ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ เพราะจะทำให้เป็นประโยคที่ไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์

- 2) คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ ไม่สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ ดังนี้

คำกริยาที่เรียงต่อกันในภาษาไทยจะสามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (137) หนูดีวิ่ง ไป, บ้าน
 หนูดีวิ่ง และ ไป, บ้าน

จากตัวอย่าง ที่ (137) คำว่า ไป, เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏหลังกริยาแสดงการเคลื่อนที่ วิ่ง ร่วมกับคำนามการกสถานที่ ได้แก่ บ้าน สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ ในขณะที่คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ ไม่สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ ดังนี้

(138) *ไชยสิทธิ์มองและไป, บนท้องฟ้า

(139) *มนุษย์เกิดและมา, เพื่อใช้กรรม

(140) *เราเดินร่ำและมา, สองชั่วโมง

จากตัวอย่างที่ (138)- (140) คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ ปรากฏหลังกริยา มอง เกิด และ เดินร่ำ ตามลำดับ ไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำสันธาน “และ” ได้ เพราะทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนไป

3) คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ ไม่สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้

คำกริยาในภาษาไทยจะสามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ในขณะที่คำว่า คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ ไม่สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นได้ พิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้

(141) คำถาม: หนูแดงไป, โรงเรียนหรือเปล่า

คำตอบ: ไป

(142) คำถาม: ไชยสิทธิ์มองไป, บนท้องฟ้าหรือเปล่า

คำตอบ : *ไป

คำตอบ : มอง

(143) คำถาม: เขาตายไป, หรือเปล่า

คำตอบ : *ไป

คำตอบ : ตาย

(144) คำถาม: พวกเขาเดินร่ำมา,หรือเปล่า

คำตอบ : *มา

คำตอบ : *เดิน*

(145) คำถาม: มาลีพอมไป,หรือเปล่า

คำตอบ : *ไป

คำตอบ : *พอม*

จากการทดสอบจะเห็นได้ว่า คำว่า ไป, ซึ่งเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ในตัวอย่างที่ (141) สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ ในขณะที่ คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ ในตัวอย่างที่ (142) – (145) ไม่สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธได้ เพราะจะทำให้ความหมายของประโยคไม่เหมือนเดิม และไม่เป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษา

4) คำว่า ไป ที่เป็นคำวิเศษณ์ ไม่สามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” แทนได้

คำว่า ไป ที่เป็นคำกริยาสามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” ซึ่งเป็นคำราชาศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกับคำกริยา ไป แทนที่ได้ โดยไม่ทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยน ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้วว่า เกณฑ์การทดสอบนี้เป็นเกณฑ์การทดสอบด้านความหมาย ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นเกณฑ์รองในการพิจารณาคำว่า ไป ว่าเป็นคำกริยาหรือคำวิเศษณ์ และใช้เฉพาะในกรณีที่คำว่า ไป ไม่ได้มีคำนามตามมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(146) ภาษาทั่วไป: เจ้าชายไป,

ราชาศัพท์: เจ้าชายเสด็จพระราชดำเนิน

จากตัวอย่างที่ (146) คำว่า ไป, เป็นอกรรมกริยาแสดงการเคลื่อนที่ สามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” ซึ่งเป็นคำราชาศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกับคำกริยา ไป แทนที่ได้ โดยไม่ทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยน แตกต่างกับ คำวิเศษณ์ ไป ที่ไม่สามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” แทนได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(147) ภาษาทั่วไป: เจ้าชายมอง ไป_5 บนท้องฟ้า

ราชาศัพท์: *เจ้าชายทอดพระเนตรเสด็จพระราชดำเนิน

(148) ภาษาทั่วไป: เจ้าชายเสียชีวิต ไป_6 นานแล้ว

ราชาศัพท์: *เจ้าชายสิ้นพระชนม์เสด็จพระราชดำเนิน

(149) ภาษาทั่วไป: เจ้าหญิงเล่นละคร ไป_7 จนจบ

ราชาศัพท์: *เจ้าหญิงทรงแสดงละครเสด็จพระราชดำเนิน

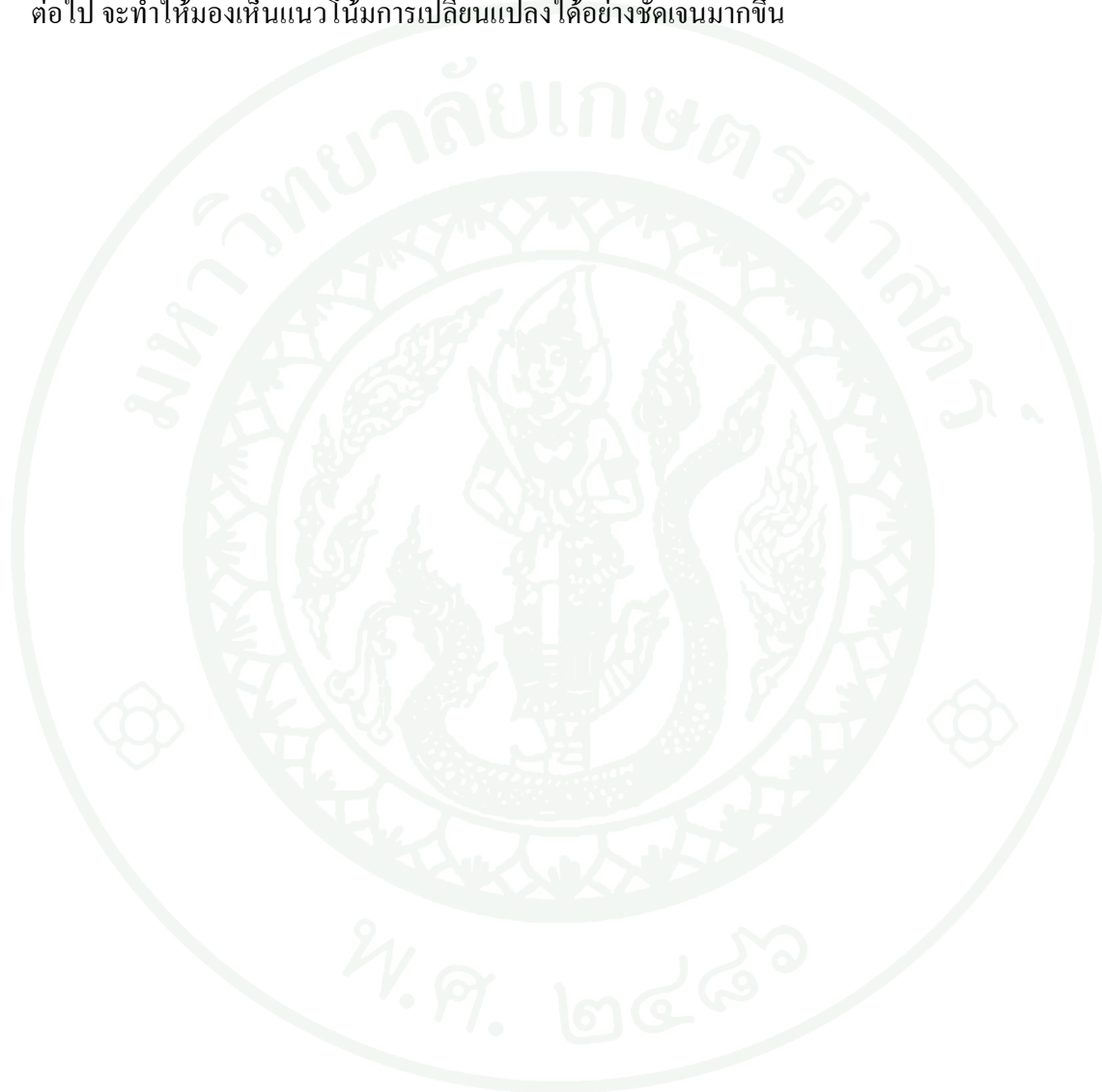
(150) ภาษาทั่วไป: เจ้าชายพอม ไป_8

ราชาศัพท์: *เจ้าชายชูประองค์เสด็จพระราชดำเนิน

จากการทดสอบ คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ ปรากฏหลังคำกริยาชนิดต่างๆ ด้วยเกณฑ์การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ แสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ไม่มีคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ของคำกริยา เนื่องจากไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ไม่สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ ไม่สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ และไม่สามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” แทนที่ได้ (เฉพาะคำวิเศษณ์ ไป)

ในด้านความหมาย คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ ปรากฏความหมายที่แตกต่างจากความหมายหลักของคำกริยา ไป และ มา กล่าวคือ ไม่ปรากฏความหมายแสดงการเคลื่อนที่ แต่แสดงความหมายอื่นๆ ได้แก่ ความหมายแสดงทิศทาง ความหมายแสดงการณัฏกษณะสมบูรณ์ ความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ และความหมายแสดงคุณค่าหรือปริมาณที่เกินจากมาตรฐานของผู้พูด จากการวิเคราะห์การแสดงความหมายต่างๆ ของคำวิเศษณ์ ไป และ มา ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความรู้สึกลึกซึ้งและทัศนคติของผู้ใช้ภาษาไทยส่งผลต่อการขยายความหมายของคำว่า ไป และ มา ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้ตรงกับแนวคิดของ Traugott (1982) และผลการวิจัยของ Jaroenkitboworn (2009)

การที่ในภาษาไทยมีทั้งคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ นั้น แสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป และ มา เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ โดยการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มในการกลายเป็นคำไวยกรณ์ของคำว่า ไป และ มา การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันซึ่งจะได้กล่าวถึงในบทต่อไป จะทำให้มองเห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

บทที่ 5

ผลการปรับขยายหน้าที่ของคำว่า ไป และ มา

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ทั้งที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์การปรับขยายหน้าที่ของคำว่า ไป และ มา แนวโน้มในการปรากฏ และการกลายเป็นคำไวยกรณ์ของคำว่า ไป และ มา

การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป

1. การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำกริยา ไป

การปรากฏของคำกริยา ไป รูปแบบต่างๆ ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน สามารถแสดงได้ดังนี้

1.1 คำว่า ไป,

ตารางที่ 5.1 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป,

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า ไป,
สุโขทัย	0.16
อยุธยา	0.23
ร.5	0.13
ร.6	0.20
ร.7	0.12
ร.8	0.17
ร.9	0.41

คำว่า ไป_1 ที่ป็นกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏตามลำพัง โดยไม่มีคำนามตามมา มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่โดยไม่ระบุจุดหมาย’ มีความถี่ในการปรากฏเพิ่มขึ้นในสมัยอยุธยา โดยปรากฏเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.16 ในสมัยสุโขทัย เป็นร้อยละ 0.23 ในสมัยอยุธยา และปรากฏลดลงในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 7 โดยปรากฏน้อยที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 7 ในอัตราร้อยละ 0.12 หลังจากนั้นจึงปรากฏเพิ่มขึ้นเป็น 0.17 ในสมัยรัชกาลที่ 8 และปรากฏเพิ่มมากขึ้นหนึ่งเท่าตัวเป็นร้อยละ 0.41 ในสมัยรัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นสมัยที่คำว่า ไป_1 มีการปรากฏมากที่สุด

ผู้วิจัยพิจารณาว่าการที่คำว่า ไป_1 ปรากฏลดลงในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 7 นั้นอาจมีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เนื่องจากสมัยรัชกาลที่ 5 และสมัยรัชกาลที่ 7 เป็นสมัยที่บ้านเมืองมีความเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน จึงอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษา นอกจากนี้ การที่คำว่า ไป_1 ปรากฏมากที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 9 ในอัตราร้อยละ 0.41 แสดงให้เห็นการปรากฏเพิ่มมากขึ้นจากในสมัยอดีต เช่น ในสมัยสุโขทัยและในสมัยอยุธยาได้อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบัน ผู้ใช้ภาษานิยมใช้คำว่า ไป_1 เพื่อแสดงความหมายของการเคลื่อนที่ออกจากจุดตั้งต้นโดยไม่ระบุจุดหมาย มากขึ้นกว่าในสมัยอดีต

1.2 คำว่า ไป_2

ตารางที่ 5.2 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป_2

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า ไป_2
สุโขทัย	0.25
อยุธยา	0.17
ร.5	0.10
ร.6	0.13
ร.7	0.07
ร.8	0.13
ร.9	0.21

คำว่า ไป_2 เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ปรากฏร่วมกับบุพบทลีแสดงสถานที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หรือเคลื่อนที่ยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ มีความถี่ในการปรากฏลดลงเรื่อยๆ จากในสมัยสุโขทัย ที่ปรากฏในอัตราร้อยละ 0.25 โดยปรากฏน้อยที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 7 ในอัตราร้อยละ 0.07 และมีการปรากฏเพิ่มขึ้นเป็น 0.18 ในสมัยรัชกาลที่ 8 เท่ากันกับการปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 6 และปรากฏเพิ่มขึ้นเป็น 0.21 ในสมัยรัชกาลที่ 9

แม้ว่าคำว่า ไป_2 จะมีการปรากฏเพิ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 รัชกาลที่ 8 และรัชกาลที่ 9 แต่เมื่อพิจารณาการปรากฏของคำว่า ไป_2 ในสมัยต่างๆ ในภาพรวมนั้น พบว่า คำว่า ไป_2 มีความถี่ในการปรากฏลดลงจากในสมัยอดีต ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากการที่ คำว่า ไป_2 ปรากฏมากที่สุด ในสมัยสุโขทัยในอัตราร้อยละ 0.25 จึงแสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้ภาษาในสมัยอดีตนิยมใช้คำว่า ไป_2 เพื่อแสดงความหมายของการเคลื่อนที่ร่วมกับบุพบทลีมากกว่าผู้ใช้ภาษาในปัจจุบัน

1.3 คำว่า ไป_3

ตารางที่ 5.3 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป_3

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า ไป_3
สุโขทัย	0.04
อยุธยา	0.09
ร.5	0.06
ร.6	0.15
ร.7	0.13
ร.8	0.05
ร.9	0.18

คำว่า ไป_3 เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่ไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ มีความถี่ในการปรากฏเพิ่มขึ้นในสมัยอยุธยา โดยปรากฏเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.04 ในสมัยสุโขทัย เป็นร้อยละ 0.09 ในสมัยอยุธยา จากนั้นจึงปรากฏลดลงในอัตราร้อยละ 0.06 ในสมัยรัชกาลที่ 5 และลดลงอีกครั้งจนเหลือ 0.05 ในรัชกาลที่ 8

ผู้วิจัยสังเกตว่าการปรากฏลดลงของคำว่า ไป_3 เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 7 และรัชกาลที่ 8 ซึ่งเป็นสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และอัตราการปรากฏที่ลดลงนั้นก็ยิ่งมากกว่าการปรากฏของคำว่า ไป_3 ในสมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นสมัยที่มีการปรากฏน้อยที่สุด นอกจากนี้ คำว่า ไป_3 ปรากฏเพิ่มขึ้นจากอัตราร้อยละ 0.05 ในสมัยรัชกาลที่ 8 มาเป็นร้อยละ 0.18 ในสมัยรัชกาลที่ 9 โดยปรากฏเพิ่มมากขึ้นประมาณสี่เท่าตัวจากในสมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นสมัยที่คำว่า ไป_3 ปรากฏน้อยที่สุด

จะสังเกตได้ว่าการปรากฏเพิ่มขึ้นในปัจจุบันของคำว่า ไป_3 สอดคล้องกับการปรากฏลดลงจากในสมัยอดีตของคำว่า ไป_2 จึงแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาในปัจจุบันนิยมใช้คำว่า ไป_3 แสดงการเคลื่อนที่ร่วมกับคำนามการกสถานที่ มากกว่าใช้คำว่า ไป_2 แสดงการเคลื่อนที่ร่วมกับบุพบทวลี และยังแสดงให้เห็นพัฒนาการทางด้านหน้าที่ของคำว่า ไป ที่เป็นคำกริยา ซึ่งโครงสร้างที่ซับซ้อนน้อยกว่าจะได้รับความนิยมใช้มากขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป

การปรากฏเพิ่มขึ้นของคำว่า ไป_3 และการปรากฏลดลงของคำว่า ไป_2 มีความสัมพันธ์กันเนื่องจากทั้งคำว่า ไป_2 และคำว่า ไป_3 ต่างก็เป็นคำกริยาที่ใช้แสดงการเคลื่อนที่ออกจากจุดตั้งต้นไปยังสถานที่ซึ่งเป็นจุดหมายในการเคลื่อนที่ และเนื่องจากผู้ใช้ภาษาสามารถเลือกใช้คำกริยา ไป ร่วมกับบุพบทวลีแสดงสถานที่หรือใช้คำกริยา ไป ร่วมกับคำนามการกสถานที่ซึ่งเป็นจุดหมายในการเคลื่อนที่ก็ได้ ดังนั้น คำว่า ไป_3 ซึ่งปรากฏในโครงสร้างที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าจึงได้รับความนิยมใช้เพิ่มขึ้นในปัจจุบันมากกว่าคำว่า ไป_2

1.4 คำว่า ไป₄

ตารางที่ 5.4 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป₄

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า ไป ₄
สุโขทัย	0.61
อยุธยา	0.70
ร.5	0.41
ร.6	0.50
ร.7	0.43
ร.8	0.53
ร.9	0.67

คำว่า ไป₄ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับคำกริยาทั่วไป มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่เพื่อกระทำกริยา’ มีความถี่ในการปรากฏเพิ่มขึ้นในสมัยอยุธยา โดยปรากฏเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.61 ในสมัยสุโขทัย เป็นร้อยละ 0.70 ในสมัยอยุธยา และปรากฏลดลงในสมัยรัชกาลที่ 5 ในอัตราร้อยละ 0.41 ซึ่งเป็นสมัยที่คำว่า ไป₄ มีการปรากฏน้อยที่สุด จากนั้นจึงปรากฏเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 0.50 ในสมัยรัชกาลที่ 6 และลดลงอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 7 ในอัตราร้อยละ 0.43 ก่อนที่จะปรากฏเพิ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 8 และสมัยรัชกาลที่ 9 โดยปรากฏในอัตราร้อยละ 0.67 ในสมัยรัชกาลที่ 9 ซึ่งใกล้เคียงกับในสมัยอยุธยา ที่คำว่า ไป₄ ปรากฏมากที่สุด

ความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป₄ สอดคล้องกับความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป₁ โดยทั้งคำว่า ไป₁ และคำว่า ไป₄ ต่างก็ปรากฏเพิ่มขึ้นจากในสมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นสมัยแรกที่คำว่า ไป ปรากฏขึ้น และทั้งสองคำมีการปรากฏลดลงในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 7 ซึ่งเป็นสมัยที่บ้านเมืองมีความเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านและมีการปรากฏเพิ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 9 เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ทั้งสองคำยังเป็นคำกริยาที่มีการปรากฏโดยรวมมากกว่าคำกริยา ไป ตัวอื่นๆ จึงแสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป₁ และคำว่า ไป₄ มีการใช้ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มการปรากฏไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการปรับขยายหน้าที่ของคำว่า ไป ในอนาคต

ในส่วน of คำว่า ไป₄ ซึ่งเป็นคำกริยาแต่ไม่แสดงความหมายของการเคลื่อนที่นั้น มีจำนวนการปรากฏที่น้อยมาก ผู้วิจัยจึงไม่ได้นำมาคิดเป็นอัตราร้อยละ โดยคำว่า ไป₄ ที่ไม่แสดงความหมายของการเคลื่อนที่ปรากฏขึ้นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 และปรากฏอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากแหล่งข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้พบคำว่า ไป₄ ที่ไม่แสดงความหมายของการเคลื่อนที่ปรากฏน้อยมาก โดยผู้วิจัยสันนิษฐานว่าคำว่า ไป₄ ที่ไม่แสดงความหมายของการเคลื่อนที่นิยมใช้ในภาษาพูดมากกว่าในภาษาเขียน จึงยังไม่สามารถที่จะสรุปได้อย่างแน่ชัดว่าคำว่า ไป₄ ที่ไม่แสดงความหมายของการเคลื่อนที่นี้เป็นคำกริยาที่กำลังจะกลายไปเป็นคำวิเศษณ์ในอนาคตหรือไม่

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำว่า ไป₄ จากความหมายแสดงการเคลื่อนที่ออกจากจุดตั้งต้นของสิ่งมีชีวิตไปเป็นความหมายโดยนัยที่แสดงถึงการกระทำที่ผู้พูดไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่งผลต่อบุคคลที่ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดผู้พูด เป็นการขยายความหมายในเชิงอุปลักษณ์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจากความหมายที่เป็นรูปธรรมไปสู่ความหมายนามธรรม ซึ่งการขยายความหมายในเชิงอุปลักษณ์นี้มักจะเกิดขึ้นในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ดังนั้น การศึกษาคำว่า ไป₄ ซึ่งไม่ได้แสดงการเคลื่อนที่เพื่อศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป จึงเป็นหัวข้อที่น่าจะทำการศึกษาคืบต่อไปในอนาคต

2. การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป

การปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป รูปแบบต่างๆ ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน แสดงได้ดังนี้

2.1 คำว่า ไป

ตารางที่ 5.5 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า ไป
สุโขทัย	0.02
อยุธยา	0.02
ร.5	0.03
ร.6	0.08
ร.7	0.07
ร.8	0.06
ร.9	0.17

คำวิเศษณ์ ไป ให้ความหมายแสดงทิศทาง ปรากฏหลังคำกริยาที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและกริยาการติดต่อสื่อสาร มีความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุดในสมัยสุโขทัยและอยุธยาในอัตราร้อยละ 0.02 หลังจากนั้นในสมัยรัชกาลที่ 5 คำวิเศษณ์ ไป ปรากฏเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 0.03 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 0.08 ในสมัยรัชกาลที่ 6 จากนั้นจึงปรากฏลดลงเล็กน้อยในสมัยรัชกาลที่ 7 และรัชกาลที่ 8 ก่อนที่จะปรากฏมากที่สุด ในอัตราร้อยละ 0.17 ในสมัยรัชกาลที่ 9 เพิ่มขึ้นจากสมัยสุโขทัยและอยุธยาถึงแปดเท่าตัว เมื่อพิจารณาความถี่ในการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป พบว่า คำวิเศษณ์ ไป ในปัจจุบัน ปรากฏเพิ่มขึ้นจากในสมัยอดีตอย่างน่าสนใจ โดยปรากฏเพิ่มขึ้นถึงแปดเท่าตัวจากในสมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นสมัยแรกที่พบคำวิเศษณ์ ไป การที่ผู้ใ้ภาษานิยมใช้คำวิเศษณ์ ไป ในการแสดงทิศทางเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน แสดงให้เห็นการเข้าสู่กระบวนการกลายเป็นคำไวพจน์ของคำว่า ไป ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 คำว่า ไป

ตารางที่ 5.6 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า ไป
สุโขทัย	0.06
อยุธยา	0.04
ร.5	0.09
ร.6	0.10
ร.7	0.05
ร.8	0.06
ร.9	0.22

คำวิเศษณ์ ไป แสดงการณั้ลักษณะสมบูรณ์ แสดงความสมบูรณ์ในแง่ของผลการกระทำ เมื่อปรากฏหลังกริยาที่แสดงการกระทำที่สำเร็จหรือเสร็จสิ้นสมบูรณ์ (telic verbs) และแสดงความสมบูรณ์ของสภาพ (state) เมื่อปรากฏร่วมกับกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) มีความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุดในสมัยอยุธยา ในอัตราร้อยละ 0.04 และปรากฏเพิ่มขึ้นเป็น 0.09 ในสมัยรัชกาลที่ 5 และ 0.10 ในสมัยรัชกาลที่ 6 ก่อนที่จะปรากฏลดลงเหลือร้อยละ 0.05 ในสมัยรัชกาลที่ 7 และกลับมาเพิ่มขึ้นอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 8 และปรากฏมากที่สุด ในอัตราร้อยละ 0.22 ในสมัยรัชกาลที่ 9 โดยปรากฏเพิ่มขึ้นจากในสมัยอยุธยาประมาณหกเท่าตัว

จากการศึกษาการปรากฏของคำว่า ไป ที่เป็นคำวิเศษณ์ พบว่า คำวิเศษณ์ ไป แสดงการณั้ลักษณะสมบูรณ์เป็นคำวิเศษณ์ที่มีอัตราการปรากฏโดยรวมมากที่สุดในบรรดาคำวิเศษณ์ไป ผลการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป ในสมัยปัจจุบันซึ่งเพิ่มมากขึ้นจากในสมัยอยุธยา และการปรากฏมากที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 9 สอดคล้องกับการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป ที่มีความหมายแสดงทิศทาง จึงแสดงให้เห็นแนวโน้มในการปรากฏเพิ่มมากขึ้นของคำวิเศษณ์ ไป ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการกลายเป็นคำไวยารณั้

2.3 คำว่า ไป,

ตารางที่ 5.7 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป,

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า ไป,
สุโขทัย	0.03
อยุธยา	0.04
ร.5	0.04
ร.6	0.04
ร.7	0.02
ร.8	0.006
ร.9	0.06

คำวิเศษณ์ ไป, มีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ เมื่อปรากฏหลังกริยาที่แสดงการกระทำที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ หรือกริยาที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมต่างๆ (atelic verbs) ปรากฏเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.03 ในสมัยสุโขทัย เป็นร้อยละ 0.04 ในสมัยอยุธยา และคงที่ในอัตราร้อยละ 0.04 จนถึงในสมัยรัชกาลที่ 6 และปรากฏลดลงครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 7 ในอัตราร้อยละ 0.02 และลดลงอย่างต่อเนื่องในสมัยรัชกาลที่ 8 จนเหลือเพียงร้อยละ 0.006 ซึ่งเป็นสมัยที่มีความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุด ก่อนจะกลับมาปรากฏเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในอัตราร้อยละ 0.06 ในสมัยรัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นสมัยที่คำวิเศษณ์ ไป, ปรากฏมากที่สุด

จากการศึกษาความถี่ในการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป, พบว่า คำวิเศษณ์ ไป, ปรากฏไม่มากนักในแต่ละสมัย และไม่ได้ปรากฏเพิ่มขึ้นจากในสมัยอดีตอย่างชัดเจนเหมือนกับคำวิเศษณ์ ไป ตัวอื่นๆ อย่างไรก็ตาม แนวโน้มการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป, สอดคล้องกับแนวโน้มในการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป, และคำวิเศษณ์ ไป, ซึ่งเริ่มมีการปรากฏลดลงในสมัยรัชกาลที่ 7 ที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และยังปรากฏมากที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 9 เช่นเดียวกัน จึงแสดงให้เห็นกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.4 คำว่า ไป

ตารางที่ 5.8 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ไป

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า ไป
สุโขทัย	0.011
อยุธยา	ไม่ปรากฏ
ร.5	0.012
ร.6	0.004
ร.7	0.010
ร.8	0.013
ร.9	0.019

คำวิเศษณ์ ไป มีความหมายในเชิงประเมินค่า แสดงปริมาณ คุณค่า หรือสภาวะที่เกินไปจากมาตรฐานของผู้พูด เมื่อปรากฏหลังคำกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) มีความถี่ในการปรากฏโดยรวมลงในอัตราร้อยละ 0.01 ตั้งแต่ในสมัยสุโขทัยจนถึงรัชกาลที่ 9 โดยปรากฏลดลงครั้งเดียวในสมัยรัชกาลที่ 6 ในอัตราร้อยละ 0.004 ซึ่งเป็นสมัยที่มีการปรากฏน้อยที่สุด

การศึกษาการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป พบว่า คำวิเศษณ์ ไป ปรากฏครั้งแรกตั้งแต่ในสมัยสุโขทัย แต่กลับไม่ปรากฏในสมัยอยุธยา และปรากฏอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 5 ในอัตราร้อยละ 0.01 เช่นเดิม โดยคำวิเศษณ์ ไป เป็นคำวิเศษณ์ที่มีอัตราการปรากฏน้อยที่สุดในทุกสมัย (ยกเว้นในสมัยรัชกาลที่ 8) แสดงให้เห็นว่าแม้คำวิเศษณ์ ไป จะมีการปรากฏครั้งแรกตั้งแต่ในสมัยสุโขทัย แต่การใช้คำวิเศษณ์ ไป เพื่อแสดงความหมายในเชิงประเมินค่าไม่ได้เพิ่มขึ้นมากนักจากในอดีต อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป โดยรวม พบว่า แนวโน้มในการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป ยังคงเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับคำวิเศษณ์ ไป ตัวอื่นๆ และแม้ว่าคำวิเศษณ์ ไป จะมีผลการปรากฏลงในอัตราร้อยละ 0.01 แต่ข้อมูลการปรากฏก็แสดงให้เห็นว่า คำวิเศษณ์ ไป ปรากฏมากที่สุด ในสมัยรัชกาลที่ 9 เช่นเดียวกับคำวิเศษณ์ ไป ตัวอื่นๆ โดยปรากฏในอัตราร้อยละ 0.019 ซึ่งเป็นอัตราการปรากฏที่มากที่สุดของคำวิเศษณ์ ไป

ตารางที่ 5.9 แสดงการปรากฏของคำว่า ไป ในรูปแบบต่างๆ ในแต่ละสมัย

รูปแบบ	จำนวนคำว่า ไป ที่ปรากฏในสมัยต่างๆ แบ่งตามรูปแบบการปรากฏ													
	สุโขทัย	ร้อยละ	อยุธยา	ร้อยละ	ร.5	ร้อยละ	ร.6	ร้อยละ	ร.7	ร้อยละ	ร.8	ร้อยละ	ร.9	ร้อยละ
ไป ₁	58	0.16	47	0.23	65	0.13	47	0.20	36	0.12	51	0.17	126	0.41
ไป ₂	87	0.25	34	0.17	51	0.10	31	0.13	23	0.07	38	0.13	66	0.21
ไป ₃	17	0.04	18	0.09	34	0.06	35	0.15	38	0.13	17	0.05	38	0.13
ไป ₄	213	0.61	139	0.70	206	0.41	115	0.50	125	0.43	154	0.53	204	0.67
ไป ₅	9	0.02	5	0.02	18	0.03	19	0.08	23	0.07	19	0.06	52	0.17
ไป ₆	21	0.06	9	0.04	45	0.09	24	0.10	16	0.05	20	0.06	67	0.22
ไป ₇	13	0.03	8	0.04	22	0.04	10	0.04	6	0.02	2	0.006	21	0.06
ไป ₈	4	0.01	0	0	6	0.01	1	0.004	3	0.01	4	0.01	6	0.01
รวม	422	1.22	260	1.32	447	0.91	282	1.23	270	0.93	305	1.06	598	1.97
จำนวน คำทั้งหมด	34,521		19,601		49,090		22,766		28,890		28,639		30,215	

3. ผลการปรับขยายหน้าที่ของคำว่า ไป

จากการวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป ที่เป็นคำกริยา และคำว่า ไป ที่เป็นคำวิเศษณ์โดยละเอียด พบว่า สมัยรัชกาลที่ 9 เป็นสมัยที่มีอัตราการปรากฏของคำว่า ไป ในรูปแบบต่างๆ มากที่สุด ยกเว้น คำว่า ไป₂ และคำว่า ไป₄ ซึ่งมีอัตราการปรากฏมากเป็นอันดับสองในสมัยรัชกาลที่ 9 จึงแสดงให้เห็นว่าการใช้ภาษาในปัจจุบันมีความหลากหลายมากขึ้น ส่งผลให้คำว่า ไป มีการใช้ที่มากขึ้นในทุกรูปแบบ แตกต่างจากในสมัยอดีตซึ่งคำว่า ไป ที่เป็นกริยาเท่านั้นที่จะปรากฏมากที่สุด

ในขณะเดียวกัน ข้อมูลความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป รูปแบบต่างๆ แสดงให้เห็นว่า สมัยรัชกาลที่ 7 เป็นสมัยที่คำว่า ไป ปรากฏลดลงเกือบทุกรูปแบบ ยกเว้น คำว่า ไป₈ เท่านั้นที่ปรากฏเพิ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 7 จึงแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 7 ซึ่งส่งผลให้บ้านเมืองเกิดความเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาของผู้คนในสังคมไทยด้วย นอกจากนี้ สิ่งที่น่าสนใจที่สุดจากข้อมูลความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงรัชกาลที่ 9 ได้แก่ แนวโน้มในการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป โดยจะสังเกตได้ว่าในสมัยอดีตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยอยุธยาเป็นสมัยที่ คำวิเศษณ์ ไป ในทุกรูปแบบ มีการปรากฏน้อยที่สุดหรือไม่ปรากฏเลย มีเพียงคำวิเศษณ์ ไป₇ เท่านั้นที่ปรากฏน้อยที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 8 อย่างไรก็ตาม คำวิเศษณ์ ไป₇ ที่ปรากฏในสมัยอยุธยาก็ยังมียัตราในการปรากฏเพียงร้อยละ 0.04 ซึ่งน้อยกว่าการปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 9

แม้ว่าการปรากฏโดยรวมของคำวิเศษณ์ ไป จะมีอัตราการปรากฏมากที่สุดในสมัยสุโขทัย แต่ต่อมาในสมัยอยุธยา คำวิเศษณ์ ไป กลับปรากฏลดลงอย่างมาก ดังนั้น การปรากฏเพิ่มขึ้นอย่างน่าสนใจของคำวิเศษณ์ ไป ทุกรูปแบบในสมัยรัชกาลที่ 9 นี้เองที่ทำให้เราสรุปได้ว่าการใช้คำวิเศษณ์ ไป ในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้นจากในอดีต จึงแสดงให้เห็นการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป ได้อย่างชัดเจน เนื่องจากในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์นั้นคำเนื้อหาที่กำลังจะกลายเป็นคำไวยากรณ์จะเริ่มปรากฏน้อยลง ในขณะที่หน้าที่ใหม่ทางไวยากรณ์ของคำนั้นจะมีการใช้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งแม้ว่าคำกริยา ไป ที่มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่จะยังคงปรากฏในจำนวนมากในปัจจุบัน แต่การปรากฏเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ของคำวิเศษณ์ ไป ก็แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคำว่า ไป ที่เกิดขึ้นในการกลายเป็นคำไวยากรณ์

การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำว่า มา

1. การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำกริยา มา

การปรากฏของคำกริยา มารูปแบบต่างๆ ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน สามารถแสดงได้ดังนี้

1.1 คำว่า มา₁

ตารางที่ 5.10 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า มา₁

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า มา ₁
สุโขทัย	0.12
อยุธยา	0.24
ร.5	0.15
ร.6	0.11
ร.7	0.13
ร.8	0.09
ร.9	0.51

คำว่า มา₁ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏตามลำพัง โดยไม่มีคำนามตามมา มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่โดยไม่ระบุจุดหมาย’ ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยสุโขทัย ในอัตราร้อยละ 0.12 จากนั้นก็ปรากฏเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันไปไม่คงที่ แต่มีการปรากฏลดลงอย่างมากในสมัยรัชกาลที่ 8 ซึ่งเป็นสมัยที่มีการปรากฏน้อยที่สุด โดยปรากฏในอัตราร้อยละ 0.09 ก่อนที่จะปรากฏเพิ่มขึ้นอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 9 ในอัตราร้อยละ 0.51 ซึ่งเป็นการปรากฏเพิ่มขึ้นจากในสมัยรัชกาลที่ 8 ประมาณ หกเท่าตัว และเป็นสมัยที่ คำว่า มา₁ ปรากฏมากที่สุด

การปรากฏของคำว่า ma_1 โดยรวม แสดงให้เห็นว่าคำว่า ma_1 ในปัจจุบันปรากฏเพิ่มขึ้นจากในสมัยอดีต โดยเริ่มปรากฏมากขึ้นอย่างชัดเจนในสมัยอยุธยาในอัตราร้อยละ 0.24 ก่อนที่จะปรากฏมากที่สุดถึงร้อยละ 0.51 ในสมัยรัชกาลที่ 9 ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า การปรากฏลดลงของคำว่า ma_1 ในสมัยรัชกาลที่ 8 นั้น เป็นผลกระทบที่ต่อเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 7 และการปรากฏเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนของคำว่า ma_1 ในปัจจุบันนั้น แสดงให้เห็นแนวโน้มการใช้คำว่า ma_1 ปรากฏตามลำพัง เพื่อแสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดหมายที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

1.2 คำว่า ma_2

ตารางที่ 5.11 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ma_2

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า ma_2
สุโขทัย	0.19
อยุธยา	0.12
ร.5	0.08
ร.6	0.12
ร.7	0.07
ร.8	0.13
ร.9	0.15

คำว่า ma_2 เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ปรากฏร่วมกับบุพบทวิแสดงสถานที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หรือเคลื่อนที่ยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ ปรากฏครั้งแรกในสมัยสุโขทัยเช่นเดียวกัน ในอัตราร้อยละ 0.19 แต่เริ่มปรากฏลดลงในสมัยอยุธยาในอัตราร้อยละ 0.12 และปรากฏลดลงมากที่สุด ในสมัยรัชกาลที่ 7 ในอัตราร้อยละ 0.07 ก่อนจะปรากฏเพิ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 8 และรัชกาลที่ 9 โดยปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 9 ในอัตราร้อยละ 0.15 น้อยกว่าในสมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นสมัยที่คำว่า ma_2 ปรากฏมากที่สุด

จากผลการปรากฏโดยรวมของคำว่า มา₂ พบว่า คำว่า มา₂ ปรากฏลดลงจากในสมัยอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นสมัยที่มีการปรากฏเป็นครั้งแรกและเป็นสมัยที่คำว่า มา₂ ปรากฏมากที่สุด จึงแสดงให้เห็นว่าคำว่า มา₂ มีการใช้น้อยลงในปัจจุบันเมื่อเทียบกับในสมัยอดีต ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าติดตามต่อไปในอนาคตว่าคำว่า มา₂ จะมีการปรากฏเพิ่มขึ้นหรือลดลงอีกหรือไม่ อย่างไร

1.3 คำว่า มา₃

ตารางที่ 5.12 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า มา₃

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า มา ₃
สุโขทัย	0.02
อยุธยา	0.01
ร.5	0.03
ร.6	0.04
ร.7	0.02
ร.8	0.02
ร.9	0.10

คำว่า มา₃ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่ไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ มีการปรากฏลดลงในสมัยอยุธยา โดยปรากฏในอัตราร้อยละ 0.01 ลดลงหนึ่งเท่าตัวจากในสมัยสุโขทัย ซึ่งปรากฏในอัตราร้อยละ 0.02 จากนั้นจึงปรากฏเพิ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ในอัตราร้อยละ 0.03 และ 0.04 ตามลำดับ ก่อนจะปรากฏลดลงอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 7 ในอัตราร้อยละ 0.02 และปรากฏเพิ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 9 ในอัตราร้อยละ 0.10 เพิ่มขึ้นสิบเท่าตัวจากในสมัยอยุธยา

การปรากฏของคำว่า ma_3 แสดงให้เห็นการปรากฏเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากในสมัยอดีตถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรากฏเพิ่มขึ้นถึงสิบเท่าตัวในสมัยรัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นสมัยที่คำว่า ma_3 มีการปรากฏมากที่สุด เราจึงสามารถสรุปได้ว่าคำว่า ma_3 มีการใช้เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ในขณะที่คำว่า ma_2 ซึ่งเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ได้เช่นเดียวกัน กลับมีการใช้ที่ลดลงในปัจจุบัน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการปรากฏที่เพิ่มขึ้นและลดลงแตกต่างกันของคำว่า ma_2 และคำว่า ma_3 มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เนื่องจากทั้งสองคำเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดหมายที่มีการระบุสถานที่ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางเช่นเดียวกัน ผู้ใช้ภาษาจึงนิยมใช้คำว่า ma_3 ซึ่งเป็นโครงสร้างที่มีความซับซ้อนน้อยกว่ามากกว่าคำว่า ma_2

1.4 คำว่า ma_4

ตารางที่ 5.13 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า ma_4

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า ma_4
สุโขทัย	0.81
อยุธยา	0.99
ร.5	0.33
ร.6	0.36
ร.7	0.30
ร.8	0.40
ร.9	0.84

คำว่า ma_4 เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับคำกริยาทั่วไป มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่เพื่อกระทำกริยา’ ปรากฏมากที่สุดในสมัยอยุธยา ในอัตราร้อยละ 0.99 จากนั้นจึงปรากฏลดลงอย่างมากในสมัยรัชกาลที่ 5 ในอัตราร้อยละ 0.33 และคงตัวมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 7 และปรากฏเพิ่มขึ้นอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 8 ก่อนจะปรากฏเพิ่มขึ้นหนึ่งเท่าตัวจากในสมัยรัชกาลที่ 8 ในสมัยรัชกาลที่ 9 ในอัตราร้อยละ 0.84

จากการปรากฏของคำว่า ma_4 ในสมัยต่างๆ จะเห็นได้ว่าคำว่า ma_4 ปรากฏลดลงอย่างมากในสมัยรัชกาลที่ 5 และปรากฏน้อยที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 7 ซึ่งเป็นสมัยที่บ้านเมืองมีความเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน หลังจากนั้นในสมัยรัชกาลที่ 8 ก็เริ่มปรากฏเพิ่มขึ้นและปรากฏมากขึ้นถึงหนึ่งเท่าตัวในสมัยรัชกาลที่ 9 ซึ่งเป็นสมัยที่คำว่า ma_4 ปรากฏมากที่สุดเป็นอันดับที่สอง นอกจากนี้ คำว่า ma_4 ยังเป็นคำกริยาที่ปรากฏมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งในทุกสมัย จึงแสดงให้เห็นว่าคำว่า ma_4 ยังคงเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ซึ่งมีการใช้มากที่สุดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เนื่องจากผู้วิจัยพบว่าคำว่า ma_4 ซึ่งเป็นคำกริยา แต่ไม่แสดงความหมายของการเคลื่อนที่นั้น มีการปรากฏที่น้อยมาก จึงไม่ได้นำมาคิดเป็นอัตราร้อยละ โดยคำว่า ma_4 ที่ไม่แสดงความหมายของการเคลื่อนที่ปรากฏขึ้นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 และปรากฏอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าคำว่า ma_4 ที่ไม่แสดงความหมายของการเคลื่อนที่นิยมใช้ในภาษาที่ไม่เป็นทางการมากกว่าในภาษาทางการ จึงทำให้พบการปรากฏของคำว่า ma_4 น้อยมาก ดังนั้น จึงยังไม่สามารถที่จะสรุปได้อย่างแน่ชัดในงานวิจัยนี้ว่า คำว่า ma_4 ที่ไม่แสดงความหมายของการเคลื่อนที่มีโอกาสที่จะกลายไปเป็นคำวิเศษณ์ในอนาคตหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า คำว่า ma_4 ซึ่งไม่แสดงความหมายของการเคลื่อนที่นั้น เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำว่า ma_4 โดยเป็นการขยายความหมายในเชิงอุปลักษณ์ ซึ่งเปลี่ยนแปลงจากความหมายที่เป็นรูปธรรมไปสู่ความหมายนามธรรม ได้แก่ การที่คำว่า ma_4 ขยายความหมายจากความหมายแสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดหมายมาเป็นความหมายโดยนัย แสดงถึงการกระทำที่ผู้พูดหรือบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดผู้พูดมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือการกระทำนั้นส่งผลต่อผู้พูดหรือบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดผู้พูด ซึ่งการขยายความหมายในเชิงอุปลักษณ์นี้มักจะเกิดขึ้นในกระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์ ดังนั้น การศึกษาคำว่า ma_4 ซึ่งไม่ได้แสดงการเคลื่อนที่ต่อไปในอนาคตจึงน่าจะช่วยให้สามารถหาข้อสรุปในเรื่องนี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำวิเศษณ์ มา

การปรากฏของคำวิเศษณ์ มา รูปแบบต่างๆ ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน แสดงได้ดังนี้

2.1 คำว่า มา_๕

ตารางที่ 5.14 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า มา_๕

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า มา _๕
สุโขทัย	0.01
อยุธยา	0.03
ร.5	0.04
ร.6	0.03
ร.7	0.04
ร.8	0.07
ร.9	0.12

คำวิเศษณ์ มา_๕ ให้ความหมายแสดงทิศทาง โดยแสดงทิศทางในการทำหรือนั้นๆ เข้าสู่ตัวผู้พูด เมื่อปรากฏหลังกริยาที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว และกริยาการติดต่อสื่อสาร ปรากฏครั้งแรกในสมัยสุโขทัย ในอัตราร้อยละ 0.01 จากนั้นจึงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในสมัยอยุธยาถึงสมัยรัชกาลที่ 5 โดยปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 5 ในอัตราร้อยละ 0.04 และปรากฏลดลงเล็กน้อยในสมัยรัชกาลที่ 6 ในอัตราร้อยละ 0.03 และเพิ่มขึ้นอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 7 ก่อนที่จะปรากฏเพิ่มขึ้นจากสมัยสุโขทัยถึงสิบสองเท่าตัว ในสมัยรัชกาลที่ 9 ในอัตราร้อยละ 0.12

จากข้อมูลการปรากฏของคำวิเศษณ์ มา_๕ พบว่า คำวิเศษณ์ มา_๕ ปรากฏน้อยที่สุดในสมัยสุโขทัยและปรากฏมากที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 9 โดยมีอัตราการปรากฏเพิ่มขึ้นถึงสิบสองเท่าตัวจากในสมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นสมัยที่มีการปรากฏครั้งแรก จึงแสดงให้เห็นว่าคำวิเศษณ์ มา_๕ มีการปรากฏเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น จึงมีแนวโน้มที่จะปรากฏเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต

2.2 คำว่า มา₆

ตารางที่ 5.15 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า มา₆

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า มา ₆
สุโขทัย	0.17
อยุธยา	0.05
ร.5	0.006
ร.6	0.01
ร.7	0.01
ร.8	0.03
ร.9	0.07

คำวิเศษณ์ มา₆ แสดงการณั้ลักษณะสมบูรณ์ แสดงความสมบูรณ์ของเหตุการณ์ในแง่ของผลการกระทำ เมื่อปรากฏหลังกริยาที่แสดงประสบการณ์และแสดงความสมบูรณ์ของสภาพ (state) เมื่อปรากฏร่วมกับกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) ปรากฏครั้งแรกในสมัยสุโขทัยในอัตราร้อยละ 0.17 และปรากฏลดลงในสมัยอยุธยาในอัตราร้อยละ 0.05 โดยปรากฏลดลงถึงสามเท่าตัวจากในสมัยสุโขทัย จนปรากฏน้อยที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 5 ในอัตราร้อยละ 0.006 หลังจากนั้นจึงปรากฏเพิ่มขึ้นมาเป็น 0.01 ในสมัยรัชกาลที่ 6 และสมัยรัชกาลที่ 7 ก่อนจะปรากฏเพิ่มขึ้นมาเป็น ร้อยละ 0.07 ในสมัยรัชกาลที่ 9

ข้อมูลความถี่ในการปรากฏของคำวิเศษณ์ มา₆ แสดงให้เห็นว่า สมัยอยุธยาเป็นสมัยที่คำวิเศษณ์ มา₆ เริ่มปรากฏลดลงจากในสมัยสุโขทัย ก่อนที่จะปรากฏน้อยที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นสมัยที่มีการปฏิรูปสังคม นอกจากนี้ การปรากฏเพิ่มขึ้นอีกครั้งในสมัยรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันทำให้มีความเป็นไปได้ว่าคำวิเศษณ์ มา₆ มีแนวโน้มจะปรากฏเพิ่มขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตาม หลังจากการปรากฏครั้งแรกในสมัยสุโขทัยซึ่งเป็นสมัยที่คำวิเศษณ์ มา₆ มีการปรากฏมากที่สุด ความถี่ในการปรากฏของคำวิเศษณ์ มา₆ ในสมัยอื่นๆ กลับไม่เพิ่มสูงขึ้นเท่ากับในสมัยสุโขทัยอีกเลย ดังนั้น จึงต้องติดตามการปรากฏของคำวิเศษณ์ มา₆ ต่อไปในอนาคตว่าจะปรากฏเพิ่มขึ้นจากในปัจจุบันอีกหรือไม่ เพื่อที่จะสามารถมองเห็นแนวโน้มในการปรากฏของคำวิเศษณ์ มา₆ ได้ชัดเจนมากกว่านี้

2.3 คำว่า มา,

ตารางที่ 5.16 แสดงการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันของคำว่า มา,

สมัย	จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)
	คำว่า มา,
สุโขทัย	ไม่ปรากฏ
อยุธยา	0.02
ร.5	0.02
ร.6	0.02
ร.7	0.04
ร.8	0.07
ร.9	0.11

คำวิเศษณ์ มา, มีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ ปรากฏร่วมกับกริยาที่แสดงการกระทำหรือแสดงกิจกรรมต่างๆ (atelic verbs) ปรากฏครั้งแรกในสมัยอยุธยา ในอัตราร้อยละ 0.02 จากนั้นจึงปรากฏในอัตราคงที่เรื่อยมาจนถึงในสมัยรัชกาลที่ 6 ก่อนจะปรากฏเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 0.04 ในสมัยรัชกาลที่ 7 และปรากฏเพิ่มขึ้นจากในสมัยอยุธยาประมาณห้าเท่าตัวในสมัยรัชกาลที่ 9 ในอัตราร้อยละ 0.11 ซึ่งเป็นสมัยที่คำวิเศษณ์ มา, ปรากฏมากที่สุด

จากภาพรวมในการปรากฏของคำวิเศษณ์ มา, พบว่า การปรากฏของคำวิเศษณ์ มา, เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากในสมัยอดีต (อยุธยา) มาจนถึงปัจจุบัน (รัชกาลที่ 9) ซึ่งการปรากฏเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน และการปรากฏเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่าตัวในสมัยรัชกาลที่ 9 คล้ายกับการปรากฏของคำวิเศษณ์ มา, จึงแสดงให้เห็นว่าคำวิเศษณ์ มา มีแนวโน้มการปรากฏไปในทิศทางเดียวกันและมีแนวโน้มที่จะปรากฏเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต

ตารางที่ 5.17 แสดงการปรากฏของคำว่า มา ในรูปแบบต่างๆ ในแต่ละสมัย

รูปแบบ	จำนวนคำว่า มา ที่ปรากฏในสมัยต่างๆ แบ่งตามรูปแบบการปรากฏ													
	สุโขทัย	ร้อยตะ	อยุธยา	ร้อยตะ	ร.5	ร้อยตะ	ร.6	ร้อยตะ	ร.7	ร้อยตะ	ร.8	ร้อยตะ	ร.9	ร้อยตะ
มา ₁	43	0.12	48	0.24	75	0.15	27	0.11	38	0.13	26	0.09	157	0.51
มา ₂	68	0.19	24	0.12	41	0.08	28	0.12	22	0.07	38	0.13	48	0.15
มา ₃	7	0.02	2	0.01	16	0.03	10	0.04	8	0.02	7	0.02	31	0.10
มา ₄	281	0.81	195	0.99	165	0.33	84	0.36	89	0.30	116	0.40	255	0.84
มา ₅	5	0.01	6	0.03	20	0.04	9	0.03	13	0.04	22	0.07	38	0.12
มา ₆	62	0.17	11	0.05	3	0.006	4	0.01	5	0.01	9	0.03	24	0.07
มา ₇	0	0	4	0.02	12	0.02	5	0.02	12	0.04	22	0.07	34	0.11
รวม	466	1.34	290	1.47	332	0.67	167	0.73	187	0.64	240	0.83	587	1.94
จำนวน คำทั้งหมด	34,521		19,601		49,090		22,766		28,890		28,639		30,215	

3. ผลการปรับขยายหน้าที่ของคำว่า มา

จากข้อมูลในการปรากฏของคำว่า มา ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า สมัยรัชกาลที่ 9 เป็นสมัยที่การปรากฏของคำว่า มา ในรูปแบบต่างๆ โดยรวม เพิ่มขึ้น โดยคำว่า มา ทุกรูปแบบ ปรากฏมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งและอันดับสองในสมัยรัชกาลที่ 9 สอดคล้องกับการปรากฏของคำว่า ไป ในรูปแบบต่างๆ ที่มีการปรากฏโดยรวมมากที่สุด ในรัชกาลที่ 9 เช่นเดียวกัน จึงแสดงให้เห็นว่า แนวโน้มการใช้ภาษาในปัจจุบันมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ คำว่า ไป และคำว่า มา ที่ทำหน้าที่คำกริยาและคำวิเศษณ์ ซึ่งปรากฏในรูปแบบต่างๆ มีการใช้เพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า ในสมัยรัชกาลที่ 7 ซึ่งเป็นสมัยที่คำว่า ไป มีแนวโน้มการปรากฏโดยรวมลดลงนั้น กลับไม่ใช่สมัยที่คำว่า มา ในทุกรูปแบบปรากฏลดลง โดยมีเพียงคำว่า มา₂ คำว่า มา₃ และคำว่า มา₄ เท่านั้น ที่ปรากฏลดลงในสมัยรัชกาลที่ 7 จึงแสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 7 ส่งผลกระทบต่อการใช้คำว่า ไป มากกว่าการใช้คำว่า มา

เมื่อศึกษาการปรากฏของ คำว่า มาในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันโดยละเอียด พบว่า คำว่า มา ที่เป็นกริยาแสดงการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดหมาย มีการปรากฏที่สอดคล้องกันกับการปรากฏของคำว่า ไป ที่เป็นคำกริยา โดยคำว่า มา₁ คำว่า มา₂ และคำว่า มา₄ เป็นคำกริยาที่มีการปรากฏโดยรวมมากที่สุด และคำว่า มา₁ และคำว่า มา₄ เป็นคำกริยาที่มีอัตราการปรากฏเพิ่มขึ้นและลดลงมากที่สุดเช่นเดียวกับคำว่า ไป₁ และคำว่า ไป₄ นอกจากนี้ คำว่า มา₂ และคำว่า มา₃ ยังมีการปรากฏเพิ่มขึ้นและลดลงที่สอดคล้องกัน เช่นเดียวกับคำว่า ไป โดยคำว่า มา₃ ปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ ซึ่งมีโครงสร้างที่ซับซ้อนน้อยกว่า มีแนวโน้มการปรากฏเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่คำว่า มา₂ ซึ่งปรากฏร่วมกับบุพบทลึบออกสถานที่ มีแนวโน้มการปรากฏลดลง สอดคล้องกับคำว่า ไป₃ ซึ่งมีแนวโน้มการปรากฏมากกว่าคำว่า ไป₂ จึงแสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป และคำว่า มา ซึ่งเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่มีแนวโน้มการปรากฏเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ในส่วน of คำวิเศษณ์ มา ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาชนิดต่างๆ และแสดงความหมายแตกต่างกัน ตามชนิดของคำกริยานั้นมีแนวโน้มในการปรากฏเพิ่มขึ้นจากในสมัยอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำวิเศษณ์ มา₅ และ มา₇ ซึ่งมีการปรากฏเพิ่มขึ้นจากในสมัยอดีตถึงสิบเท่าตัว จึงแสดงให้เห็นว่าคำวิเศษณ์ มา ปรากฏเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะปรากฏเพิ่มมากขึ้นในอนาคตเช่นเดียวกับคำวิเศษณ์ ไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ทำให้เรามองเห็นกระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์ที่เกิดขึ้นใน คำว่า ไป และคำว่า มา ได้อย่างชัดเจน

กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา

จากการศึกษาคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน พบว่า กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นใน คำว่า ไป และ มา ประกอบไปด้วยการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านโครงสร้างและความหมาย ดังต่อไปนี้

1) การเกิดความหมายทั่วไป (generalization)

จากการวิเคราะห์ พบว่า คำว่า ไป และ มา ซึ่งแต่เดิมเป็นคำกริยา ปรากฏได้เฉพาะกับคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่เช่น เดิน วิ่ง ก้าว หรือกริยาแสดงทิศทาง เช่น ขึ้น ลง เข้า ออก และมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่เท่านั้น ตัวอย่างเช่น มาลีเดินไป แม่เข้ามา เมื่อกลายเป็นคำวิเศษณ์ ไป และ มา สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาชนิดต่างๆ ได้หลากหลายขึ้น แสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป และ มา มีความหมายทั่วไปมากขึ้น โดยคำวิเศษณ์ ไป และ มา ไม่แสดงความหมายของการเคลื่อนที่ มีความหมายเหลือเพียงแสดงทิศทางในการทำกริยา เช่น ไซสัทธิมองไปบนท้องฟ้า เขาหันมา, ทางนี้แสดงการณลักษณะสมบูรณ์ เช่น เขาตายไป, นานแล้ว ปริ้มไม่สบายมา, หลายวัน แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ เช่น นริศราฟังเพลงไป, ทำงานไป, แต่งขายของมา, สิบปี และแสดงการประเมินค่า เช่น มาลีพอมไป,

2) การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (decategorialization)

คำว่า ไป และ มา ได้สูญเสียคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ของคำกริยา ซึ่งเป็นหมวดคำเดิม เมื่อกลายเป็นคำวิเศษณ์ จะเห็นได้จากผลการทดสอบคำว่า ไป และ มา ด้วยเกณฑ์การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ โดยคำวิเศษณ์ ไป และ มา ไม่มีคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ของคำกริยา เนื่องจากไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ ไม่สามารถใช้คำสันธาน “และ” เชื่อมกับคำกริยาข้างหน้าได้ ไม่สามารถใช้เป็นคำตอบแบบสั้นของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธ และไม่สามารถใช้คำว่า “เสด็จพระราชดำเนิน” แทนที่ได้ (เฉพาะคำวิเศษณ์ ไป)

อย่างไรก็ตาม เมื่อคำว่า ไป และ มา ปรากฏหลังกริยากลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นกริยาแสดงการทำให้ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเคลื่อนที่ เช่น *เข็น ผลัก ลาก* จึงจะสามารถปรากฏร่วมกับคำแสดงการปฏิเสธ “ไม่” ได้ เช่น *ประตูผลักไม่ไป/ รถเข็นไม่มา* เป็นต้น ดังนั้น คำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏหลังกริยากลุ่มนี้จึงยังคง เป็นคำกริยา แสดงให้เห็นว่ากระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่ทำให้คำกริยา ไป และ มา กลายเป็น คำวิเศษณ์ ไป และ มา เป็นกระบวนการที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์

3) การแยกตัว (divergence)

กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทำให้คำว่า ไป และ มา แยกออกเป็น 2 คำ คำหนึ่งมีหน้าที่และความหมายเหมือนเดิม ได้แก่ คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ซึ่งมีอยู่เดิม เช่น *แม่ไปบ้าน ครูมาโรงเรียน* ส่วนอีกคำเป็นคำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์เพิ่มขึ้น ได้แก่ คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ซึ่งเกิดขึ้นใหม่ เช่น *วิชาสอบไป, ฉันทำงานมาสามปี*

เมื่อนำคำกริยา ไป และ มา และคำวิเศษณ์ ไป และ มา ที่ปรากฏจากเอกสารต่างๆ ในสมัย สุโขทัยถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) มาเปรียบเทียบกับัน ผลปรากฏเป็นดังนี้

ตารางที่ 5.18 แสดงการเปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า ไป ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน

สมัย	จำนวน (ร้อยละ)	
	คำกริยา ไป	คำวิเศษณ์ ไป
สุโขทัย	1.06	0.74
อยุธยา	1.19	0.10
ร.5	0.70	0.17
ร.6	0.98	0.22
ร.7	0.75	0.15
ร.8	0.88	0.13
ร.9	1.47	0.46

ตารางที่ 5.19 แสดงการเปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า มา ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน

สมัย	จำนวน (ร้อยละ)	
	คำกริยา มา	คำวิเศษณ์ มา
สุโขทัย	1.14	0.18
อยุธยา	1.36	0.10
ร.5	0.59	0.06
ร.6	0.63	0.06
ร.7	0.52	0.09
ร.8	0.64	0.17
ร.9	1.6	0.33

จากข้อมูลการปรากฏของคำว่า ไป ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน พบว่า คำกริยา ไป ปรากฏมากที่สุด ในสมัยรัชกาลที่ 9 คิดเป็นร้อยละ 1.47 และปรากฏน้อยที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 5 ร้อยละ 0.70 สอดคล้องกันกับคำกริยา มา ที่ปรากฏมากที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 9 คิดเป็นร้อยละ 1.6 และปรากฏน้อยที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 7 ร้อยละ 0.52 โดยสมัยที่พบการปรากฏของคำกริยา ไป และ มา น้อยที่สุดเป็นสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 7 ซึ่งเป็นสมัยที่บ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่คำวิเศษณ์ ไป ปรากฏมากที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 9 คิดเป็นร้อยละ 0.46 และปรากฏน้อยที่สุดในสมัยอยุธยา ร้อยละ 0.10 สอดคล้องกันกับคำวิเศษณ์ มา ที่ปรากฏมากที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 9 คิดเป็นร้อยละ 0.33 และปรากฏน้อยที่สุดในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ร้อยละ 0.06

เมื่อเปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ จากสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน พบว่า คำกริยา ไป ปรากฏมากกว่าคำวิเศษณ์ ไป ในทุกสมัย แม้ว่าคำกริยา ไป และ มา จะยังคงปรากฏมากกว่าคำวิเศษณ์ ไป และ มา จนถึงในรัชกาลปัจจุบัน แต่คำวิเศษณ์ ไป และ มา มีอัตราการปรากฏมากที่สุดในรัชกาลปัจจุบัน เมื่อเทียบกับการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป และ มา ในสมัยอื่นๆ โดยคำวิเศษณ์ ไป ปรากฏมากขึ้นถึงสี่เท่าตัวจากสมัยอยุธยา และคำวิเศษณ์ มา ปรากฏมากขึ้นถึงห้าเท่าตัวจากสมัยรัชกาลที่ 5 แสดงให้เห็นว่า มีการใช้ คำวิเศษณ์ ไป และ มา เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปตามกระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์

4) การขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์ (metaphorical extension)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า คำกริยา ไป และ มา มีการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายโดยการขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์ เนื่องจากการแสดงความหมายของคำวิเศษณ์ ไป และ มา สอดคล้องกับการเรียงลำดับการมีความหมายนามธรรมในการขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์ของ Heine, Claudi และ Hünemeyer (1991) ซึ่งเกิดขึ้นในกระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์ คำนี้จะขยายขอบเขตความหมายจากความหมายรูปธรรมไปสู่ความหมายนามธรรม ได้แก่ มนุษย์ วัตถุ กิจกรรมหรือกระบวนการ พื้นที่ เวลา และคุณสมบัติ ตามลำดับ จากข้อมูลการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป และ มา สามารถวิเคราะห์การขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์ของคำว่า ไป และ มา ได้ดังนี้

ไป: Process	> Space	> Time	> Quality
กริยา ไป มา	คำวิเศษณ์ ไป ₅ มา ₅ แสดงทิศทาง	คำวิเศษณ์ ไป ₆ มา ₆ แสดงการณ์ลักษณะสมบูรณ์ และคำวิเศษณ์ ไป ₇ มา ₇ แสดงความต่อเนื่อง	คำวิเศษณ์ ไป ₈ แสดงการประเมินค่า

ภาพที่ 5.1 แสดงการการขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์ของคำว่า ไป และ มา

จากแผนภาพข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า ไป และ มา ซึ่งแต่เดิมเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ได้ขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์กลายเป็นคำวิเศษณ์ ไป และ มา ที่แสดงความหมายในเชิงพื้นที่ ความหมายในเชิงเวลา และความหมายในเชิงคุณลักษณะ ตามลำดับ

การแสดงความหมายต่างๆ ของคำวิเศษณ์ ไป และ มา แสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป และ มา เกิดการขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์จากขอบเขตความหมายรูปธรรมไปสู่ขอบเขตความหมายนามธรรม และยังแสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้พูดซึ่งส่งผลต่อการขยายความหมายในเชิงอุปลักษณ์ของคำว่า ไป และ มา ดังนี้

1. คำว่า ไป และ มา จากเดิมที่เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ของมนุษย์ ได้ขยายความหมายไปสู่การเคลื่อนที่ของอวัยวะในร่างกาย คำพูดและสิ่งของ จนทำให้เกิดคำวิเศษณ์ ไป₅ และ มา₅ ที่มีความหมายแสดงทิศทาง ซึ่งเป็นการแสดงความหมายในเชิงพื้นที่ แสดงให้เห็นทัศนคติของผู้พูด

ที่มองว่าอวัยวะในร่างกาย คำพูดและสิ่งของ สามารถเคลื่อนที่หรือถูกทำให้เคลื่อนที่ได้ โดยเปรียบเทียบการเคลื่อนที่ของสิ่งอื่นๆ กับการเคลื่อนที่ของมนุษย์ จากการวิเคราะห์การขยายความหมายในเชิงอุปลักษณ์ แสดงให้เห็นว่าการปรากฏขึ้นของ คำวิเศษณ์ ไป_๖ และ มา_๖ ซึ่งมีความหมายในเชิงพื้นที่เป็นการเริ่มต้นกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ไป และ มา

2. ความหมายของการเคลื่อนที่ในเชิงพื้นที่ของคำว่า ไป และ มา ได้ขยายไปสู่การเคลื่อนที่ในเชิงเวลา ทำให้เกิดคำวิเศษณ์ ไป_๗ และ มา_๗ ที่มีความหมายแสดงการณัฏกณะสมบูรณ์และคำวิเศษณ์ ไป_๗ และ มา_๗ แสดงความต่อเนื่องของการกระทำ ตามลำดับ ซึ่งเกิดจากทัศนคติของผู้พูดที่มองว่าเวลาเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ได้ และเปรียบเทียบการเคลื่อนที่ของเวลากับการเคลื่อนที่ของมนุษย์ โดยความหมายแสดงการณัฏกณะสมบูรณ์แสดงการเคลื่อนที่ของเวลา จากจุดเริ่มต้นในเวลาหนึ่งไปสู่จุดจบในอีกช่วงเวลาหนึ่ง ในขณะที่ความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำแสดงการเคลื่อนที่ของเวลา จากจุดเริ่มต้นในเวลาหนึ่งดำเนินต่อเนื่องไปยังอีกเวลาหนึ่ง

3. ความหมายของการเคลื่อนที่ในเชิงเวลาของคำว่า ไป ได้ขยายไปสู่การเคลื่อนที่ของสภาพหรือสภาวะ ซึ่งโดยปกติไม่ใช่สิ่งที่เคลื่อนที่ได้ ทำให้เกิดคำวิเศษณ์ ไป_๘ ที่มีความหมายในเชิงประเมินค่า ซึ่งเป็นการแสดงทัศนคติของผู้พูด กล่าวคือ ผู้พูดกำหนดมาตรฐานของตนไว้ในระดับหนึ่งเมื่อพ้นจากระดับนั้น แสดงว่าสภาพหรือสภาวะนั้นไม่ได้อยู่ในจุดที่ผู้พูดคาดว่าจะ เป็น ผู้พูดจึงมองว่าสภาพหรือสภาวะนั้นเคลื่อนที่ออกห่างจากจุดมาตรฐานที่ผู้พูดกำหนดไว้ โดยเปรียบเทียบการเคลื่อนที่ของสภาพหรือสภาวะกับการเคลื่อนที่ของมนุษย์

จากการวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา แสดงให้เห็นว่าเมื่อคำเนื้อหากลายเป็นคำไวยากรณ์จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ ส่งผลให้คำคำนั้นปรากฏในบริบทอื่นๆ ได้มากขึ้น และสามารถแสดงความหมายต่างๆ เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นยังสะท้อนถึงความคิดและทัศนคติของผู้พูดหรือผู้ใช้ภาษา ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลง

ในบทนี้ ได้กล่าวถึงผลการวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ทั้งที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์โดยละเอียด ทำให้เรามองเห็นแนวโน้มในการปรากฏและการเปลี่ยนแปลงของคำว่า ไป และ มา ในบทต่อไป จะเป็นการสรุปผลการศึกษาคำว่า ไป และ มา ที่ปรากฏตั้งแต่ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน ทั้งในด้านหน้าที่ทางไวยากรณ์และความหมายของคำว่า ไป และ มา

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกชนิดคำของคำว่า ไป และ มา ตามแนวไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพทการก (Lexicase Dependency Grammar) และวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา โดยในการวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์นั้น ผู้วิจัยใช้ข้อมูลการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งช่วงสมัยของการศึกษาออกเป็น สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งได้แก่ สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 9 โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารประเภทต่างๆ ได้แก่ พระราชนิพนธ์ จดหมาย บันทึก นิตยสาร และนวนิยาย ซึ่งปรากฏอยู่ในแต่ละสมัย และกำหนดความยาวโดยรวมของเอกสารในแต่ละช่วงสมัยประมาณ 15,000 คำ ขึ้นไป โดยพิจารณาความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป และ มา แต่ละรูปแบบทั้งที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ ว่ามีความถี่ในการปรากฏที่แตกต่างกันอย่างไรในแต่ละสมัยและพิจารณาว่าการปรากฏเพิ่มขึ้นและลดลงของคำว่า ไป และ มา ทั้งที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ในรูปแบบต่างๆ ในแต่ละสมัยสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์และแนวโน้มในการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ในอนาคต

เนื่องจากในภาษาไทยนั้น คำว่า ไป และ มา เป็นคำพ้องรูปและเสียง ซึ่งทำหน้าที่คำกริยาและคำวิเศษณ์ ผู้วิจัยจึงจัดทำงานวิจัยนี้เพื่อจำแนกคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ออกจากกัน โดยใช้การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏ ตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพา-ศัพทการก (Lexicase Dependency Grammar) นอกจากนี้ การวิเคราะห์คุณลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำว่า ไป และ มา ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ความหมายและการศึกษาแง่มุมวิจนปฏิบัติศาสตร์ทำให้สามารถจำแนกความแตกต่างของคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ในรูปแบบต่างๆ และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

ผลการศึกษาคำว่า ไป และ มา จากข้อมูลการปรากฏในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

การวิเคราะห์ชนิดคำของคำว่า ไป และ มา

ตารางที่ 6.1 แสดงชนิดคำ การปรากฏ และความหมายของคำว่า ไป และ มา

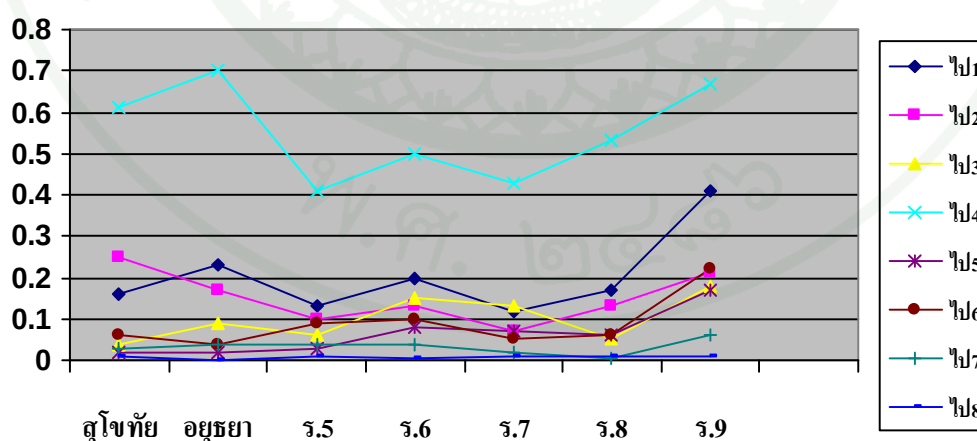
กริยา ไป มา	การปรากฏ	ความหมาย	วิเศษณ์ ไป มา	การปรากฏ	ความหมาย
ไป ₁ มา ₁	ปรากฏคำพัง ไม่มีคำนาม	‘เคลื่อนที่โดยไม่ระบุ จุดหมาย’	ไป ₅ มา ₅	ปรากฏหลังกริยาการ เคลื่อนไหวและกริยาการ ติดต่อสื่อสาร	แสดงทิศทาง
ไป ₂ มา ₂	ปรากฏหน้า บุพบทวลี แสดงสถานที่	‘เคลื่อนที่จากสถานที่ หนึ่ง’ หรือ ‘เคลื่อนที่ยัง สถานที่หนึ่ง’	ไป ₆ มา ₆	ปรากฏหลังกริยาแสดงการ กระทำที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ และกริยาแสดงสภาพ	แสดงการณ ลักษณะสมบูรณ์
ไป ₃ มา ₃	ปรากฏหน้า คำนามการก สถานที่	‘เคลื่อนที่ยังสถานที่ใด สถานที่หนึ่ง’	ไป ₇ มา ₇	ปรากฏร่วมกับกริยาที่แสดง การกระทำที่ยังไม่เสร็จสิ้น สมบูรณ์	แสดงความ ต่อเนื่องของการ กระทำ
ไป ₄ มา ₄	ปรากฏหน้า กริยาทั่วไป	‘เคลื่อนที่เพื่อกระทำ กริยา’	ไป ₈	ปรากฏร่วมกับกริยาแสดง สภาพ	แสดงการ ประเมินค่า

จากการศึกษาหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา ตั้งแต่ในสมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) พบว่า คำว่า ไป และ มา เป็นคำพ้องรูปและเสียง ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ 2 หน้าที่ คือ คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่และคำวิเศษณ์ โดยคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยามี 4 คู่ประกอบด้วย 1) คำว่า ไป₁ และ มา₁ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏตามคำพัง โดยไม่มีคำนามตามมา มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่โดยไม่ระบุจุดหมาย’ 2) คำว่า ไป₂ และ มา₂ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ปรากฏร่วมกับบุพบทวลีแสดงสถานที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ หรือ ‘เคลื่อนที่ยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ 3) คำว่า ไป₃ และ มา₃ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่ยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ 4) คำว่า ไป₄ และ มา₄ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับคำกริยาทั่วไป มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่เพื่อกระทำกริยา’

คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ แสดงความหมายต่างๆ ตามชนิดของคำกริยาที่ปรากฏร่วม โดยคำวิเศษณ์ ไป มี 4 ตัว ได้แก่ 1) คำวิเศษณ์ ไป_๕ มีความหมายแสดงทิศทาง ปรากฏหลังคำกริยาที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและกริยาการติดต่อสื่อสาร 2) คำวิเศษณ์ ไป_๖ แสดงการณัลักษณะสมบูรณ์ เมื่อปรากฏหลังกริยาที่แสดงการกระทำที่สำเร็จหรือเสร็จสิ้นสมบูรณ์ (telic verbs) และกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) 3) คำวิเศษณ์ ไป_๗ มีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ เมื่อปรากฏหลังกริยาที่แสดงการกระทำที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ (atelic verbs) และ 4) คำวิเศษณ์ ไป_๘ มีความหมายในเชิงประเมินค่า แสดงปริมาณ คุณค่า หรือสภาวะที่เกินไปจากมาตรฐานของผู้พูด เมื่อปรากฏหลังคำกริยาแสดงสภาพ (stative verbs)

ในขณะที่คำวิเศษณ์ มา มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์และแสดงความหมายที่ใกล้เคียงกับ คำวิเศษณ์ ไป โดยคำวิเศษณ์ มา มี 3 ตัว ได้แก่ 1) คำวิเศษณ์ มา_๕ มีความหมายแสดงทิศทาง ปรากฏหลังกริยาที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว และกริยาการติดต่อสื่อสาร 2) คำวิเศษณ์ มา_๖ แสดงการณัลักษณะสมบูรณ์ เมื่อปรากฏหลังกริยาที่แสดงประสพการณ์และกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) และ 3) คำวิเศษณ์ มา_๗ มีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ ปรากฏร่วมกับกริยาที่แสดงการกระทำที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ (atelic verbs) โดยคำว่า มา ที่เป็นคำวิเศษณ์ ไม่สามารถปรากฏร่วมกับกริยาแสดงสภาพและแสดงความหมายในเชิงประเมินค่าได้เช่นเดียวกับคำวิเศษณ์ ไป_๘

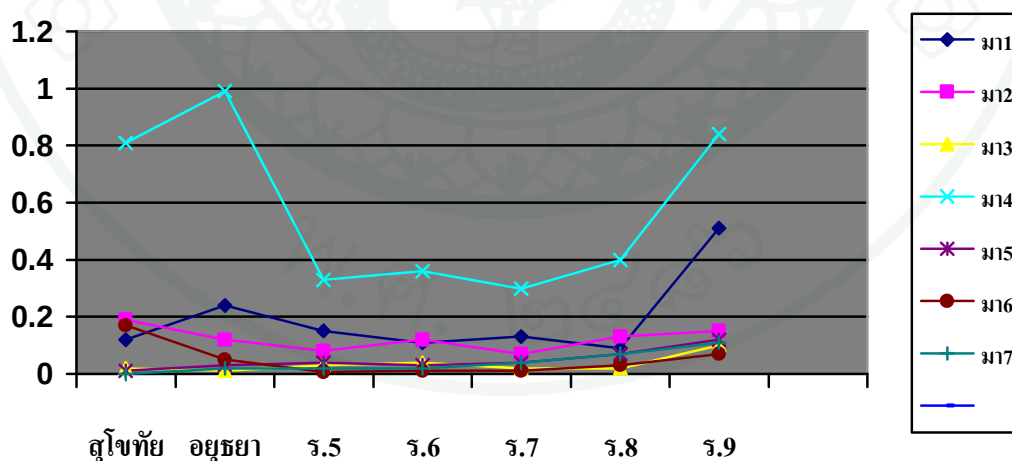
การวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป และ มา

ภาพที่ 6.1 แสดงการปรากฏของคำว่า ไป ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์จากสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน

จากภาพที่ 6.1 แสดงให้เห็นภาพรวมของการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ในสมัยสุโขทัย อยุธา และสมัยรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยพบว่า คำว่า ไป ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ ปรากฏขึ้นพร้อมกัน ตั้งแต่ในสมัยสุโขทัยทั้ง 8 รูปแบบ โดยในจำนวนคำว่า ไป ทั้ง 8 รูปแบบ พบว่า คำว่า ไป₄ ที่เป็นกริยา แสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏหน้าคำกริยาอื่นมีความถี่ในการปรากฏมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งในทุกสมัย และคำว่า ไป₃ ซึ่งเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏพร้อมกับคำนามการกสถานที่เป็นคำกริยาแสดง การเคลื่อนที่ซึ่งมีการปรากฏโดยรวมน้อยที่สุด จึงแสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป นิยมใช้เป็นกริยาแสดงการ เคลื่อนที่เพื่อทำกริยาอื่นมากกว่าใช้แสดงการเคลื่อนที่เพียงลำพัง

ในส่วน of คำวิเศษณ์ ไป ซึ่งปรากฏพร้อมกับคำกริยาต่างๆ และแสดงความหมายแตกต่างกัน ตามชนิดของกริยาที่ปรากฏ พบว่า คำวิเศษณ์ ไป₆ แสดงการณัฏกษณะสมบูรณ์ ที่ปรากฏพร้อมกับ คำกริยาแสดงการกระทำที่สำเร็จเสร็จสิ้นสมบูรณ์ (telic verbs) และกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) ปรากฏมากที่สุด ในบรรดาคำวิเศษณ์ ไป ทั้งหมด โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 9 ในขณะที่คำวิเศษณ์ ไป₈ ซึ่งเป็นคำวิเศษณ์ที่ปรากฏพร้อมกับกริยาแสดงสภาพ เพื่อแสดงความหมายในเชิงประเมินค่า นั้น มีการ ปรากฏโดยรวมน้อยที่สุดเป็นอันดับสุดท้ายในทุกสมัย เมื่อนำความถี่ในการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป ทั้งหมดรวมกัน พบว่า คำวิเศษณ์ ไป มีความถี่ในการปรากฏมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งในสมัยสุโขทัย และปรากฏมากที่สุดเป็นอันดับที่สองในสมัยรัชกาลที่ 9 จึงแสดงให้เห็นว่าคำวิเศษณ์ ไป มีการใช้ มาก ขึ้นในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะมีการใช้มากขึ้นอีกในอนาคต

ภาพที่ 6.2 แสดงการปรากฏของคำว่า มา ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์จากสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน

จากภาพที่ 6.2 เมื่อพิจารณาภาพรวมการปรากฏของคำว่า มา ในสมัยสุโขทัย ยุทธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยพบว่า คำว่า มา ทั้ง 7 รูปแบบ ไม่ได้ปรากฏขึ้นพร้อมกัน โดยในสมัยสุโขทัยพบการปรากฏของคำกริยา มาครบทุกรูปแบบ ได้แก่ คำว่า มา₁ มา₂ มา₃ และ มา₄ แต่พบคำวิเศษณ์ มา เพียงสองรูปแบบ ได้แก่ มา₅ และ มา₆ เท่านั้น โดยคำวิเศษณ์ มา₇ เพิ่งจะปรากฏขึ้นมาในสมัยอยุธยา

ในส่วน of คำว่า มา ที่เป็นกริยาแสดงการเคลื่อนที่ พบว่า คำว่า มา₄ ซึ่งเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับคำกริยาทั่วไป มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่เพื่อกระทำกริยา’ ปรากฏมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งในทุกสมัยเช่นเดียวกับคำกริยา ไป₄ และคำว่า มา₃ ซึ่งเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ ปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ มีความหมายว่า ‘เคลื่อนที่ยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง’ เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ซึ่งมีการปรากฏน้อยที่สุดในทุกสมัย ซึ่งผลการปรากฏนี้สอดคล้องกันกับคำกริยา ไป₃ ปรากฏร่วมกับคำนามการกสถานที่ ซึ่งมีการปรากฏน้อยที่สุดเช่นกัน

เมื่อพิจารณาความถี่ในการปรากฏของคำวิเศษณ์ มา โดยรวมตั้งแต่ในสมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน นั้น พบว่า คำวิเศษณ์ มา₅ ที่ให้ความหมายแสดงทิศทาง และคำวิเศษณ์ มา₆ ที่มีความหมายแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ มีอัตราการปรากฏโดยรวมที่เท่ากัน แตกต่างกันที่คำวิเศษณ์ มา₅ มีแนวโน้มการปรากฏเพิ่มขึ้นจากในสมัยอดีต ส่วนคำวิเศษณ์ มา₆ มีแนวโน้มการปรากฏลดลงกว่าในสมัยอดีต ในขณะที่คำวิเศษณ์ มา₇ ที่มีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ ซึ่งเกิดขึ้นหลังคำวิเศษณ์ตัวอื่นๆ มีอัตราการปรากฏเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ในสมัยอยุธยาเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

จากการปรากฏของคำวิเศษณ์ มา โดยรวม พบว่า คำวิเศษณ์ มา ทุกตัวที่ปรากฏร่วมกับกริยาชนิดต่างๆ และแสดงความหมายแตกต่างกันตามชนิดของกริยาที่ปรากฏร่วม มีการปรากฏเพิ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 9 จึงแสดงให้เห็นว่าคำวิเศษณ์ มา มีแนวโน้มในการปรากฏเพิ่มมากขึ้นอีกในอนาคต เช่นเดียวกับคำวิเศษณ์ ไป ข้อมูลความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน จึงแสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป และ มา มีความถี่การปรากฏที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การวิเคราะห์การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา

จากการวิเคราะห์คำว่า ไป และ มา ในภาษาไทย พบว่า คำวิเศษณ์ ไป และ มา สามารถแสดงความหมายต่างๆ ตามชนิดของกริยาที่ปรากฏร่วม ได้แก่ ความหมายแสดงทิศทาง ความหมายแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ ความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ และ ความหมายในเชิงประเมินค่า (เฉพาะคำว่า ไป) โดยข้อมูลความถี่ในการปรากฏของคำวิเศษณ์ ไป และ มา ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) พบว่ามีการใช้คำวิเศษณ์ ไป_๑ และ มา_๑ ในความหมายแสดงการณลักษณะสมบูรณ์มากที่สุด

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า การแสดงความหมายอื่นเพิ่มขึ้นจากความหมายแสดงการเคลื่อนที่ของคำวิเศษณ์ ไป และ มา ได้แก่ ความหมายแสดงทิศทาง ความหมายแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ ความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ และความหมายในเชิงประเมินค่า (เฉพาะคำว่า ไป) ยังคงแสดงให้เห็นความหมายของการเคลื่อนที่ซึ่งเป็นความหมายหลักของคำกริยา ไป และ มา ปรากฏอยู่ด้วย เพียงแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงจากการเคลื่อนที่ในเชิงรูปธรรมไปเป็นการเคลื่อนที่ในเชิงนามธรรม กล่าวคือ 1) ความหมายแสดงทิศทางของคำวิเศษณ์ ไป_๒ และ มา_๒ เป็นการเคลื่อนที่ของอวัยวะ ข้อความหรือสารที่เคลื่อนที่จากผู้ส่งไปยังผู้รับหรือมายังผู้รับ 2) ความหมายแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ของคำวิเศษณ์ ไป_๓ และ มา_๓ เป็นการเคลื่อนที่ในเชิงเวลา แสดงถึงการกระทำที่เกิดขึ้นและเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในช่วงเวลาหนึ่งหรือแสดงผลการกระทำที่ยังคงปรากฏอยู่จากการกระทำในช่วงเวลาหนึ่งมายังอีกช่วงเวลาหนึ่ง 3) ความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำของคำวิเศษณ์ ไป_๔ และ มา_๔ เป็นการเคลื่อนที่ในเชิงเวลา แสดงถึงการกระทำที่ดำเนินต่อเนื่องจากเวลาหนึ่งยังอีกเวลาหนึ่ง และ 4) ความหมายในเชิงประเมินค่าของคำวิเศษณ์ ไป_๕ เป็นการเคลื่อนที่ของสภาพ ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมไปสู่สภาพใหม่

ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าการเปลี่ยนแปลงจากการเคลื่อนที่ในเชิงรูปธรรมไปเป็นการเคลื่อนที่ในเชิงนามธรรมของคำวิเศษณ์ ไป และ มา เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา แต่เนื่องจากกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นในคำว่า ไป และ มา เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ ทำให้คำว่า ไป และ มา ยังมีลักษณะบางประการของคำต้นแบบหลงเหลืออยู่ ซึ่งได้แก่ การที่คำวิเศษณ์ ไป และ มา ยังมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ปรากฏอยู่ด้วยนั่นเอง

นอกจากนี้ ความหมายของคำวิเศษณ์ ไป และ มา ยังสอดคล้องกับการเรียงลำดับการมีความหมายนามธรรมในการขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์ของ Heine, Claudi และ Hünemeyer (1991) ซึ่งเกิดขึ้นในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยคำเนื้อหาขยายขอบเขตความหมายจากความหมายรูปธรรมไปสู่ความหมายนามธรรม โดยคำว่า ไป และ มา ซึ่งแต่เดิมเป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ได้ขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์กลายเป็นคำวิเศษณ์ ไป และ มา ที่แสดงความหมายในเชิงพื้นที่ ความหมายในเชิงเวลา และความหมายในเชิงคุณลักษณะ ตามลำดับ และสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของผู้พูดซึ่งส่งผลต่อการขยายความหมายในเชิงอุปลักษณ์ของคำว่า ไป และ มา

การวิเคราะห์การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า ไป และ มา สามารถสรุปได้ว่า คำกริยา ไป และ มา กลายเป็นคำวิเศษณ์ ไป และ มา ผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ 4 กระบวนการ ได้แก่ การเกิดความหมายทั่วไป การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม การแยกตัว และการขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์

อภิปรายผล

การศึกษาการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน พบว่า คำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำวิเศษณ์มีแนวโน้มในการปรากฏที่สอดคล้องกัน และการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำว่า ไป และ มา แสดงให้เห็นการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของทั้งสองคำได้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏ ลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ ตลอดจนผลการปรับขยายหน้าที่ของคำว่า ไป และ มา โดยละเอียด พบว่า คำว่า ไป และ มา มีความแตกต่างกันบางประการ ซึ่งสามารถสรุปความแตกต่างของคำวิเศษณ์ ไป และ คำวิเศษณ์ มา ได้ดังนี้

1. การทดสอบชนิดคำตามตำแหน่งที่ปรากฏของคำว่า ไป และ มา ตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์ ฟิงพา-ศัพทการก แสดงให้เห็นว่า คำวิเศษณ์ ไป และ มา ที่ปรากฏหลังคำกริยาชนิดต่างๆ แสดงความหมายอื่นๆ ตามชนิดของกริยาที่ปรากฏร่วม ได้แก่ ความหมายแสดงทิศทาง ความหมายแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ ความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำและความหมายในเชิงประเมินค่า (เฉพาะคำว่า ไป) ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าคำวิเศษณ์ มา ไม่สามารถปรากฏร่วมกับกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) เพื่อแสดงความหมายในเชิงประเมินค่าได้เช่นเดียวกับคำวิเศษณ์ ไป

จากการศึกษาการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ในสมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน พบว่า คำวิเศษณ์ ไป_๑ ที่แสดงความหมายในเชิงประเมินค่า ปรากฏขึ้นครั้งแรกตั้งแต่ในสมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นสมัยที่เก่าแก่ที่สุด และการที่คำว่า ไป สามารถแสดงความหมายเชิงประเมินค่า แสดงให้เห็นว่าคำว่า ไป มีการขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์จากความหมายที่เป็นนามธรรมน้อยไปสู่ความหมายที่เป็นนามธรรมมาก ซึ่งได้แก่ ความหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติ ในขณะที่คำวิเศษณ์ มา ไม่สามารถแสดงความหมายในเชิงประเมินค่าได้ จึงแสดงให้เห็นว่าในกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ คำว่า ไป เกิดการขยายความหมายในเชิงอุปลักษณ์มากกว่าคำว่า มา

2. คำวิเศษณ์ ไป และ มา ที่แสดงความหมายในเชิงเวลา ได้แก่ คำวิเศษณ์ ไป_๒ และ มา_๒ ซึ่งปรากฏหลังกริยาแสดงการกระทำที่สำเร็จหรือเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว (telic verbs) หรือกริยาแสดงสภาพ (stative verbs) มีความหมายแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ และคำวิเศษณ์ ไป_๓ และ มา_๓ ที่ปรากฏหลังกริยาแสดงการกระทำที่ยังไม่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ (atelic verbs) ซึ่งมีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำนั้น แม้ทั้งคำวิเศษณ์ ไป_๒ และ มา_๒ และคำวิเศษณ์ ไป_๓ และ มา_๓ จะมีความหมายในเชิงเวลาเช่นเดียวกัน แต่คำวิเศษณ์ ไป และ มา ที่แสดงความหมายเกี่ยวกับเวลา มีจุดอ้างอิงของเวลาที่แตกต่างกันตามความหมายหลักของคำกริยา ไป และ มา ดังนี้

1) คำวิเศษณ์ ไป_๒ ที่ปรากฏหลังกริยาที่แสดงการกระทำที่สำเร็จหรือเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว แสดงความหมายของการกระทำที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ โดยอ้างอิงจากเวลาในปัจจุบัน ในขณะที่คำวิเศษณ์ มา_๒ แสดงความหมายของการกระทำที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ โดยอ้างอิงจากเวลาในอดีต เช่น เขาตายไป_๒ คำวิเศษณ์ ไป_๒ ในประโยคนี้ แสดงถึงการตายของประธานที่เสร็จสมบูรณ์แล้วในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เป็นการมองย้อนอดีตจากเวลาในขณะที่พูด ในขณะที่คำวิเศษณ์ มา_๒ ในประโยค มนุษย์เกิดมา_๒ เพื่อใช้กรรม มีความหมายแสดงการเกิดของประธาน ซึ่งเสร็จสมบูรณ์แล้วตั้งแต่ในอดีตก่อนเวลาที่พูดเช่นกัน แต่เป็นการมองการกระทำจากเวลาเริ่มต้นเหตุการณ์ซึ่งส่งผลมาถึงเวลาในปัจจุบัน

2) คำวิเศษณ์ ไป_๓ และ มา_๓ ปรากฏหลังกริยาแสดงการกระทำที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ (atelic verbs) ซึ่งมีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ มีจุดอ้างอิงของเวลาที่แตกต่างกัน โดยคำวิเศษณ์ ไป_๓ แสดงความต่อเนื่องของการกระทำจากช่วงเวลาในขณะที่พูดไปยังช่วงเวลาในอนาคต เช่น ข้าพเจ้าเล่นละครไป_๓จนจบ แสดงจุดอ้างอิงของเวลาจากปัจจุบันไปยังอนาคต ในขณะที่คำวิเศษณ์ มา_๓ แสดงความต่อเนื่องของการกระทำจากช่วงเวลาในอดีตมาถึงเวลาในขณะที่พูด เช่น เราเดินรามา_๓สองชั่วโมง แสดงจุดอ้างอิงของเวลาจากอดีตมายังปัจจุบัน

การแสดงความหมายเกี่ยวกับจุดอ้างอิงของเวลาที่แตกต่างกัน มาจากการที่ทั้งคำวิเศษณ์ ไป_๑ และ มา_๑ ที่มีความหมายแสดงการณลักษณะสมบูรณ์ และคำวิเศษณ์ ไป_๒ และ มา_๒ ที่แสดงความต่อเนื่องของการกระทำยังมีความหมายของหมวดคำเดิมหลงเหลืออยู่ โดยคำวิเศษณ์ ไป_๑ และ ไป_๒ แสดงการณลักษณะสมบูรณ์และแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ ตามลำดับ แสดงจุดอ้างอิงของเวลาจากปัจจุบันไปยังอดีตหรืออนาคต เช่นเดียวกับการเคลื่อนที่ไปสู่จุดหมายของคำกริยา ไป ในขณะที่คำวิเศษณ์ มา_๑ และ มา_๒ ซึ่งมีความหมายแสดงการณลักษณะสมบูรณ์และแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ ตามลำดับ แสดงจุดอ้างอิงของเวลาจากอดีตมาปัจจุบัน เช่นเดียวกับการเคลื่อนที่เข้าสู่จุดหมายของคำกริยา มา

3. คำวิเศษณ์ ไป ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาชนิดต่างๆ และแสดงความหมายแตกต่างกัน ได้แก่ ไป_๑, ไป_๒, ไป_๓ และ ไป_๔ ปรากฏพร้อมกันทุกตัวตั้งแต่ในสมัยสุโขทัย ในขณะที่คำวิเศษณ์ มา มีการปรากฏแค่เพียงคำวิเศษณ์ มา_๑ ที่มีความหมายแสดงทิศทาง และคำวิเศษณ์ มา_๒ แสดงการณลักษณะสมบูรณ์ โดยคำวิเศษณ์ มา_๓ ซึ่งมีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ เพิ่งจะมีการปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยอยุธยา นอกจากนี้ คำวิเศษณ์ ไป_๒ ซึ่งมีความหมายแสดงความต่อเนื่องของการกระทำ ปรากฏมากที่สุด ในสมัยรัชกาลที่ 9 เมื่อเทียบกับการปรากฏในสมัยอื่นๆ เช่นเดียวกับ คำวิเศษณ์ มา_๑ แต่มีการปรากฏซึ่งเพิ่มขึ้นและลดลงแบบไม่คงที่ แตกต่างจากคำวิเศษณ์ มา_๑ ซึ่งมีการปรากฏคงที่ โดยปรากฏเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ในสมัยอยุธยาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลความถี่ในการปรากฏของคำว่า ไป และ มา ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2552) แสดงให้เห็นว่า คำว่า ไป และ มา มีความถี่ในการปรากฏที่เป็นเป็นในทิศทางเดียวกัน แม้ว่าการปรากฏโดยรวมของคำวิเศษณ์ ไป จะมีอัตราการปรากฏมากที่สุดในสมัยสุโขทัย แต่ต่อมาในสมัยอยุธยา คำวิเศษณ์ ไป กลับปรากฏลดลงอย่างมาก ดังนั้น การปรากฏโดยรวมที่เพิ่มขึ้นของคำวิเศษณ์ ไป จากในสมัยอยุธยามาจนถึงในสมัยรัชกาลที่ 9 แสดงให้เห็นว่าคำวิเศษณ์ ไป ในปัจจุบัน ปรากฏเพิ่มขึ้นจากอดีต เช่นเดียวกับคำวิเศษณ์ มา ที่ปรากฏเพิ่มขึ้นจากในสมัยอดีตและมีแนวโน้มจะปรากฏเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต จึงแสดงให้เห็นกระบวนการกลายเป็นคำไวยกรณ์ของคำว่า ไป และ มา ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ค่อยเป็นค่อยไป และเป็นกระบวนการที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เนื่องจากในปัจจุบันยังมีการใช้ทั้งคำว่า ไป และ มา ที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการศึกษาวิจัยกริยาแสดงการเคลื่อนที่หรือกริยาแสดงทิศทางการเคลื่อนที่คู่อื่นๆ ในเชิงประวัติ เช่น ขึ้น และ ลง เข้า และ ออก และนำความถึในการปรากฏมาเปรียบเทียบกับคำว่า ไป และ มา เพื่อที่จะมองเห็นทิศทางการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ในภาษาไทย และสามารถคาดการณ์แนวโน้มของภาษาในอนาคต
2. ควรมีการศึกษาการกลายเป็นไวยากรณ์ของคำพ้องรูปพ้องเสียงคำอื่นๆ ในภาษาไทยเพื่อศึกษาพัฒนาการด้านหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำในภาษาไทย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา. 2553. “หน่วยสร้างกริยาเรียงต้นแบบในภาษาไทย.” ในอมรา
ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (บรรณาธิการ), หน่วยสร้างที่มีข้อขัดแย้งในไวยากรณ์ไทย: หน่วยสร้างคุณา
นุประโยค หน่วยสร้างประโยคเติมเต็ม หน่วยสร้างกริยาเรียง และหน่วยสร้างกรรม-วากจ.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัสดาว อินทรทัศน. 2539. กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย.
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพี จรัสจรุงเกียรติ (2543). หน่วยเชื่อมโยงปริจเจตภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน.
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนต์ชัย เดชะพิพัฒน์สกุล. 2552. การศึกษาคำว่า “ได้” ในภาษาไทยตามแนว
ไวยากรณ์พึงพา-ศัพทการก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นัทธชนัน เยาวพัฒน์. 2551. พัฒนาการของพหูพจน์ของคำว่า “ซึ่ง” ในภาษาไทย.
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์. 2538. โครงสร้างภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 13.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์ และ ราตรี ชันวารชร. 1975. “ลักษณะคำไวยากรณ์ในภาษาไทย.”
in J. G. Harris, and J. R. Chamberlain. (eds.) **Studies in Thai Linguistics in
Honor of William J. Gedney.** Bangkok: Allied Printers, 355-376.
- สุรีเนตร จรัสจรุงเกียรติ. 2551. “ยัง”: การศึกษาเชิงประวัติ. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2553. ชนิดของคำในภาษาไทย: การวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2552. “หลักสำคัญในการจำแนกชนิดของคำในภาษาไทย.” ใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, สรบุษย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ และศรณีย์ สรรคบุรณรักษ์ (บรรณาธิการ), รวมบทความเสนอในการประชุมวิชาการโครงการไวยากรณ์ไทยฉบับครอบคลุม ภาษาย่อยเรื่องความหลากหลายของภาษาในสังคมไทย ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่น และภาษาย่อยในสังคมไทย: ประเด็นปัญหาและข้อค้นพบใหม่. เชียงราย: บดินทร์การพิมพ์.

_____. ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง, และ สรัญญา เสวตมัลย์. 2546. ทฤษฎีไวยากรณ์.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุดม วโรตม์สถิตถิต. 2539. ไวยากรณ์ไทยในภาษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

รามคำแหง

อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2546. หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร:

ไทยวัฒนาพานิช

Bybee, J., R. Perkins, and W. Pagliuca. 1994. **The Evolution of Grammar: Tense,**

Aspect and Modality in the Language of the World. Chicago: Chicago

University Press.

Heine, B., U. Claudi, and F. Hünemeyer. 1991. **Grammaticalization: A conceptual**

Framework. Chicago: Chicago University press.

Hopper, P. 1991. “On some Principle of Grammaticalization.” In E. Traugott and B. Heine.

(eds). **Approaches to Grammaticalization, vol. 2.** Amsterdam: John Benjamins

Publishing Company.

Hopper, P. and E. Traugott. 1993, 2003. **Grammaticalization**. United Kingdom: Cambridge University Press.

Indrambarya, K. 1994. **Subcategorization of Verbs in Thai: A Lexicase Dependency Approach**. University of Hawaii Ph.D. Dissertation.

_____. 2009. "Identifying Prepositions in Thai." **JSEALS** (Online). www.jseals.org, Sep 8, 2010.

_____. 2011. "Quantifiers in Thai." **JSEALS** (Online). www.jseals.org, Mar 14, 2012.

Jaroenkitboworn, K. 2009. "The Polysemy of "chôp" in Thai: A Pragmatically Motivated Phenomenon." **Manusya: Journal of Humanities** 17: 75-82.

Rangkupan, S. 1992. **Subsidiary Verbs Pai1, Maa1 in Thai**. Master's Thesis Chulalongkorn University

Starosta, S. 1988. **The Case for Lexicase: An outline of lexicase grammatical theory**. London: Print Publishers.

_____. 1999. **Lexicase grammar** (Online). www2.hawaii.edu/~stanley/dpndc_l'.rtf, May 23, 2010.

Wilawan, S. 1993. **A reanalysis of so-called serial verb constructions in Thai, Khmer, Mandarin Chinese, and Yoruba**. University of Hawaii Ph.D. Dissertation.

ภาคผนวก

รายชื่อเอกสารสมัยต่างๆ ที่ใช้ในงานวิจัย

สมัย	ชื่อเอกสาร	ปี พ.ศ. ของเอกสาร
สุโขทัย	ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช	1835
สุโขทัย	ไตรภูมิพระร่วง	1888
อยุธยา	ประชุมจดหมายเหตุสมัยอยุธยา ภาค 1 -คำจารึกที่พระเจดีย์ศรีสองรักษ์ เมืองด่านซ้าย	2103
อยุธยา	-หนังสือออกพระจอมเมืองศรีราชโกษา กรมการเมืองตะนาวศรี อนุญาตให้พ่อค้าแดนมาร์คเข้ามาค้าขายยังประเทศไทย จุลศักราช ๕๘๓	2164
อยุธยา	-หนังสือออกญาไชยาเมืองตะนาวศรี อนุญาตให้พ่อค้าแดนมาร์คเข้ามาค้าขายยังประเทศไทย พ.ศ. ๒๑๖๔ จุลศักราช ๕๒๓	2164
อยุธยา	-สัญญาไทย-ฝรั่งเศส ครั้งสมเด็จพระนารายณ์	2231
อยุธยา	-หนังสือออกพระวิสุตรสุนทรถึงท่านมุสุสิงแพรเสนาบดี	2231
อยุธยา	-หนังสือออกพระวิสุตรสุนทรถึงมุสุลาฮี	2231
อยุธยา	-พระราชปจณาของสมเด็จพระเพทราชา	2233
อยุธยา	-บุรณะพระบรมธาตุเมืองชัยนาท ในรัชกาลสมเด็จพระที่นั่งท้ายสระ	2260

สมัย	ชื่อเอกสาร	ปี พ.ศ. ของเอกสาร
อยุธยา	-จดหมายเหตุระยะทางพระอุบาลีไปลังกาทวีป	2295
อยุธยา	-สร้างพระวิหารร่วมพระแท่นศิลาอาสน์ จังหวัดอุดรดิตถ์ ในรัชกาลสมเด็จพระบรมโกศ	2297
อยุธยา	-ตำราหน้าทึมหาดเล็ก -ตำราหน้าที่ตำรวจ -พระกระแสพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง สอบเรื่องราวตำราพระเมรุกรมหลวงโยธาเทพ -จดหมายการพระศพ สมเด็จพระรูป วัดพุทไธสวรรย์ กรุงเทพฯ	2278
อยุธยา	ปุมราชธรรม	
รัชกาลที่ 5	พระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน	2450
รัชกาลที่ 5	จดหมายเหตุแสงอรุณ	2435-2440
รัชกาลที่ 5	หมายรับสั่งและใบบอกในรัชกาลที่ 5	2434-2435
รัชกาลที่ 5	ประติทินบัตรแลจดหมายเหตุ	2432
รัชกาลที่ 5	รวมงานเขียนของเทียนวรรณ	2432-2453
รัชกาลที่ 5	รัตนทวาร	2440
รัชกาลที่ 5	ครูโณวาท	2417

สมัย	ชื่อเอกสาร	ปี พ.ศ. ของเอกสาร
รัชกาลที่ 5	วชิรญาณวิเศษ	2432
รัชกาลที่ 6	นิทานทองอิน	
รัชกาลที่ 6	บ่อเกิดแห่งรามเกียรติ์	
รัชกาลที่ 6	นิยายรายเดือน	2457
รัชกาลที่ 6	ปกิณกคดี	
รัชกาลที่ 6	ประมวลบทพระราชนิพนธ์	
รัชกาลที่ 6	ศาสน์สมเด็จ ภาคที่ 43	2483
รัชกาลที่ 7	ศัตรูของเจ้าหล่อน	2472
รัชกาลที่ 7	ถึงหญิงใหญ่	2476
รัชกาลที่ 7	ละครแห่งชีวิต	2472
รัชกาลที่ 7	ข้ายเพ็ชร	2468
รัชกาลที่ 7	น็อคเอาต์	2474
สมัยรัชกาลที่ 8	นิทานโบราณคดี	2483-2486
สมัยรัชกาลที่ 8	สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น	2486

สมัย	ชื่อเอกสาร	ปี พ.ศ. ของเอกสาร
สมัยรัชกาลที่ 8	ข้างหลังภาพ	2480
สมัยรัชกาลที่ 8	สวนอักษร	2485
สมัยรัชกาลที่ 9	อาทิตยอัสดง	2493
สมัยรัชกาลที่ 9	เวลาในขวดแก้ว	2528
สมัยรัชกาลที่ 9	สมุดปกดำกับใบไม้สีแดง	2537
สมัยรัชกาลที่ 9	ความสุขของกะทิ	2546
สมัยรัชกาลที่ 9	เจ้าหญิง	2546
สมัยรัชกาลที่ 9	สามชุก	2552

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล

นางสาววรลักษณ์ วีระยุทธ

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 8 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2527

สถานที่เกิด

จังหวัดกาญจนบุรี

ประวัติการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาเพื่ออาชีพ)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

